

Pr. Ambroise Frontrier

Sfântul Nectarie din Eghina

SCHIȚĂ BIOGRAFICĂ

SFÂNTUL NECTARIE
DIN EGHINA

Preot Ambroise Fontrier

SFÂNTUL NECTARIE DIN EGHINA

SCHIȚĂ BIOGRAFICĂ

Traducere din limba franceză
de Prof. Paul Bălan

Se tipărește cu binecuvântarea
Prea Sfințitul Părinte **GALACTION**
Episcopul Alexandriei și Teleormanului

Cartea ortodoxă
AGAPIS
2009

Consultant de specialitate:
*Prea Sfințitul Părinte **GALACTION**,*
Episcopul Alexandriei și Teleormanului

Redactor șef: *Pr. Nicolae Tănase*

AGAPIS - București

Str. Mențiunii nr. 7 sector 2
Cod poștal 022654
Tel.: 021 2410673

Tipărit la Tipografia NEKTARIOS Botoșani
www.nektarios.ro
Tel. 0231 511511

ISBN: 978 - 973 - 7957 - 34 - 4
ISBN: 978 - 973 - 8440 - 10 - 4

CUVÂNT ÎNAINTE

Nu au trecut nici 20 de ani de când am publicat într-un tiraj restrâns această „schiță biografică" a Sfântului Nectarie Taumaturgul. Pe atunci nimeni în Franța nu auzise de acest nou astru care strălucea deja pe cerul Bisericii lui Hristos, de acest dar al Sfintei Treimi făcut oamenilor din vremea noastră. Chiar și în Grecia era puțin cunoscut.

De atunci, Dumnezeu l-a descoperit lumii prin minunile făcute de el zi de zi. Cele câteva exemplare din tirajul originar s-au epuizat și atunci s-a simțit nevoia unei reeditări, dar lipseau mijloacele materiale. Cu rugăciunile Sfântului Nectarie, Dumnezeu s-a milostivit de noi prin intermediul directorului editurii „L'age d'homme", domnul Dimitrievici, care s-a oferit să editeze „Schița biografică" și s-o difuzeze. Fie ca bunul Dumnezeu să-l răsplătească cu binecuvântările Sale. Nu am adus modificări în text, dorind a-i păstra caracterul său de sinaxar, dar l-am îmbogățit cu prefața și epilogul admirabil scrise de către minunatul nostru părinte Justin Popovici, cel de fericită pomenire, pentru ediția „Viețile Sfinților" scrisă de Sfinția sa. Noi nu am mai adăugat minunile nenumărate ce se fac în fiecare zi în lumea întreagă prin puterea rugăciunilor Sfântului Nectarie. Avem sub ochii noștri o carte voluminoasă scrisă de D. Panagopoulos și intitulată: „Pentru Sfântul Nectarie nici o boală nu este nevindecabilă", publicată în 1968 și în care sunt relatate peste 600 de vindecări miraculoase. Om îndumnezeit, Sfântul Nectarie trebuie socotit printre

teologii plini de Duh, care au contribuit în vremea noastră la reînnoirea teologiei academice oficiale copleșită de teologia raționalistă occidentală.

Lucrările sale, scoase acum la lumină, sunt studiate și editate. În apendice adăugăm unul dintre studiile sale cu privire la eclesiologia ortodoxă și un imn închinat iubirii dumnezeiești. Nădăjduim că cititorul va afla, citind paginile acestei cărți, atât bucurie, cât și folos duhovnicesc. Ne cerem iertare pentru toate imperfecțiunile demersului nostru, datorate neputințelor noastre, dar mărturisim că osteneala noastră a fost făcută în duhul dragostei creștine.

În prima duminică a
Sfântului și Marelui Post în anul 1985
Duminica Ortodoxiei

CU TOȚI SFINȚII

de Părintele Justin Popovici

Înaintea venirii Mântuitorului Hristos în lumea noastră, noi, oamenii, nu cunoșteam decât moartea, iar moartea nu ne cunoștea decât pe noi. Tot ceea ce era omenesc era atins de spectrul morții, acaparat și biruit de ea. Moartea ne era mai apropiată decât noi înșine, mai reală decât noi înșine, mai tare, incomparabil mai tare decât fiecare om luat în parte și mai tare decât toți oamenii la un loc. Pământul era o cumplită temniță a morții, iar noi, oamenii, eram robi neajutorați ai morții [1]. Dar odată cu Dumnezeu-Omul Hristos „s-a arătat viața", „viața veșnică" ni s-a arătat nouă, muritorilor celor fără de nădejde, robi ticăloși ai morții [2]. Și acea „viață veșnică" noi, oamenii, „am văzut-o cu ochii noștri și am pipăit-o cu mâinile noastre", iar noi, creștinii „mărturisim viața veșnică" tuturor [3]. Fiindcă a trăi în unire cu Domnul Hristos înseamnă a trăi viața veșnică chiar aici pe pământ [4]. Noi știm din experiența proprie că Iisus Hristos este adevăratul Dumnezeu și viața cea veșnică [5] și pentru aceasta a venit El în lume: să ni-L arate pe adevăratul Dumnezeu și viața cea veșnică întru El [6]. Adevărata și preacurata dragoste față de om constă întru aceasta și numai întru aceasta: „Că pe Fiul Său Cel Unul Născut L-a trimis Dumnezeu în lume, ca prin El viață să avem" [7], și, întru El viață veșnică.

[1] Evrei 2,15; [2] I Ioan 1,2; [3] I Ioan 1,2; [4] I Ioan, 1,3; [5] I Ioan, 5,20; [6] I Ioan 1,11; [7] I Ioan, 4,9.

„Cel ce are pe Fiul are viață, cel ce nu are pe Fiul lui Dumnezeu nu are viață [1]*, ci se află cu totul în moarte. Singura noastră viață adevărată este cea întru singurul Dumnezeu adevărat, Domnul nostru Iisus Hristos, fiindcă ea este întru totul veșnică și mai tare decât moartea. Cum am putea numi viața care este atinsă de moarte și sfârșește prin moarte? Când mierea este amestecată cu otravă încetează de a mai fi miere și se transformă cu totul în otravă; la fel și viața care se termină întru moarte nu mai este viață. Dragostea, pentru cei ce sunt ai lui Hristos Dumnezeu-Omul nu cunoaște nici limite și nici sfârșit. Pentru a dobândi viața veșnică care este întru Domnul, noi nu avem nevoie nici de cultură, nici de slavă, nici de bogății, de nimic din cele lumești, fiindcă un singur lucru ne este necesar, ca fiecare din noi să creadă în Domnul nostru Iisus Hristos. Numai El, singurul prieten al oamenilor, este Cel Care a adus neamului omenesc minunatul mesaj: „Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul Născut L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică“* [2]*. Din întreg neamul omenesc, numai Hristos, singurul Dumnezeu adevărat, Care-i dăruiește omului ceea ce nici unul dintre îngeri sau dintre oameni nu-i poate dărui, El singur a putut rosti cu autoritate: „Adevărat, adevărat zic vouă: Cel ce crede în Mine are viață veșnică“* [3] *și de aici, de pe pământ „s-a mutat din moarte la viață“* [4]*. Credința în Hristos îl unește pe om cu Domnul Cel veșnic, sufletul îi este plin de viață veșnică după măsura credinței sale, simțind și înțelegând atunci că este veșnic; iar acest lucru crește în măsura în care el trăiește această credință care, în mod trep-*

[1] I Ioan, 5,12; [2] Ioan 3,16; [3] Ioan 6,47; [4] Ioan 5,24;

tat, îi sfințește sufletul, inima, conștiința, întreaga sa ființă prin energiile necreate, dumnezeiești ale harului.

Sfințirea firii omenești crește după măsura credinței sale, cu cât se sfințește mai mult cu atât mai mult și mai viu dobândește sentimentul nemuririi personale; el dobândește cunoașterea propriei sale veșnicii, la fel ca și pe cea a tuturor. De fapt, adevărata viață a omului începe odată cu credința sa în Hristos, credință prin care el Îi încredințează Domnului tot sufletul său, toată inima sa, tot duhul său, întreaga sa putere pe care Domnul le sfințește, le transfigurează și le îndumnezeiește în mod treptat. Prin această sfințire, transfigurare și îndumnezeire Domnul revarsă asupra omului energiile dumnezeiești ale harului Său, care îi conferă sentimentul atotputernic al nemuririi sale și al veșniciei sale personale. De fapt, viața noastră nu este viață decât în măsura în care ea este viața în Hristos. În ce măsură este ea trăită în Hristos? Acest lucru este relevat prin sfințenia sa. Cu cât viața este mai sfântă, cu atât ea este mai nemuritoare și veșnică.

Exact opusul se întâmplă cu moartea. Ce este moartea? Moartea este păcatul „săvârșit“ [1]. Păcatul „săvârșit “este despărțirea de Dumnezeu, întru Carele Singurul se află viața și izvorul vieții. Adevărul dumnezeiesc și evanghelic este următorul: sfințenia este viața; păcatul este moartea; credința este viața; necredința este moartea; evlavia este viața; lipsa ei este moartea. Moartea este despărțirea de Dumnezeu; întoarcerea la Dumnezeu este viața în Dumnezeu. Credința, iată ce este ea cu adevărat: credința este întoarcerea sufletului de la moarte la viață, este învierea sufletului: „mort era și a înviat“ [2]. Omul a experiat această înviere a

---

[1] Iacov 1,15; [2] Luca 15,24.

sufletului din moarte pentru prima oară cu Dumnezeu-Omul Hristos și o experiază permanent în Sfânta Sa Biserică, unde Dumnezeu-Omul se află întreg, Se dăruiește tuturor credincioșilor Săi, în Sfintele Taine și sfintele virtuți. Acolo unde se află El, nu mai există moarte: omul acela deja a trecut de la moarte la viață. Odată cu Învierea lui Hristos, noi prăznuim dispariția morții și începutul unei vieți noi, veșnice (Canonul pascal, cântul 7). Adevărata viață pe pământ începe într-adevăr odată cu Învierea Mântuitorului, căci nu se sfârșește în moarte. Fără învierea lui Hristos viața omenească nu este nimic altceva decât o lentă decădere, care în cele din urmă se sfârșește în chip inevitabil cu moartea. Adevărata viață este cea care nu se sfârșește cu moartea. O astfel de viață a devenit cu putință pe pământ doar odată cu Învierea Domnului Hristos, Dumnezeu-omul. Viața este cu adevărat reală doar în Dumnezeu, fiindcă este o viață sfântă și datorită acestui lucru este o viață nemuritoare. Doar prin credința în Domnul Hristos Cel Înviat, omul experiază miracolul cel uimitor al existenței sale: trecerea de la moarte la Viață; de la relativ și trecător la veșnicie, de la iad la rai. Doar atunci se găsește omul pe sine, își află adevăratul eu, eul său cel veșnic: „Căci mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat" [1].

Ce sunt creștinii? Creștinii sunt purtători de Hristos și datorită acestui fapt sunt purtători și cetățeni ai vieții celei veșnice, iar aceasta după măsura credinței și a sfințeniei care vine din credință. Sfinții sunt creștini desăvârșiți fiindcă ei au fost sfințiți în cel mai înalt grad prin nevoințele sfintei credințe în Domnul Hristos Cel înviat și pururea fiitor, iar moartea nu are

[1] *Luca 15,24;*

nici-o putere asupra lor. Viața lor este cu totul ascunsă în Domnul Hristos, iar pentru acest motiv, viața lor este întru totul viața lui Hristos; gândirea lor este în întregime gândirea lui Hristos, iar modul lor de percepere este cel al lui Hristos. Tot ceea ce au ei este mai întâi al lui Hristos și după aceea este al lor. Ei nu-și mai aparțin, „ci întru toate și întru toți este Hristos“ [1]. De aceea „Viețile Sfinților“ nu reprezintă nimic altceva decât viața Domnului nostru Iisus Hristos, repetată în cazul fiecărui sfânt într-un grad mai mare sau mai mic, sub o formă sau alta. Mai exact, este viața Domnului Hristos continuată prin sfinți, viața Logosului, a Dumnezeului nostru întrupat, a Dumnezeu-omului Iisus Hristos Care S-a făcut om. Ca om El ne-a putut dărui și transmite viața Sa dumnezeiască; ca Dumnezeu, prin viața Sa, El ne-a putut sfinți și ne-a putut face nemuritoare și veșnică viața noastră omenească pe pământ.

„Pentru că și Cel ce sfințește și cei ce se sfințesc, dintr-Unul sunt toți“ [2]. Domnul nostru Iisus Hristos a făcut acest lucru posibil și realizabil în lumea noastră din momentul în care El S-a făcut om, a luat trup și sânge și în acest fel El a devenit frate al omului, un Frate după trup și sânge [3]. După ce S-a făcut om, rămânând Dumnezeu, Dumnezeu-omul Iisus Hristos a dus pe pământ o viață sfântă, fără de păcat, divino-umană, iar prin această viață, prin moarte și Înviere a nimicit pe diavolul și domnia sa asupra morții, și, prin acest fapt, El Și-a dăruit și Își dăruiește permanent energiile Sale pline de har celor ce cred în El, așa încât aceștia să-l poată birui pe diavol, moartea și orice ispită [4].

[1] Col. 3,11; [2] Evrei 2,11; [3] Evrei 2,14;[4] Evrei 2,14.

Această viață divino-umană poate fi aflată în plinătatea ei în Trupul divino-uman al lui Hristos – Biserica – și este permanent experiată în Biserică de întrega comunitate creștină și de fiecare credincios în parte după măsura credinței fiecăruia.

Viețile Sfinților sunt de fapt viața Dumnezeu-Omului Hristos care este revărsată în cei ce îi urmează Lui și este experiată de către aceștia în Biserica Lui. Cea mai măruntă parte a unei astfel de vieți vine întotdeauna direct de la El, fiindcă El este viața [1]*, viața infinită, nesfârșită și veșnică, care cu puterea Sa dumnezeiască a biruit toate morțile și înviază din toate morțile.*

După învățătura Celui ce este Adevărul Însuși: „Eu sunt învierea și viața“ [2]*, minunatul nostru Domn și Stăpân care este întru totul „învierea și viața“ se află în Biserica Sa cu întreaga Sa ființă ca realitate divino-umană, și de aceea această realitate nu are sfârșit. Viața Sa continuă în veci de veci; fiecare creștin face parte din același trup cu Hristos* [3]*, fiind creștin, fiindcă el trăiește viața divino-umană a acestui Trup al lui Hristos, ca celulă organică a Sa.*

Cine este creștinul? Creștinul este un om care viețuiește prin Hristos și întru Hristos. Porunca Sfintei Scripturi este dumnezeiască: „Voi să umblați cu vrednicie întru Domnul“ [4]*, Cel Care S-a întrupat și Carele ca Dumnezeu-Om a rămas cu totul în Bierica Sa, care viețuiește veșnic cu El. Iar „a umbla cu vrednicie întru Domnul“ înseamnă a viețui după cuvântul Evangheliei lui Hristos. De aceea, această poruncă a Sfintei Scripturi este și firească: „Să vă purtați numai în chip vrednic de Evanghelia lui Hristos“* [5]*.*

---

[1] Ioan 14,6; [2] Ioan 11,25; [3] Efes. 3,6; [4] Col. 1,10; [5] Filip. 1,27.

Viața trăită după învățăturile Evangheliei, viața sfântă, dumnezeiască, reprezintă viața normală și firească pentru creștini, fiindcă creștinii, după chemarea și vocația lor, sunt sfinți: această veste bună o aflăm în Sfintele Scripturi, pe tot parcursul Noului Testament [1]*. A ne sfinți cu totul, atât sufletește, cât și trupește, iată chemarea noastră* [2]*. Acest lucru nu este o minune, ci mai degrabă o regulă a credinței, firea și logica credinței evanghelice. Porunca Sfintei Scripturi este limpede și chiar cu totul limpede: așa cum Cel Prea Sfânt Care v-a chemat la credință este Atotsfânt, așa și voi fiți sfinți întru toate* [3]*. Iar aceasta înseamnă că, după Hristos Cel Atotsfânt, Carele după ce s-a întrupat și s-a făcut om, a arătat prin viața Sa sfințenia întrupată, și noi trebuie să arătăm o viață sfântă: „Fiți sfinți pentru că Eu sunt Sfânt“* [4]*. El are dreptul să poruncească acest lucru deoarece, după ce S-a făcut om, El se dăruiește pe Sine Însuși tuturor, El, Cel Sfânt, prin dumnezeieștile energii care sunt necesare unei vieți sfinte și cucernice în această lume* [5]*. După ce s-au unit ei înșiși duhovnicește și prin har cu Cel Sfânt – Domnul nostru Iisus Hristos – cu ajutorul credinței, creștinii înșiși primesc de la El sfintele energii pentru ca ei să poată duce o viață sfântă. Viețuind lângă Hristos, sfinții pot face lucrările lui Hristos, fiindcă alături de El, ei devin mult mai puternici, ci chiar atotputernici: „Toate le pot întru Hristos, Cel ce mă întărește“* [6]*. Și întru aceștia se împlinește cu adevărat cuvântul că cei ce cred în El vor face lucrările Sale și chiar lucruri mai mari decât acestea: „Adevărat, adevărat zic vouă: cel ce crede în Mine va face și El lucrările pe care le*

[1] I Tes. 4,3; [2] I Tes. 5,22; [3] I Petru 1,15; [4] I Petru 1,16; [5] 2 Petru 1,3; [6] Filip. 4,13.

fac Eu și mai mari decât acestea va face" [1]. *Și, într-adevăr, umbra Sfântului Apostol Petru a vindecat; printr-un cuvânt Sfântul Marcu de la muntele Fracisc a mișcat și a oprit un munte... Atunci când Dumnezeu s-a făcut om, atunci viața dumnezeiască a devenit viață omenească, puterea dumnezeiască a devenit putere omenească, adevărul dumnezeiesc a devenit adevăr omenesc, iar credincioșia divină a devenit credincioșie omenească: tot ceea ce este al lui Dumnezeu a devenit al omului. Ce sunt „Faptele Sfinților Apostoli?" Ele sunt fapte ale lui Hristos Care se află în ei și lucrează prin ei. Și ce sunt viețile Sfinților Apostoli? Ele sunt viețuirea vieții lui Hristos Care prin Biserică se împărtășește tuturor credincioșilor următori ai lui Hristos și Care se perpetuează prin ei cu ajutorul Sfintelor Taine și ale sfintelor virtuți? Și ce sunt „Viețile Sfinților"? Ele nu sunt nimic altceva decât un anume fel de continuare a „Faptelor Apostolilor". În ele se află aceeași Evanghelie, aceeași viață, aceeași credință, aceeași veșnicie, aceeași putere de Sus, același Dumnezeu și Domn. Fiindcă „Iisus Hristos, ieri și azi și în veci, este același"* [2]. *Același pentru toți oamenii din toate timpurile, împărtășind aceleași daruri și aceleași energii dumnezeiești tuturor celor ce cred în El. Această perpetuare a tuturor energiilor divine, de viață dătătoare, în Biserica lui Hristos, din veac în veac și din generație în generație, constituie într-adevăr Sfânta Tradiție vie.*

Această Sfânta Tradiție este perpetuată fără întrerupere ca viață a harului în toți creștinii, întru care prin Sfintele Taine și sfintele virtuți Iisus Hristos viețuiește prin Harul Său. El este cu totul prezent în Bise-

[1] Ioan 14, 12; [2] Evrei 13, 8

rica Sa, fiindcă ea reprezintă plinătatea Sa: „plinirea Celui ce plinește toate întru toți“ [1]. Dumnezeu-omul Hristos este plinătatea atotdesăvârșită a Dumnezeirii: „căci întru El sălășluiește toată plinătatea Dumnezeirii în trup [2]. Iar creștinii trebuie, cu ajutorul Sfintelor Taine și al Sfintelor virtuți, să se umple cu „toată plinătatea lui Dumnezeu“ [3].

„Viețile Sfinților“ ne înfățișează acele persoane pline de Hristos Dumnezeu, acele persoane purtătoare de Hristos, acele persoane sfinte întru care este păstrată și prin care se transmite sfânta tradiție a acelei vieți pline de har dumnezeiesc. Ea se păstrează și se transmite cu ajutorul sfintei viețuiri evanghelice. Fiindcă viețile sfinților sunt sfinte adevăruri evanghelice care sunt traduse în viața noastră omenească prin har și nevoințe ascetice. Nu există nici-un adevăr evanghelic care să nu poată fi tradus în viața omului. Toate au fost rostite de către Hristos Domnul cu un scop: pentru a deveni viața noastră, realitatea noastră, bucuria noastră. Iar sfinții toți, fără excepție, experiază aceste adevăruri dumnezeiești drept punct central al vieților lor și ca existență a ființei lor.

Pentru acest motiv viețile sfinților sunt o dovadă și o mărturie a faptului că originea noastră se află în cer, că noi nu suntem din această lume, ci din aceea, că omul este cu adevărat om doar în Dumnezeu, că pe pământ omul trăiește aproape de ceruri, că „pentru noi cetatea noastră este în ceruri, de unde și așteptăm Mântuitor, pe Domnul Iisus Hristos“ [4], că sarcina noastră este de a ne face oameni cerești, hrănindu-ne cu „pâinea cea cerească“ care s-a pogorât pe pământ [5]. Iar El S-a pogorât spre a ne hrăni cu veșnicul adevăr

[1] Efes. 1,23; [2] Col. 2,9; [3] Efes. 3,19; [4] Filip. 3,20; [5] 2 Petru 1,3;

divin, cu veșnicul bine dumnezeiesc, cu veșnica credincioșie divină, cu veșnica iubire dumnezeiască, cu veșnica viață dumnezeiască prin Sfânta Împărtășanie, prin viețuirea într-Unul adevărat Dumnezeu și Domn Iisus Hristos [1].

Cu alte cuvinte, chemarea noastră este de a ne umple de Domnul nostru Iisus Hristos, de dumnezeieștile Sale energii și de viață dătătoare, de a trăi întru Hristos și de a ne face pe noi înșine hristoși.

Dacă vei începe această lucrare ești deja în ceruri, deși umbli pe pământ; ești deja în Dumnezeu, deși ființa ta a rămas în cadrul limitelor firii omenești. Omul care se hristifică, se depășește pe sine ca om, prin Dumnezeu, prin Dumnezeu-Omul, întru Care se află chipul desăvârșit al omului adevărat, real, deplin, după chipul lui Dumnezeu. Și întru El ne sunt oferite energiile divine atotbiruitoare, cu ajutorul cărora omul se înalță deasupra oricărui păcat, a morții, a iadului. Și acest lucru are loc prin intermediul Bisericii și în Biserica „pe care toate puterile iadului nu o pot birui“ [2], *fiindcă în ea se află minunatul Dumnezeu-Om, Domnul nostru Iisus Hristos, cu toate dumnezeieștile Sale energii, cu adevărurile, realitățile, desăvârșirile, viețile și veșniciile Sale.*

Viețile Sfinților sunt sfinte mărturii ale minunatei puteri a Domnului nostru Iisus Hristos. În realitate ele sunt mărturii ale faptelor Apostolilor perpetuate de-a lungul veacurilor. Sfinții nu sunt decât sfinți martori, precum Sfinții Apostoli care au fost cei dintâi martori ai cui? Ai Dumnezeu-Omului Iisus Hristos, ai lui Hristos răstignit, înviat, înălțat la ceruri și veșnic viu al atotmântuitoarei Sale Evanghelii care este neîn-

[1] Ioan 6,50; [2] Mt. 16,18;

cetat scrisă în sfinte fapte evanghelice din generație în generație, fiindcă Domnul Hristos, Carele este pururea același, lucrează permanent minuni cu Sfânta Sa putere prin Sfinții Săi martori. Sfinții Apostoli sunt cei dintâi martori ai Domnului Hristos și ai iconomiei Sale divino-umană a mântuirii lumii, iar viețile lor sunt mărturii vii și nemuritoare ale Evangheliei Mântuitorului ca viață nouă, viața harului, sfântă, dumnezeiască, divino-umane și, de aceea, pururea minunată și adevărată, precum și viața Mântuitorului este minunată și adevărată.

Și cine sunt creștinii? Creștinii sunt aceia prin care Sfânta viață divino-umană a lui Hristos se continuă din generație în generație până la sfârșitul lumii și al vremii, iar ei toți formează un trup, Trupul lui Hristos-Biserica; ei sunt mădulare ale Trupului lui Hristos și mădulare fiecare în parte unul către altul [1]. Izvorul dumnezeieștii vieți nemuritoare a început să curgă și curge încă neîncetat din Domnul Hristos și prin El creștinii curg în viața veșnică. Creștinii sunt Evanghelia lui Hristos perpetuată de-a lungul veacurilor în cadrul neamului omenesc.

În Viețile Sfinților totul este obișnuit ca în Sfânta Evanghelie, dar totul este extraordinar ca în Sfânta Evanghelie atât una cât și cealaltă, întru totul adevărate și reale. Și totul este adevărat și real prin aceeași realitate divino-umană și aceeași sfântă putere – divină și umană – depune mărturie față de acest lucru, divină într-un chip atotdesăvârșit și umană, de asemenea, într-un chip atotdesăvârșit.

Ce sunt Viețile Sfinților? Iată, noi suntem printre îngerii în trup, printre purtătorii de Hristos. Și oricine

---

[1] I Cor. 12,27.

sunt ei, Domnul este cu totul în ei și cu ei și printre ei: „Dumnezeu se odihnește printre Sfinții Săi". Și există întregul adevăr divin veșnic și întreaga credincioșie divină veșnică, și întreaga dragoste divină veșnică și întreaga viață divină veșnică.

Ce sunt Viețile Sfinților? Iată, noi suntem în rai, în care tot ceea ce este dumnezeiesc, sfânt, nemuritor, veșnic, drept, adevărat și evanghelic, crește și se înmulțește. Fiindcă, prin Cruce, în fiecare dintre sfinți, pomul vieții nemuritoare, dumnezeiești, veșnice, a înflorit și a adus multă roadă. Iar Crucea ne duce la cer, ne conduce chiar și pe noi după tâlharul care, spre încurajarea noastră, a intrat cel dintâi în rai după Atotsfântul și dumnezeiescul purtător al Crucii-Domnul nostru Iisus Hristos-intrând acolo prin crucea pocăinței.

Ce sunt Viețile Sfinților? Iată, noi ne aflăm în veșnicie: „nu mai există timp" [1]*, fiindcă în Sfinții lui Dumnezeu domnește veșnicul adevăr divin, veșnica credincioșie divină, veșnica iubire divină, veșnica viață divină. Și întru ei nu mai există moarte, fiindcă întrega lor ființă este plină de învietoarele energii divine ale Domnului Hristos Cel înviat, Singurul Biruitor al morții, a tuturor morților din toate vremurile. Nu mai există moarte în ei, în oamenii sfinți. Întreaga lor ființă este plină de Cel Singur Nemuritor-Cel Atotveșnic: Domnul și Dumnezeul nostru Iisus Hristos.*

Noi ne aflăm pe pământ printre singurii nemuritori adevărați: ei au biruit moartea, păcatele, patimile, demonii, iadul. Atunci când ne aflăm cu ei, moartea nu ne poate vătăma, fiindcă ei au biruit-o. Sfinții sunt oameni care viețuiesc pe pământ prin sfintele, veșnicele, dumnezeieștile adevăruri. De aceea Viețile Sfin-

---
[1] Apoc. 10,6.

ților reprezintă, de fapt, Dogmatica aplicată, fiindcă în ei toate sfintele și veșnicele adevăruri dogmatice sunt experiate prin toate energiile lor creatoare și de viață dătătoare. În Viețile Sfinților se arată cât se poate de limpede faptul că dogmele nu sunt numai adevăruri ontologice în ele însele și pentru ele însele, ci că fiecare dintre ele reprezintă un izvor de viață veșnică și sfântă spiritualitate. După atotadevărata și Sfânta Evanghelie a unicului și de neînlocuitul nostru Domn și Mântuitor: „Cuvintele pe care vi le-am spus sunt duh și sunt viață“ [1], *căci fiecare dintre ele revarsă din sine o putere mântuitoare, sfințitoare, plină de har, de viață dătătoare și transfiguratoare.*

Fără adevărul sfânt al Sfintei Treimi, noi nu ne împărtășim din acea putere ce se revarsă din Sfânta Treime și pe care noi o dobândim prin credință, putere care ne dă viață, ne sfințește, ne îndumnezeiește și ne mântuiește. Fără sfântul adevăr cu privire la Dumnezeu-omul Hristos, nu există mântuire pentru om, fiindcă din acesta, atunci când el este experiat de către om, izvorăște acea putere mântuitoare care ne izbăvește de păcat, de moarte, de diavol.

Iar pentru acest adevăr sfânt cu privire la Dumnezeul-Om, nu dau, oare, mărturie viețile a nenumărați sfinți cât se poate de limpede și de evident? Fiindcă sfinții sunt sfinți prin însuși faptul că ei Îl experiază în întregime pe Domnul Iisus Hristos drept suflet al sufletului lor, drept conștiință a conștiinței lor, drept minte a minților, ființă a ființelor, drept viață a vieților. Și fiecare dintre ei, laolaltă cu Sfântul Apostol Pavel, rostește cu tărie adevărul: „Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine“ [2].

---

[1] Ioan 6,63; [2] Gal. 2,20.

Cercetați cu atenție Viețile Sfinților, fiindcă din toate acestea izvorăște puterea mântuitoare, de viață dătătoare și plină de har a Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, care îi călăuzește și îi conduce dintr-o nevoință într-alta, dintr-o virtute în alta, de la biruința asupra păcatului la biruința asupra morții, de la biruința asupra morții la biruința asupra diavolului, aducându-i la bucuria duhovnicească, dincolo de care nu mai există nici întristare, nici suspin [1]*, ci mai degrabă totul este doar „bucurie și pace în Duhul Sfânt“* [2]*, bucurie și pace ce provin din biruința dobândită asupra tuturor păcatelor, patimilor, morții și asupra tuturor duhurilor rele.*

Și toate acestea, fără îndoială, reprezintă o mărturie vie și practică a sfintei dogme referitoare la Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu cu adevărat „mai cinstită decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât serafimii“, sfântă dogmă pe care sfinții, prin credință, o poartă în inimile lor și prin care ei viețuiesc cu o dragoste fierbinte.

Și iarăși, dacă dorești una, două sau mii de dovezi incontestabile ale naturii celei de viață dătătoare a Atotcinstitei Cruci a Domnului, și, odată cu ea, o confirmare experimentală a prea adevăratei sfinte dogme a mântuitoarei morți a Mântuitorului pe Cruce, atunci pornește la drum cu credință, precum toți sfinții laolaltă; puterea Crucii este arma atotbiruitoare cu care ei îi înving pe toți vrăjmașii văzuți și nevăzuți ai mântuirii lor. Mai mult, vei vedea Crucea în întreaga lor ființă: în sufletul lor, în inima lor, în conștiința, mintea, voința și trupul lor și, în fiecare dintre ei, vei afla un izvor nesecat de putere mântuitoare și atotsfinți-

[1] I Cor. 12:27; [2] Rom. 14,17.

toare care negreșit îi conduce din desăvârșire în desăvârșire și din bucurie în bucurie, până când, în cele din urmă, aceasta îi conduce în veșnica Împărăție a Cerurilor, acolo unde se află neîncetata bucurie a celor ce prăznuiesc, în infinita desfătare a celor ce văd frumusețea de negrăit a chipului Celui Atotsfânt al Domnului nostru Iisus Hristos (v. Condacul pentru sufletele celor adormiți întru dreapta credință).

Dar nu numai dogmele mai sus pomenite sunt experiate de Viețile Sfinților, ci toate celelalte sfinte dogme: ale Bisericii, ale harului, ale Sfintelor Taine, ale sfintelor virtuți, ale omului, păcatului, ale Sfintelor moaște, Sfintelor icoane, ale vieții de dincolo de mormânt și ale oricărui lucru ce constituie iconomia divino-umană a mântuirii.

Da, Viețile Sfinților reprezintă dogmatica experimentală, experiată prin viața sfântă a Sfinților lui Dumnezeu. În plus, Viețile Sfinților cuprind în ele însele etica ortodoxă în deplinătatea sa, moralitatea ortodoxă în deplina strălucire a sublimității sale divino-umane și a naturii sale nemuritoare, de viață dătătoare. În ele este arătat și dovedit, într-un mod absolut convingător, faptul că Sfintele Taine reprezintă izvorul sfintelor virtuți; faptul că sfintele virtuți sunt rodul Sfintelor Taine, fiind născute din ele; acestea se dezvoltă cu ajutorul lor, sunt hrănite de ele, devin nemuritoare prin ele, viețuiesc veșnic prin ele.

Toate legile morale divine își au izvorul în Sfintele Taine și sunt împlinite prin sfintele virtuți. Din acest motiv, viețile sfinților sunt într-adevăr etică aplicată, trăită. De fapt, viețile sfinților dovedesc fără tăgadă faptul că etica nu este altceva decât Dogmatică aplicată. Întreaga viață a sfinților constă din Sfintele

Taine și Sfintele virtuți, iar acestea sunt daruri ale Sfântului Duh care plinește toate în toți [1].

Și ce altceva sunt viețile sfinților decât singura știință pedagogică ortodoxă, fiindcă în ele, într-un număr nesfârșit de căi evanghelice, care sunt pe deplin folosite prin experiența multor secole de creștinism, se arată felul în care personalitatea umană desăvârșită, omul complet, ideal, este format și modelat. Și se arată de asemenea modul în care, cu ajutorul Sfintelor Taine și al sfintelor virtuți în cadrul Bisericii lui Hristos, el crește până la „starea bărbatului desăvârșit la măsura vârstei deplinătății lui Hristos“ [2].

În acesta este cu adevărat idealul pedagogic al Evangheliei, singurul ideal pedagogic demn de o ființă făcută după chipul lui Dumnezeu, așa cum este omul, și care este afirmat de Evanghelia Domnului nostru Iisus Hristos, iar mai apoi împlinit în Sfinții Apostoli și în ceilalți sfinți ai lui Dumnezeu.

În același timp, fără Dumnezeu-Omul Hristos și în afara Sa, cu orice alt ideal pedagogic, omul rămâne întotdeauna o ființă incompletă, o biată ființă nenorocită care merită toate lacrimile din lume. Dacă vreți, Viețile Sfinților sunt un fel de Enciclopedie Ortodoxă. În ele poate fi aflat tot ceea ce este necesar pentru sufletul care înfometează și însetează după credincioșie veșnică și adevărul veșnic în această viață, și care înfometează și însetează după nemurirea divină și viața veșnică. Dacă credința este cea de care ai nevoie, acolo o vei afla din abundență, iar tu îți vei hrăni sufletul cu hrană care nu-l va mai înfometa niciodată.

Dacă ai nevoie de dragoste, adevăr, credincioșie, nădejde, umilință, smerenie, pocăință, rugăciune sau

---

[1] I Cor. 12, 4-6; [2] Efes. 4,13;

oricare altă virtute sau nevoință, în ele, în Viețile Sfinților, vei afla un număr infinit de sfinți dascăli pentru orice fel de nevoință ascetică și vei dobândi ajutor haric pentru orice fel de virtute.

Dacă pătimești pentru credința ta întru Hristos, viețile sfinților te vor mângâia și te vor încuraja, făcându-te îndrăzneț și dându-ți aripi, iar necazurile ți se vor preschimba în bucurie. Dacă te afli cumva în vreo ispită, Viețile Sfinților te vor ajuta s-o birui și acum și totdeauna. Dacă ești primejduit de vrășmașii nevăzuți ai mântuirii, viețile sfinților te vor înarma cu „toate armele lui Dumnezeu“ [1]*, iar tu îi vei zdrobi pe toți acum și pururea și pe tot parcursul vieții tale. Dacă te afli în mijlocul vrăjmașilor și persecutorilor văzuți ai Bisericii lui Hristos, viețile sfinților îți vor oferi curajul și tăria de mărturisitor, și atunci Îl vei mărturisi fără teamă pe Unul adevărat Dumnezeu și Domn Iisus Hristos pretutindeni, și cu îndrăzneală vei rămâne neclintit pe meterezele Evangheliei Sale până la moarte; și te vei simți mai tare ca moartea și decât toți vrăjmașii cei văzuți ai lui Hristos; și, fiind torturat pentru Hristos, vei striga cu bucurie numele Său Cel Atotsfânt, simțind din toată inima că viața ta este în ceruri, ascunsă cu Hristos în Dumnezeu, cu totul deasupra morții* [2]*.*

În Viețile Sfinților sunt arătate numeroase, dar, întotdeauna, sigure căi de mântuire, iluminare, sfințire, transfigurare, „hristificare“, îndumnezeire; sunt arătate toate căile prin care omul biruie păcatul, orice păcat, orice patimă, moartea, diavolul. Există acolo un remediu pentru orice păcat: vindecarea pentru orice patimă, înviere din orice fel de moarte, eliberare de tirania oricărui demon, mântuire din toate relele.

---

[1] Efes. 6,11; [2] Col. 3,3;

Nu există nici o patimă, nici un păcat pentru care viețile sfinților să nu arate felul în care patima sau păcatul respectiv pot fi biruite, mortificate, dezrădăcinate. În ele se demonstrează limpede și clar că nu există nici-un fel de moarte spirituală din care omul să nu poată fi înviat prin dumnezeiasca putere a Domnului Hristos Cel înviat și înălțat la ceruri; nu există tulburare, nenorocire sau suferință pe care Domnul să nu o schimbe, fie treptat, fie deodată, într-o bucurie liniștită, plină de căință, datorită credinței în El.

VIAȚA SFÂNTULUI NECTARIE

Există o tradiție foarte veche, o lege lăsată de Dumnezeu și transmisă din generație în generație, de a relata faptele oamenilor virtuoși care au viețuit după voia lui Dumnezeu, de a-i prăznui prin cântări în cadrul Bisericii, de a le scrie viața ca pe un exemplu demn de imitat, pentru a călători în urma lor, ca în urma celor mai vârstnici, pe calea Evangheliei. Vechiul, precum și Noul Testament sunt pline de viețile sfinților. Când citim viața unui om al lui Dumnezeu, faptele, minunile sale, ne punem întrebarea dacă omenirea fără de Dumnezeu, nu încearcă, fără să-și dea seama, să suplinească prin știință și tehnică darurile și puterile pe care omul le-a pierdut odată cu căderea sa de după săvârșirea păcatului originar și pe care nu le poate recupera și chiar depăși decât prin credința în Hristos Iisus.

Numai virtuțile ne unesc cu Hristos, după ce ne vom fi aprins flacăra dumnezeieștii iubiri, despre care sfântul nostru spunea că ea face ca sufletul să urce până la ceruri, până la Dumnezeu, făcându-l să dialogheze cu El zi și noapte.

Sfântul Nectarie a fost un mare iubitor al sfintelor virtuți și a urcat până pe culmile lor. Tocmai viața acestui taumaturg contemporan dorim s-o redăm cu umilele noastre puteri, după cele ce le-am aflat de la cei ce l-au cunoscut, după o scurtă biografie a părintelui Teodosie și volumul comemorativ publicat în anul 1953.

Viața unui sfânt scapă înțelegerii obișnuite a unui om care trăiește în lume și după cele ale lumii. Omul care s-a sfințit, care a fost îndumnezeit a devenit, după spusele Sfântului Grigorie Palama, veșnic, fără trecut, prin unirea sa cu Dumnezeu după har.

„Teologia îi numește, de asemenea, dumnezei", scrie Sfântul atenian Dionisie Areopagitul, „pe cei dintre noi care se deosebesc prin dragostea lor față de Dumnezeu și prin sfințenia lor. Orice ființă dotată cu inteligență și cu rațiune, care tinde cu totul, în plenitudinea puterilor sale, către unirea cu El, care se înalță neîncetat pe cât îi este cu putință, către iluminările Sale dumnezeiești, imitând, dacă se poate spune, pe Dumnezeu însuși după măsura puterilor sale, acela merită cu adevărat epitetul de dumnezeiesc, divin".

Tocmai de aceea noi nu vom vorbi decât de latura exterioară a vieții unui astfel de om. Cele lăuntrice sunt tainele vieții sale trăite întru Domnul. Am dori, uneori, să putem pătrunde în inima sfinților lui Dumnezeu, pentru a putea contempla acolo liturghiile mistice ce se desfășoară într-însele, dar cine suntem noi aceia care să avem îndrăzneala de a ne apropia, ori pătrunde în aceste temple? Lor, Sfinților, le revine dreptul de a scrie viețile sfinților. Fiind lipsiți de cel mai mic grăunte de sfințenie, ne rugăm ca Bunul Dumnezeu să ne ajute, El, Cel care i-a dat glas omenesc măgarului lui Valaam, ca să putem povesti spre slava Sa, pentru toți credincioșii, câte ceva despre cel pe care El l-a preaslăvit.

* * *

În anul 1961, am fost convinși de către niște prieteni, medicul P. și soția sa, să-i însoțim în călătoria lor în Grecia. Un mic ghid ne conduce spre locurile cele mai

cunoscute din această străveche țară, supranumită pe drept cuvânt „leagănul civilizației". Dar pronia dumnezeiască, care veghează asupra oricărui lucru, a avut propriul ei cuvânt de spus.

Ea (Maica Domnului) ne-a îndemnat să vizităm insula Paros, chiar dacă noi ne îndreptam spre Sfântul Munte Athos. Paros este una din insulele arhipeleagului Cicladelor, binecunoscută încă din vremea antichității. Ea a dat lumii elene poeți, sculptori, pictori. Marmura adusă de acolo a contribuit și ea la faima insulei.

În epoca creștină, ea s-a împodobit cu o deosebită cinstire datorită asceților care au viețuit acolo. Se mai află și în zilele noastre dintre cei ce viețuiesc într-un duh de autentică viață duhovnicească. Catedrala sa, cu „100 de uși", închinată Maicii Domnului este, după Sfânta Sofia de la Constantinopole, cel mai mare edificiu paleocreștin, înălțat pe vremea cucernicei împărătese Elena, mama lui Constantin cel Mare, mai apoi mărită și înfrumusețată pe vremea împăratului Justinian.

La mânăstirea Maicii Domnului a Izvorului de viață dătător, am auzit pentru prima oară vorbindu-se despre Sfântul Nectarie. Ne aflam mai mulți dintre noi la taclale în acea zi de duminică, așezați sub marele eucalipt aflat în piața din fața mânăstirii, când o femeie, o țărancă, cocoțată pe catârul ei, se opri în fața noastră. Ea ținea în brațe o fetiță pe care o mușcase un șarpe. Copilul suferea, iar locul mușcat se umflase. Pe insulă nu se mai afla nici-un medic, nici o farmacie nu era deschisă duminica și, pe deasupra, femeia nu avea nici bani la ea. Numai bunul Dumnezeu putea s-o mai ajute prin intermediul călugărilor, și tocmai la El venea femeia ca la ultima nădejde.

Întinseseră copilul pe pământ. Monahii plecară să caute părticele de moaște, le puseră într-un pahar cu apă

și-i dădură acest medicament copilului. Această terapie îl făcu să surâdă pe un anume vizitator sceptic. Părintele Nectarie, care ne părăsise, reveni el însuși cu niște moaște, cele ale sfântului său patron-Nectarie din Eghina. Ni le dădu și ne rugă s-o atingem cu ele pe fetiță spre binecuvântare. Făcurăm ascultare și executarăm mecanic porunca părintelui.

Copilul se liniști, încetă să mai plângă din pricina durerilor și adormi. Mama o duse acasă și nimic neplăcut nu se mai întâmplă.

Părintele Nectarie deveni prietenul nostru (de-abia ne cunoșteam de câteva ceasuri). Ne povesti multe lucruri despre sfântul său care ne uimiră.

„Într-o bună zi“, ne spuse el, „mă aflam la Atena, la sora mea. Ea tocmai pregătea ceaiul. Din neatenție, ea vărsă vasul cu apă fierbinte pe mâna ei stângă. Durerea o făcu să țipe. Luai atunci moaștele pe care tocmai le-ați avut în mână și, deznădăjduit, spusei:

„Doamne Dumnezeul nostru, pentru rugăciunile sfântului Nectarie, vindecă-mi sora. Frecai mâna — o imensă umflătură violacee — cu riscul de a agrava răul și, deodată, o, minune a lui Hristos! mâna se vindecă. Răul dispăru, retrăgându-se în mod progresiv, ca o mănușă pe care o scoți de pe mână. Îi spusei atunci surorii mele care deși credea în Dumnezeu, nu credea în nemurirea sufletului: Sfântul Nectarie te-a vindecat.

În acest fel, sora venerabilului monah își află în același timp vindecarea, dar și credința cea adevărată, ortodoxă.

Tot ceea ce am văzut și am ascultat ne-a făcut să simțim dorința irezistibilă de a merge la Eghina spre a ne închina la moaștele și la mormântul Sfântului Nectarie pentru a-L slăvi printr-însul pe Dumnezeul crești-

nilor Care l-a făcut pe om cu puțin inferior îngerilor, citându-l astfel pe psalmist.

Dorința noastră crescu și mai mult, atunci când la Atena auzirăm din nou vorbindu-se cu căldură și uimire despre sfânt, în casa unui binecunoscut iconograf la care tocmai ne aflam în vizită. O neînțelegere avută cu persoana care ne însoțea la Atena ne aduse în situația de a pierde singura plecare din Pireu către insula Eghina care ne-ar fi permis să facem o călătorie dus-întors. Văzurăm în faptul acesta o pedeapsă a lui Dumnezeu pentru mulțimea păcatelor noastre, refuzându-ni-se în felul acesta bucuria acestui pelerinaj.

Sosise ceasul plecării irevocabile din capitala Eladei. Îl rugarăm pe ghidul și însoțitorul nostru să se ducă în numele nostru la Eghina și scriind în grabă câteva nume pe o bucată de hârtie, îi dădurăm și banii necesari călătoriei, precum și pentru o slujbă de mijlocire a Sfântului către Dumnezeu.

Revenirea în Franța și reîntoarcerea la viața agitată, așezară pe un plan secund amintirile și impresiile călătoriei în Grecia. Octombrie, noiembrie, se scurseseră. Apoi, într-o bună zi, o persoană ne împărtăși o apariție extraordinară care se repetă de mai multe ori.

Un personaj de o anumită vârstă, demn și nobil, blând și luminos, îmbrăcat în negru și purtând pe cap o camilafcă, îi surâse și îl binecuvântă, apoi dispăru fără a spune nimic. În spatele lui se afla cineva pe care îl cunoșteam. În urma sa, după dispariția lui, rămase o atmosferă plină de pace și de o bucurie de negrăit.

După învățăturile Sfinților Părinți nu trebuie să luăm aminte la vise ori vedenii. Dacă acestea sunt cu adevărat de la Dumnezeu ele se repetă. În ciuda repetării acelei vedenii, noi continuarăm să nu-i dăm nici-o importanță.

Dar, într-o zi, împinși de curiozitate, o rugarăm pe acea persoană să întrebe de numele oaspetelui său. Aceasta reveni și după ce o binecuvântă îi arătă un fel de pergament pe care erau scrise cuvinte necunoscute de aceasta. O sfătuirăm să ni le descopere și spre marea noastră surpriză, am putut să citim scris într-o greacă desăvârșită următorul text: „Fii binecuvântată, părintele Nectarie".

Ne amintirăm atunci de toate câte ni se întâmplaseră în Grecia și de faptul că persoana vizitată se afla pe lista numelor trimise în Eghina. Îl încunoștiințarăm de îndată pe prietenul nostru, părintele Nectarie din Paros care ne răspunse plin de bucurie: „...Este sfântul meu patron care, prin intermediul acestei persoane, i-a salutat pe credincioșii ortodocși francezi"...

Odată cu scrisoarea ne trimite și o fotografie. I-o arătarăm persoanei cu pricina și îi spuserăm că era vorba de fotografia unui prieten, episcop grec... Nu, ne răspunse ea cu certitudine, acesta este personajul care mi s-a arătat de mai multe ori, este Sfântul Nectarie. Iată originea întâlnirii cu Sfântul și evlavia pe care noi i-o arătasem. În august 1961, însoțit de un prieten care-i purta numele, făcurăm pelerinajul la Eghina, întorcându-ne mai apoi acasă plini de binecuvântări cerești.

Răscoala grecilor din anul 1921 nu a eliberat cu totul lumea elenă de sub jugul turcesc care o înrobise odată cu căderea Constantinopolului. Capitala Imperiului roman și o mare parte a Traciei au rămas pentru totdeauna sub dominația turcilor. Tracia, extrem de întinsă pe vremea lui Pericle, apoi restrânsă pe vremea celui dintâi împărat creștin, Constantin cel Mare, este formată astăzi din Bulgaria și Rumelia. Ea a dăruit Greciei,

după constatările istoricilor, primii săi locuitori și nume mari precum Linus poetul pe care grecii îl socoteau că este fiul lui Apolon și al Caliopei și căruia i s-au atribuit crearea cântecelor funebre la vechii greci, Orfeu, poetul muzician și a cărui teogonie este considerată a fi superioară celei a lui Homer și Museu, poet și ucenic al lui Orfeu. În zilele noastre aceeași Tracie l-a dat Bisericii lui Hristos pe Nectarie, acest alt Orfeu care prin accentele sale pline de lirism izvorâte din alăuta Sfântului Duh a ajuns să trezească sentimentul religios al unui întreg popor, înăbușit de patru secole de dominație străină.

Admirabil este acest secol al XIX-lea în cadrul căruia s-au realizat atâtea descoperiri științifice, iar pe de altă parte Ortodoxia ne-a dăruit mari sfinți, oameni ale căror fapte nu au fost înfăptuite cu ajutorul științei sau tehnicii.

Sfântul Arsenie din Paros, fără să aibă la dispoziție vreo ambarcațiune oarecare, a umblat o zi întreagă pe valurile mării pentru a ajunge de la o insulă la alta. Sfântul Serafim de Sarov i-a descoperit lui Motovilov lumina Duhului Sfânt și lumea transfigurată. Sfântul Ioan Rusul a făcut ca prin intermediul rugăciunilor sale îngerii să aducă de la Capadocia până la Mecca o farfurie de orez pentru stăpânul său musulman care se afla în pelerinaj. Sfinții Macarie al Corintului și Nicodim Aghioritul reînviară tradiția isihastă, formând acel celebru pelerin rus prin publicarea Filocaliei, a cărei influență covârșitoare se va răspândi în întrega lume.

Nenumărate sunt minunile pe care Nectarie le-a săvârșit în timpul vieții sale de pe pământ și încă și mai multe după ce a fost eliberat de limitele trupului, spațiului și timpului. Sfinții taumaturgi sunt precum mâinile lui Dumnezeu, căci Însuși bunul Dumnezeu este Cel care

acționează printr-înșii. „Cine este acela care, întreabă Macarie cel Mare, a închis ușile cerului? Este acesta Ilie sau Dumnezeu care Se află în Ilie care a poruncit ploii să înceteze?

Mi se pare că este tocmai Stăpânul cerului care a luat în stăpânire duhul lui Ilie și prin gura căruia cuvântul lui Dumnezeu i-a poruncit ploii să nu mai cadă pe pământ. Apoi el a grăit din nou și porțile cerurilor se redeschiseră, iar ploaia reîncepu să cadă... Este oare cu putință ca numai firea omenească să lucreze astfel de lucruri?... Dacă pe vremea umbrei (Legii) puterea lui Dumnezeu era cu cei drepți, lucrând minuni uimitoare, aceste lucruri se întâmplau fiindcă harul dumnezeiesc îi umbrea.

În cazul proorocilor, lucra același Duh și Acesta se făcea simțit în sufletele lor. Ei prooroceau și vorbeau atunci când era necesar să anunțe lumea de mari lucruri. Ei nu vorbeau oricând, ci doar atunci când Duhul Sfânt, Care se afla într-înșii le poruncea. Dacă încă pe vremea Vechiului Testament Duhul era deja lucrător, cu cât mai mult era El mai activ în timpul Noului Testament, pe vremea Crucii, după venirea Domnului Hristos când s-a împlinit revărsarea din belșug, beția Duhului: „Voi revărsa, e scris în Scripturi, din Duhul Meu peste tot trupul“ [1].

Prin sfinți, Dumnezeu este Cel pe care-L slăvim și preamărim, pe El, Sfântul Sfinților și izvorul a toată sfințenia. A fi sfânt înseamnă a-L avea pe Dumnezeu în inima ta. Când spunem că Dumnezeu locuiește pe pământ, acest lucru înseamnă că El viețuiește întru Sfinții Săi, așa cum ne descoperă Scriptura când spune: „Voi fi cu voi și voi umbla printre voi“.

Iar dumnezeiescul Pavel scrie: „Căutați sfințenia,

---

[1] Omilia 50.

căci fără el nimeni nu-L va vedea pe Domnul". A cinsti pe sfinți înseamnă a-L cinsti pe Dumnezeu. Textele liturgice nu lasă loc nici unei îndoieli. Troparul Sfântului Nectarie, de exemplu, se termină astfel: „Slavă lui Hristos Cel Care te-a slăvit! Slavă Celui Ce ți-a dăruit darul vindecării! Slavă Celui Ce prin tine dăruiește tuturor vindecări.

„În împărățiile pământești, scrie mitropolitul Filaret al Moscovei, oamenii se îndreaptă cu un respect aparte spre cei care-l înconjoară pe rege care le-a conferit încrederea sa, puterea sa, titluri de onoare, în parte nădăjduind în mijlocirea lor binefăcătoare pe lângă suveran și în protecția lor după puterea ce le-a fost conferită. În chip asemănător, în Împărăția lui Dumnezeu, care este Biserica lui Iisus Hristos, norodul credincioșilor, ca și voi înșivă, se adresează cu credință sfinților oameni ai lui Dumnezeu, slăvind harul lui Dumnezeu care se află într-înșii, și, nădăjduind, după credință, mijlocirea pentru rugăciunile lor dinaintea lui Dumnezeu și facerea lor de bine după harul ce li s-a dat."

* * *

Înfluența mediului familial joacă, în general, un mare rol în formarea unui om. Climatul religios al unei familii ortodoxe este unul liturgic. Icoanele preînchipuie Biserica cerească, iar candela care arde neîncetat dinaintea lor amintesc rugăciunea, ofranda, jertfa. Mama, credincioasă, tămâiază zilnic sfintele chipuri și casa, își binecuvintează copiii când pleacă și când se reîntorc. Tatăl, capul familiei, binecuvintează pâinea pe care a câștigat-o prin truda mâinilor sale. Preotul, în fiecare lună, vine să curățească și să binecuvinteze casa.

Sfântul Apostol Pavel, scriind Efesenilor, recomandă părinților următoarele: „Și voi, părinților, nu întărâtați la mânie pe copiii voștri, ci creșteți-i în învățătura și certarea Domnului“.

Tocmai într-o astfel de familie, simplă, numeroasă, cucernică, săracă, trăind în ascultare de poruncile lui Dumnezeu, s-a născut în Selibria Traciei, în apropiere de Constantinopole, pe data de 1 octombrie 1846, Anastasie Kefala. Marele Pavel îi mărturisea lui Timotei faptul că credința vie a mamei sale, Eunice, sălășluia într-însul. Credința vie a Mariei Kefala, mama sfântului nostru, se transmise fiului său. Din fragedă pruncie, hrănit cu laptele credinței, viitorul Nectarie se arătă așa cum avea să fie toată viața: inteligent, blând, umil, pur, prieten al virtuților.

Fiecare copil, ni s-a povestit, atunci când se întorcea acasă de la Biserică, se urca pe un scaun și de acolo, ca de la amvon, repeta predica ascultată la Biserică. Așteptând ziua înscrierii la școala publică, părinții săi, dar mai ales mama sa, îl învăța istoria sfântă a credinței din Sfintele Scripturi și-l puse să recite psalmi pe dinafară. Copilului îi plăcea mai ales Psalmul 50, pe care David l-a scris pe când făcea pocăință după asasinarea soțului lui Betseba.

Îi plăcea să repete versetele: „Miluește-mă Dumnezeule după mare mila Ta ...“ ca și cum ar fi arătat unele dintre trăsăturile fundamentale ale vieții sale: căința și smerenia. Smerenia a fost lăudată de Domnul Însuși atunci când a spus: „Învățați de la Mine că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihna sufletelor voastre.“ Pentru a te bucura de odihna de care vorbește Hristos, trebuie să știi sau să înveți ceea ce El Însuși a pătimit și să pătimești și tu la fel.

Smerenia înseamnă a-ți tăia voia proprie, așa cum Sfântul Nectarie le-a învățat pe monahiile sale, după ce el însuși o însușise. Domnul spune foarte limpede că El s-a pogorât din ceruri, nu pentru a face voia Sa, ci voia Tatălui Celui Ce L-a trimis.

Sfântul Nectarie avea adevărata smerenie și nu cea care constă în semne exterioare, în cuvinte umile, ci în acea smerenie dobândită de la Duhul Sfânt în adâncul inimii, așa cum grăia Sfântul Grigorie Palama în discursul său către Xenia. Cât despre căința care l-a făcut pe Sfântul Pavel să afirme că este cel dintâi dintre păcătoși, se știe că aceasta i-a adus mila și milostivirea lui Dumnezeu Care l-a înălțat cu duhul până la al treilea cer.

Un alt verset al aceluiași psalm „Învăța-voi pe cei fărădelege căile Tale și cei necredincioși la Tine se vor întoarce," îi plăcea nespus și îi prevestea oarecum vocația sa. De-abia făcuse șapte ani, când într-o zi cumpără hârtie și legă laolaltă foile. Mamei sale care-l întrebă ce avea de gând să facă îi răspunse că toate acestea erau pentru confecționarea de cărți în care el voia să scrie cuvintele lui Dumnezeu. Există copii mai înțelepți decât bătrânii, și tocmai pentru acești copii Iisus Îl ruga pe Tatăl Său Cel ceresc să ascundă tainele Sale de cei înțelepți și de cărturari și să le descopere tocmai unora ca aceștia.

„Încă de la sânul maicii mele, putea spune Anastasie, împrumutând cuvintele lui David, eu m-am alipit de Tine, Doamne. Tu m-ai luat de la sânul maicii mele, Tu ești neîncetat dorirea mea." Anastasie nu era un copil ca toți ceilalți și rar se juca cu cei de vârsta sa. La Selibria i se spunea Anastasie naivul (prostuțul).

* * *

Foarte dotat pentru studii, atât cu caracter laic, cât și teologic, tânărul Anastasie nu le-a putut urma în pa-

tria sa. Sărăcia părinților săi – tatăl său orbise, precum și absența unui liceu îl obligară să-și părăsească patria. Avea 14 ani când se duse în portul Selibria, având binecuvântarea mamei și ducându-și pe umeri bocceluța cu cele strict necesare, nutrind speranța că va putea face în mod gratuit călătoria până la Constantinopole, fiindcă nu avea nici-un ban.

În port un mic vas se pregătea de plecare. Anastasie îl rugă pe căpitan să-l ia pe gratis la bord. Acesta, observându-i vârsta fragedă, îi spuse în bătaie de joc: „Mai dă o roată primprejur, băiete, și apoi întoarce-te!" Anastasie înțelese refuzul, dar o voce lăuntrică îi spuse să aștepte pe chei. Căpitanul puse în funcțiune motoarele, dar vasul nu porni. Apăsă pe accelerator, dar ambarcația rămase nemișcată.

Tocmai atunci privirea perplexă a căpitanului o întâlni pe cea rugătoare a lui Anastasie. „Urcă", spuse căpitanul înduioșat și cu părere de rău pentru refuzul de mai înainte. Băiatul sări ca un cerb.

În sfârșit, iată-l la bordul vasului! Iar acesta se îndepărtă în largul mării. Tânărul ales al lui Dumnezeu era plin de bucurie. Adâncit în gândurile sale, viitorul sfânt Nectarie Îl slăvea pe Dumnezeu în inima sa și-I aducea mulțumiri. Ochii săi, plini de recunoștință, se îndreptau din când în când către cer. Dar controlorul de bilete care își începuse îndatoririle, îl aduse cu picioarele pe pământ. El nu avea bilet. Îl cuprinse teama. Căpitanul care cunoștea acest lucru se afla lângă mașinile sale.

„Ce să fac?" se întrebă Anastasie. „Ce am să spun? Mă va crede oare dacă îi spun că sunt sărac și că nu am bani?" Teama îl înăbușea... Avea să spună adevărul, tot adevărul gol-goluț, fără nici o justificare. De ce nu ar fi crezut la urma urmei?

Controlorul se afla acum în fața lui. Anastasie își prezentă onorabila sa situație: „Sunt sărac, spuse el. Nu am bani. Am plecat de lângă părinții mei pentru a-mi găsi ceva de lucru spre a putea supraviețui și pentru a le putea fi și lor de ajutor."

Cuvintele sale pline de Duhul Sfânt Care sălășluia într-însul, înmuiară inima controlorului care dădu crezare la tot ceea ce îi spuse copilul. Și iarăși Anastasie Îi mulțumi Domnului care veghea asupra sa, așa cum vom vedea pe tot parcursul sfintei sale vieți.

LA CONSTANTINOPOLE

Singur, în vechea capitală a imperiului, Anastasie căuta de lucru. I se propusese slujba de ucenic ceasornicar, dar el o refuză socotind că n-avea altceva de făcut decât să repare ceea ce alții stricau. Intră într-o fabrică de tutun unde muncea din greu pentru o bucată de pâine. Strâmtorarea și sărăcia în care se afla erau atât de mari încât își dublă râvna la rugăciune. În naivitatea sa, în nevinovăția sa de copil, se hotărî să-I scrie o scrisoare Domnului Iisus pentru a-I înfățișa nevoile și necesitățile... „Am să-i cer un șorț, își spuse el, haine, încălțăminte, fiindcă nu am absolut nimic și-mi este frig..."

Luă hârtie, un creion, și-I scrise o epistolă Domnului Iisus: „Hristoase al meu, nu am nici șorț și nici încălțăminte. Te rog să-mi trimiți cele necesare. Tu știi cât Te iubesc."

Împături hârtia, o puse în plic și scrise adresa următoare: „Domnului Iisus Hristos, către Cer". Apoi, plecă la poștă.

Pe drum se întâlni cu un negustor vecin, pe care Pronia Cerească îl adusese în căile sale:

- Unde te duci, Anastasie? îl întrebă acesta. Această întrebare neașteptată îl tulbură pe băiat care murmură câteva cuvinte ținând tot timpul scrisoarea în mână.

- Dă-mi scrisoarea ta, am s-o pun la poștă. Fără să mai stea pe gânduri, Anastasie îi dădu scrisoarea. Negustorul o luă, o puse în buzunar și-și continuă drumul. Anastasie se reîntoarse bucuros acasă. În clipa în care vru să pună scrisoarea la poștă, prietenul său negustor văzu neobișnuita adresă și împins de curiozitate deschise plicul și îi citi conținutul. Înduioșat și încurcat, acesta cugeta la faptul că Anastasie era un copil cu totul ieșit din comun. Se hotărî să-i răspundă pe loc, desigur inspirat fiind de Cel care a rostit: „tot ceea ce faceți unuia dintre acești prea mici slujitori ai Mei, Mie Îmi faceți". Scrise pe hârtie câteva cuvinte pline de afecțiune și apoi o introduse în plic dimpreună cu niște bani către Anastasie.

Răspunsul Domnului fusese atât de iute, încât tânărul nostru sfânt se prezentă în ziua următoare la patronul său scos ca din cutie. Văzându-l îmbrăcat astfel, patronul fu cuprins de mânie, îl învinui pe Anastasie că a furat bani și-l bătu fără milă. Copilul protestă, își afirmă nevinovăția, spunând că Dumnezeu îi trimisese banii și că el nu era hoț.

- Nu am furat niciodată în viața mea!

Loviturile fuseră atât de dure încât țipetele copilului ajunseseră până la urechile protectorului său, negustorul vecin, care veni în ajutor, explicându-i patronului cu inima împietrită cum stau lucrurile. În felul acesta tânărul sfânt muncea din greu pentru a-și câștiga pâinea, învăța și își ajuta cu bani familia. Talentul și dragostea de învățătură pot ele singure să formeze oameni

înțelepți și învățați. Dar dacă pe lângă aceste elemente se adaugă un altul, infinit mai important, acela al sfințeniei, lumea poate atunci admira în acești oameni modele de personalități.

Un grăunte de sfințenie valorează mai mult decât o tonă de înțelepciune omenească. Această sfințenie, Anastasie o avea deja. Agitația, atracțiile, ispitele și plăcerile pe care le oferă marele oraș, precum cel de pe malurile Bosforului, nu-l clintiră pe Anastasie nici o clipă de la rugăciune, de la calea către Biserică, de la studii și de la muncă. Viața sa era austeră, precum cea a Sfinților Grigorie și Vasile de la Atena, pe tot parcursul anilor de studii.

Sfântul Grigorie de Nazianz, în discursul său funebru rostit la înmormântarea Sfântului Vasile, spunea: „Pentru mulți alții Atena este imorală. Pentru mine Atena este aur curat, căci ea mi-a dăruit prietenia lui Vasile, care prin firea sa austeră era preot înainte de hirotonirea sa...“ Datorită lecturilor sale permanente, el adună cu discernământ și înțelepciune o mare cantitate de cugetări, de texte, de sentințe extrase din Sfânta Scriptură, din Sfinții Părinți și din filosofi. Ceea ce socotea că este de folos aproapelui el transcria pe hârtiile menite să primească într-însele tutunul.

El însuși povestește acest lucru în prologul la cartea sa intitulată «Tezaur de sfinte cuvinte». „Această operă, spune el, este rezultatul unei munci îndelungate și perseverente, datorate unei vechi dorințe de a răspândi cunoștințe despre ceea ce este folositor și binefăcător... În lipsa banilor, publicarea ei nu a fost simplă. Am aflat totuși mijlocul de a depăși lipsa: am utilizat drept foi publicitare, foițele de hârtie folosite la țigaretele negustorilor de tutun din Constantinopole. Mi s-a părut o idee bună și am pus-o de îndată în practică. Pe un mare nu-

măr de foițe, scriam în fiecare zi cugetări felurite pe care le adunasem, astfel încât beneficiarii, împinși de curiozitate, să le poată citi, învățând astfel ceea ce este înțelept și folositor..."

Mereu împins de dorința de a se instrui, își părăsi slujba și se angajă ca institutor la un colegiu din Constantinopole de pe lângă Sfântul Mormânt. Acolo, pe lângă faptul că le preda copiilor din clasele primare, putea să urmeze și cursurile din clasele superioare. Într-un an a vrut să se reîntoarcă în Selibria, patria sa, pentru a prăznui Nașterea Mântuitorului. Se îmbarcă pe un vas, fiindcă drumurile pe vremea aceea erau rare și prost întreținute.

Pe timpul traversării pe mare, se stârni o furtună violentă, atât de puternică încât vasul se afla pe punctul de a naufragia. Mulți dintre pasageri cârtiră împotriva lui Dumnezeu. Anastasie, agățat de o parâmă a vasului, strigă către Domnul din adâncul inimii: „Doamne, Dumnezeul meu, salvează-mă. Voi studia teologia pentru a-i reduce la tăcere pe cei ce nesocotesc Numele Tău Cel dumnezeiesc". Furtuna încetă de îndată, iar vasul intră teafăr în port, mai degrabă decât se prevăzuse inițial.

LA CHIOS

La vârsta de 22 de ani părăsi Constantinopolul și se duse în Chios, o insulă din cadrul arhipelagului, în partea de răsărit a Asiei Mici, unde află o climă plăcută și fertilă. În 1822, în timpul revoluției de eliberare, ea a cunoscut masacre cumplite. În perioada antichității ea a fost una dintre principalele colonii ale ionienilor. În timpul călătoriei, Anastasie suferi din nou grozăviile furtunii și iarăși ca prin minune scăpă cu viață.

La Chios îndeplini funcția de director de școală timp de șapte ani, predându-le nu numai elevilor, ci și locuitorilor insulei, îndemnându-i pe căile credinței, virtuților, dându-se pe sine însuși drept pildă de om care viețuiește după poruncile lui Dumnezeu, așa cum citim în cel dintâi psalm al Psaltirii lui David, practicând asceza, priveghеrile, înfrânarea, luarea aminte de sine, etc. După ce termina programul de la școală, se închidea în casă pentru a medita, a se ruga și a lua singura masă a zilei.

Înzestrat cu un excepțional talent scriitoricesc, a scris mult în toată această perioadă, dar nu ne-a rămas nici o lucrare de-a sa, toate lucrările sale pierzându-se în urma cutremurului de pământ care a devastat insula. Tânărul care-l înlocuia la cursuri și avea grijă de bucătărie, arse într-o bună zi din neglijență, toată mâncarea din cratiță. Anastasie se mânie și-l pedepsi pe băiat, dându-i două palme zdravene. Dar se căi de îndată, își ceru iertare de la Dumnezeu și drept pedeapsă ceru de la Domnul să-i ia simțul gustului. Dumnezeu îi primi rugăciunea, acceptă căința penitentului și din ziua aceea Sfântul Nectarie nu a mai putut niciodată deosebi gustul alimentelor cu care se hrănea.

LA MĂNĂSTIRE

Adept înfocat al vieții monahale, Anastasie se ducea adesea la mânăstirea „Neamoni" de pe insulă, remarcabilă prin mozaicurile sale din veacul al IX-lea și discuta cu egumenul mânăstirii despre viața monahală și asceză. Tocmai acest părinte stareț avea să-l îmbrace pe data de 7 noiembrie 1875 în veșmintele îngerești ale monahilor, dându-i numele de Lazăr. Un poem al sfân-

tului, scris pe parcursul vieții monahale și închinat unui monah, ne poate oferi o imagine cu privire la ceea ce reprezenta această viață pentru el:

„Să iubești rugăciunea, postul, privegherea.

Să fii gata de orice ascultare, supus și tăcut.

Să fii desăvârșit în smerenie, decență, răbdare, statornicie, discernământ, atenție.

Să ai lepădare de sine, noblețe, fapte bune, duhul dreptății, nevinovăției, o inimă curată.

Să fii modest, feciorelnic, întru totul ascultător, milostiv, desprins de cele lumești, fără pomenire de rău.

Nevoiește-te, să nu uiți niciodată osteneala.

Să dobândești dragostea de muncă, alungă teama, înfrânează-ți mânia, dobândește pacea și liniștea sufletului.

Înfrânează-te de la toate dorințele patimilor.

Să nu-ți faci griji, sau mai degrabă să nu ai decât una, aceea de a înainta duhovnicește în viață. Luptă, caută-ți desăvârșirea spre a aduce roade vrednice de pocăință.

În inimă să ai pururea pomenirea Numelui Mirelui Ceresc pe Care să nu încetezi vreodată a-L sluji.

Să-ți placă să petreci în curtea Domnului și să-I slavoslovești din adâncul inimii Creatorului și Dumnezeului tău.

Sfântul rămase trei ani în mânăstire după tunderea sa în monahism, îndeplini ascultarea de secretar și viețui într-o desăvârșită asceză. Frații îl iubeau mult datorită virtuților sale. Mitropolitul de Chios îl aprecia în mod deosebit și pe data de 15 ianuarie 1877, chiar în ziua aniversării numelui său de botez, fu hirotonit diacon și primi minunatul nume de Nectarie care semnifică băutura celor nemuritori.

Acest nume nou a fost ca o proorocie, fiindcă Nectarul Vieții avea să curgă necontenit în sufletul său pentru a împrăștia în afară valuri de ambrozie spre a bucura Biserica lui Hristos de pretutindenea. În Nectarie strălucea parcă un nou astru. Obiceiul ortodox face ca atunci când treci din starea de mirean în aceea de monah, să-ți schimbi numele, căci viața monahală este socotită drept un nou botez, iar numele cel nou drept un program de viață.

„Este o trebuință", avea să-i scrie mai târziu sfântul unei monahii, „de a lua drept exemplu virtuțile și faptele, viața și comportamentul sfântului al cărui nume îl purtăm, în timpul luptei duse pe parcursul vieții noastre, cu scopul de a ne desăvârși imitându-l. Exemplul virtuților unui sfânt îl ajută mult pe cel ce aleargă în stadion."

Sfântul îl învăța pe monah să se smerească chiar dacă acesta este de neam împărătesc, să înfrunte toate obstacolele, ispitele și încercările indiferent cât de grele ar fi. El îl învăța să-i iubească pe cei ce-l urăsc, să-i cinstească pe cei ce îl jignesc. Tot el îl învăța să trăiască pentru frații săi și să moară pentru Legea lui Dumnezeu și pentru poruncile Sale. Acesta îl învăță să iubească locul cel mai de pe urmă și smerenia cea adevărată. Dar ce nu-l învăța sfântul? Dacă ar fi să enumăr un lucru după altul nu mi-ar ajunge nici timpul și nici hârtia.

Adesea lumea socotește inutilă pentru societate viața monahală. După o astfel de optică creștinismul însuși devine un fenomen pur social, constând în lucrări cu caracter exterior, ignorând faptul că monahul care a știut să se facă plăcut lui Dumnezeu, care s-a unit cu El, poate să facă mai mult decât oricare alt om pentru lume, fiindcă Dumnezeu îi ascultă rugăciunea.

Sfântul Nectarie îi spunea limpede prietenului său, exarhul Sfântului Mormânt, la Atena, cu care îi plăcea să discute despre cele duhovnicești: „Când omul a înțeles care îi este destinația, faptul că el este fiu al Părintelui ceresc, adică al Binelui suprem, el privește atunci cu o anumită detașare bunurile acestei lumi."

Desigur, omul cel drept are de îndurat ispite și încercări în lumea aceasta, dar în străfundul inimii el se bucură, fiindcă are conștiința curată și plină de pace. Lumea îi urăște și îi disprețuiește pe cei drepți, invidiindu-i în același timp, fiindcă așa cum spuneau strămoșii noștri: „vrăjmașul însuși admiră, de asemenea, virtutea."

Sfântul Nectarie a cugetat o clipă la gândul de a se retrage în Sfântul Munte Athos pentru a viețui acolo pustnicește. Dar lumea avea nevoie de el. Un prieten foarte bogat și binefăcător al Bisericii din insula Chios îi propuse să-și completeze studiile la Atena pe cheltuiala sa. Tot acesta îl prezentă pe Nectarie patriarhului Alexandriei care îl îndrăgi și-l sfătui să se ducă la Atena pentru a studia teologia în cadrul universității.

Înarmat cu toate cele necesare: bursă, recomandări, scrisori canonice, sfântul intră la facultate în anul 1882 și își căpătă licența în 1885.

LA ALEXANDRIA

El se reîntoarce cu diplomele sale la Alexandria, unde datorită protecției oferite de către patriarh, urcă rapid toate treptele ecleziastice, primește însărcinări oficiale spre marea nemulțumire a curții patriarhale care nu se putea împăca cu rapida ascensiune a noului venit.

Ziua de 23 martie 1886 a fost o zi mare pentru Nectarie. Patriarhul Sofronie al Alexandriei își puse mâinile

pe capul său și-l hirotoni preot în catedrala Sfântul Sava. Cu frică și cu cutremur primi Sfântul taina preoției, având pe atunci vârsta de 40 de ani, taină înfricoșată de care și îngerii se cutremură și de care Sfântul Simeon Noul Teolog se socotea nedemn.

„Preotul", spunea Sfântul Simeon, „trebuie să fie curat trupește, dar mai ales sufletește. Niciodată să nu se facă părtaș păcatului. Să fie umil în comportamentul său dinafară, iar pe dinlăuntru smerit și plin de căință. În timpul slujirii Tainelor, el trebuie să-L vadă pe Dumnezeu în duh, iar cu ochii săi trupești darurile care sunt oferite. El trebuie să-L simtă și să-L cunoască pe Hristos în inima sa, Care se află acolo în chip de negrăit spre a putea vorbi cu îndrăzneală și dragoste cu Dumnezeu Tatăl ca și cu un prieten și să-I spună fără a fi osândit: „Tatăl nostru..."

Pe data de 23 august a aceluiași an fu înălțat la rangul de arhimandrit și fu însărcinat cu ținerea predicilor în timpul Sfintei Liturghii, cu spovedania credincioșilor, cu secretariatul patriarhal, după care fu numit însărcinat patriarhal la Cairo. Toate aceste însărcinări el le îndeplini cu râvnă și devotament, ca un adevărat iconom demn de toată lauda.

Înfrumuseță și pictă biserica Sfântul Nicolae din Cairo, supraveghind el însuși lucrările, pictorii și plăti el însuși cu banii săi o mare parte a cheltuielilor. Mai târziu episcopul taumaturg al Mirelor Lichiei avea să-i mulțumească el însuși pentru devotamentul său. Și iată cum.

În 1907 Sfântul Nectarie se afla la Atena. „Mă aflam", scrie el, „îngenunchiat lângă moaștele Sfântului Nicolae. Îl priveam cu atenție și aveam sentimentul că doarme. La scurtă vreme după aceea, mi s-a părut că se mișcă, apoi deschise ochii, se ridică, se așeză, își ridică

mâinile și le întinse către mine spre binecuvântare. Făcui plecăciune cu respect, dorind să i le sărut, dar el mă îmbrățișă și mă sărută de trei ori. Îl îmbrățișai și eu. După aceea îmi spuse: «Vreau să te înalț foarte sus, dar te rog să îmi faci un tron din argint.» După ce îmi spuse toate aceste lucruri, se culcă din nou și adormi.

Apoi m-am trezit. După trezire mi-am amintit de îndată că mai avusesem același vis cu câteva zile mai înainte și că îl uitasem. Prima oară se ridicase spre a mă îmbrățișa, dar fără să-mi fi spus nimic. Doar a doua oară mă sărutase și își formulase cererea.

Iată visul pe care l-am avut și care, de altfel, m-a impresionat prin caracterul său revelator. Să fim deschiși spre a ne lăsa purtați de bunul Dumnezeu spre împlinirea a tot ceea ce este bun și folositor.

Biserica din Cairo pe care am pictat-o și înfrumusețat-o, făcând din ea o minune, este închinată Sfântului Nicolae. Este pentru prima oară când îl văd pe Sfântul Nicolae în vis că mă îmbrățișează și îmi vorbește. Fie numele Domnului binecuvântat de acum și până în veac."

În simbolul sărutului există un gest tainic, precum oferirea unui dar, a unui har. Nichita Stithatul, ucenicul Sfântului Simeon, povestește același lucru: „...Într-o noapte am avut un vis, părându-mi-se că cineva îmi vorbea și-mi spunea: «Frate, părintele tău duhovnicesc ți-o cere, urmează-mă și haide să mergem la el.»

M-am supus și am mers acolo cu multă bucurie (de la moartea sa nu mă învrednicisem să-mi văd duhovnicul măcar o singură dată). Am ajuns la un palat regal; însoțitorul meu deschise ușa și mă invită să intru. De îndată ce m-am aflat înăuntru, l-am văzut pe sfânt așezat într-un baldachin, ca un rege. Chipul său strălucea, zâmbea și mă privea. Îmi făcu semn cu mâna să mă apropii de el. Am

alergat de îndată, m-am apropiat și m-am plecat. Mă luă în brațele sale, „mă sărută“ și îmi spuse cu glas blând: «M-ai liniștit copilul meu mult iubit.» Cu mâna sa dreaptă îmi prinse dreapta și mi-o așeză pe coapsa sa.

În mâna stângă ținea un pergament cu inscripții și mi-l arătă spunând: «De ce l-ai uitat pe Apostolul care spune – transmite aceste lucruri celor credincioși, vrednici să le propovăduiască altora?»

M-am trezit imediat. Mă aflam într-o stare de bucurie atât de mare, încât doream să plec din trup, pentru a merge cu sufletul meu gol acolo unde se afla el. Mi-am dezvăluit visul unui om cu discernământ și care-mi explică cuvintele duhovnicului meu. Cuvintele: «M-ai liniștit copilul meu mult iubit...» arată faptul că sfinții primesc cu bucurie proslăvirile și imnele ce le sunt închinate, așa cum o spune dumnezeiescul Dionisie Areopagitul în cartea sa închinată tainei morților. Prin sărutul pe care ți l-a dat el demonstrează apropierea duhovnicească și prietenia pe care sfinții o arată celor ce compun imne și harul pe care aceștia îl primesc. Mâna ta dreaptă pe coapsa sa simbolizează făgăduința pe care Avraam i-a cerut-o părintelui său, iar sfântul ți-a cerut aceeași făgăduință pentru operele pe care el le-a scris sub inspirația Sfântului Duh și pe care ți le-a descoperit citând cuvintele apostolului.

El îți cere să le copiezi și să le transmiți mai departe celor credincioși...“

EPISCOPATUL

Dar să revenim la Cairo. În biserica Sfântul Nicolae pe care Nectarie a pictat-o și a înfrumusețat-o, patriarhul și papa al Alexandriei, Sofronie, însoțit de arhiepiscopii

de Sinai și de Corfu, urmează să-l sfințească episcop de Pentapole pe arhimandritul Nectarie. Este data de 15 ianuarie 1889. Vestita mitropolie a Pentapolei nu mai există astăzi. Acest nume a fost dat de altfel unui teritoriu cuprinzând 5 orașe principale. Aici este vorba de Sinai care împreună cu Libia formau patriarhatul Alexandriei. Episcopul Egiptului, Libiei și Pentapolei îl socoteau drept primul dintre ei, după rang și în conformitate cu canoanele celui de-al doilea Sinod Ecumenic, pe episcopul Alexandriei. Se întâmpla adesea ca oamenii simpli să se transforme odată cu schimbarea soartei sau a situației lor, devenind trufași și disprețuitori la adresa prietenilor și a celor din jurul lor. Puterea te face să-ți pierzi uneori capul. Onorurile sunt greu de purtat, iar smerenia, atunci când nu este adevărată și adânc înrădăcinată, cedează în fața vanității, a orgoliului.

Niciodată, spune Sfântul Aposol Pavel scriindu-le evreilor, nimeni nu trebuie să-și asume el însuși această onoare, ci unul ca acesta trebuie să aibă chemare de la Dumnezeu.

Sfântul Nicodim Aghioritul, în manualul său dedicat pazei simțurilor, îi scrie vărului său Ierotei, episcopul, că nimeni, de altfel, nu ar putea după voia sa proprie să ajungă episcop. Episcopul trebuie să fie ales fie de către Dumnezeu, Care prin harurile dăruite Își arată voia Sa, fie de către oameni. El povățuiește ca episcopul să fie ales din rândul monahilor, fiindcă monahul, prin nevoințele sale ascetice se curățește înainte de a-i curăți pe alții, primește iluminarea înainte de a-i ilumina pe alții, se desăvârșește înainte de a-i desăvârși pe ceilalți. Episcopul trebuie să fie plin de harul Duhului Sfânt.

După Sfântul Dionisie Areopagitul, episcopul trebuie să fie plin de harul dumnezeirii pentru a deveni

ceea ce spune marele Pavel: „Trebuie ca episcopul să fie desăvârșit în toate“. Nectarie îndeplinea toate aceste condiții. Degetul lui Dumnezeu îl alesese. Alegerea sa se datora mai ales virtuților sale ce prevalaseră asupra alegerii altor candidați. Demnitatea episcopală nu schimbă cu nimic stilul său de viață sau atitudinea sa.

Iată ce spunea el de îndată după sfințirea sa: „De ce, Doamne, m-ai înălțat Tu la o atât de sfântă și mare chemare? Eu ți-am cerut doar să ajung teolog și nu mitropolit. Încă din fragedă tinerețe eu m-am rugat să mă învrednicești să ajung un simplu lucrător al cuvântului Tău dumnezeiesc, iar Tu acum îmi oferi asemenea daruri! Doamne, mă supun voii Tale și mă rog Ție: sădește întru mine smerenia și sămânța altor virtuți, așa cum numai Tu singur știi s-o faci. Învrednicește-mă să viețuiesc în toate zilele vieții mele de pe pământ după cuvintele fericitului Pavel care a spus: „Nu mai sunt eu cel care trăiesc, ci Hristos este Cel ce trăiește în mine“.

Iată, de asemenea ceea ce i-a răspuns el unui monah care îi scrisese o scrisoare de felicitare: „...Smerenia voastră stabilește o inegalitate între frăția ta și mine din pricina demnității episcopale. Cu adevărat această demnitate este mare, dar în ea însăși, pentru ea însăși. Ea îl onorează pe cel ce o poartă datorită valorii sale obiective, dar ea nu schimbă cu nimic raporturile dintre cel ce o poartă și frații săi întru Domnul. Aceste raporturi rămân mereu aceleași. Iată de ce nu există inegalitate între noi. Pe lângă aceasta, demnitatea episcopală trebuie să fie o pildă de smerenie.

Dacă episcopul trebuie să fie cel dintâi, trebuie să aibă desigur întâietatea în smerenie și, dacă el este cel dintâi dintre cei smeriți, el trebuie să fie, deci, ultimul dintre toți. Dacă el este ultimul dintre toți unde este

deci superioritatea sa? Demnitatea îi conferă celui sfințit la rangul de episcop onoruri evidente, dar ea nu îl diferențiază niciodată pe cel ce o poartă de frații săi întru Domnul. Între frații Domnului, se diferențiază doar cei care, fără a avea vreo legătură cu onorurile și rangurile ecleziastice, Îi urmează întru totul lui Hristos, căci unii ca aceștia poartă chipul Arhetipului și harul Duhului Sfânt fiind împodobiți și înălțați astfel pe înălțimile slavei și ale cinstei. Doar această cinste face diferențierea, aduce inegalitatea.

Cel ce este desăvârșit în virtute este superior celui ce nu este desăvârșit, iar cel ce nu a ajuns până la desăvârșirea întru virtute este cu mult inferior celui ce trăiește întru virtute. Nepăsătorul, superficialul, chiar dacă este episcop, este cu mult inferior celui harnic și plin de căldură, chiar dacă acesta este un simplu monah. Demnitatea nu-l înalță pe cel ce o posedă, ci doar virtutea este puterea care înalță. Ea conferă arvuna slavei desăvârșite.

Unde este deci superioritatea pe care o conferă demnitatea? Unde este inegalitatea...? Cinstirea frăției voastre nespus de apreciată vede inegalitatea între mine și ceilalți frați întru Domnul, dar noi o spunem cu tărie că doar virtuțile și nu demnitățile stabilesc inegalitatea. Vă rog să-mi spuneți cine trăiește întru virtute, cel ce-și petrece viața în comfort și bunăstare sau pustnicul lipsit de cea mai mică mângâiere?...

Noi, prea iubite frate, avem sentimentul nevredniciei noastre, al goliciunii noastre și nu îndrăznim să ne comparăm cu ultimul dintre monahi care duce o viață sfântă, întru asceză. Vă confirm că pururea îi admir pe cei ce și-au închinat viața lui Dumnezeu, care viețuiesc, se mișcă și există în El. Ce poate fi, de fapt, mai vrednic și mai luminos, decât o astfel de viață?

Ea lucrează cu măiestrie chipul pentru a-i conferi frumusețea sa cea dintâi. Ea conduce către frumusețea contemplației. Ea îl sfințește pe cel ce o are. Ea îl împodobește pe cel ce astfel viețuiește. Ea îl poartă către Filosofie. Ea îi descoperă tainele. Ea îl învață adevărul. Ea face să răsune în inimă cuvântul dumnezeiesc. Ea îl poartă cu siguranță pe om către cer. Ea face din respirație un cânt veșnic. Ea te unește cu îngerii. Ea îl face pe om asemenea cu Dumnezeu. Ea ne conduce către cele dumnezeiești și ne familiarizează cu ele. Iată, prea iubite frate, convingerile mele prin care eu îl socotesc pe ascet superior episcopului și mărturisesc acest lucru cu toată smerenia..."

Dobândirea virtuților, iată pe scurt care este scopul vieții creștine, fiindcă ele ne aseamănă cu Dumnezeu. Sfântul Nectarie le dobândise pe toate. Deși îndemnat din străfundurile ființei sale către viața ascetică, Nectarie se lasă îndrumat de către voia lui Dumnezeu. Voia să viețuiască retras, dar Dumnezeu i-a îngăduit slujitorului său să viețuiască doar în pustia lumii.

Poporul ortodox din Egipt îl considera deja sfânt. Nectarie era un Natanael cu inimă simplă și curată despre care Hristos a spus: „Iată cu adevărat un istraelit întru care nu există vicleșug."

„Curăția inimii, duhul plin de dreptate", îi scria el Xeniei celei oarbe, „iată două lucruri pe care trebuie să le iubim, pe care trebuie să le cerem de la Dumnezeu, pentru care trebuie să luptăm. Nimic altceva nu ne îndreaptă către desăvârșire. Doar aceste două lucruri fac din noi chipuri ale lui Dumnezeu. Printr-însele inimile noastre devin tronuri ale lui Dumnezeu. Prin ele noi devenim fericiți și primim arvuna, pregustarea lucrurilor ce au să fie". Pentru faptul că și-a curățit inima de patimi,

Nectarie s-a învrednicit de a se face templu și lăcaș al Sfântului Duh și de a dobândi harismele binecunoscute.

PERSECUȚIA

Cel rău, diavolul, pe care epoca noastră îl respinge sau îl neagă, ea a creind conceptul răului, satana, împotriva căruia Însuși Domnul Iisus Hristos a avut de luptat, nu voia să-l lase pe Nectarie să facă voia lui Dumnezeu fără a-l lupta dinlăuntru și dinafară. Cum? Foarte simplu. După o tactică bine pusă la punct, jucând pe claviatura patimilor omenești.

Împotriva lui Nectarie, el avea să stârnească ura, invidia celor de la curtea patriarhală, care vedeau în el un adversar redutabil la succesiunea pe scaunul Sfântului Marcu. Patriarhul Sofronie era foarte înaintat în vârstă, având pe atunci aproape 90 de ani. Vanitoșii îl mințiră, lăsându-l să înțeleagă faptul că protejatul său, cel pe care îl sfințise pe scaunul episcopal, uneltea la tronul Sfântului Marcu, că toți oamenii erau amăgiți de el și că la o agapă, acceptase, fără să protesteze, urările celor ce îi doreau succesiunea la tronul patriarhal al Alexandriei.

Lucrul era întru totul adevărat, dar nu avea nimic grav într-însul, fiindcă este un lucru de bun simț să urezi avansarea sau înălțarea în treaptă ecleziastică a celor pe care îi admiri. Agapa și urările rostite sunt lucruri care se potrivesc. La acestea se adăugară calomnii mai grave, zvonuri cu privire la moravurile sale, la moralitatea sa. Calomnia este inepuizabilă și cel ce este atins de ea poate cu greutate să se îndreptățească dacă Dumnezeu nu-i vine în ajutor.

Bătrânul patriarh dădu crezare la toate cele ce i se spuseseră, fu profund convins de acestea și dădu frâu

liber mâniei. Pentru cei de la curte și consilierii săi nu există decât un singur remediu la acest rău: să-l alungăm pe intrus din Egipt.

DESTITUIREA

Fără nici-o formalitate juridică, în ciuda regulilor Bisericii, a canoanelor sau a obiceiurilor străvechi, sfântul fu concediat ca un simplu valet. Un simplu decret semnat de patriarh a fost suficient ca episcopul de Pentapole să fie destituit, alungat.

«Prea Sfințitul Nectarie, se spunea în decretul din 3 mai 1890, este scos din funcțiile sale de director al biroului patriarhal și al direcției ecleziastice. Îi este totuși îngăduit să locuiască dacă dorește la domiciliul său (o, câtă condescendență!) pentru a putea studia, scrie și participa la masa comună a preoților. Îi este de asemenea îngăduit să oficieze slujbe la cererea persoanelor particulare. Îi este interzis în mod oficial să meargă în orașele dependente de tronul patriarhal, chiar și în vechiul Cairo, fără autorizație expresă».

EXPULZAREA

Un alt decret emis pe data de 11 iulie a aceluiași an îl invita pe mitropolitul de Pentapole să părăsească pământul egiptean. Cel rău învârtea bine sfoara din culise spre a întărâta patimile oamenilor, ca în teatru, acolo unde sufleurul și regizorul nu apar niciodată. Sfântul Nectarie părăsi Egiptul, fără să se justifice, fără să se apere, spunându-și precum Iov: „Domnul a dat, Domnul

a luat, fie numele Domnului binecuvântat" și ca apostolul: „suntem siguri că avem o conștiință curată".

Într-adevăr, Nectarie era purtătorul unei astfel de conștiințe, căci într-o predică ținută de la amvonul unei biserici din Pireu spunea: «...Conștiința cea mai bună este cea mai mare dintre toate bucuriile. Ea este prețul cu care se câștigă pacea sufletului, liniștea inimii. Odihna plină de pace a conștiinței este odihna duhului. Ea este cea care răspândește bucuria în inimă, ea conferă îndrăzneală dinaintea lui Dumnezeu, ea face ca rugăciunile noastre să fie ascultate, ea ne deschide porțile cerurilor atunci când batem acolo, ea ne conferă harul divin și roadele Sfântului Duh. Ea împarte harismele, ea ne stimulează dorința către binele sublim, ea ne conduce către fericire și extaz. Ea este cea care reunește sufletele în Împărăția cerurilor...» E adevărat că... o astfel de conștiință nu-i interesă și nici nu le păsă de ea persecutorilor. Nectarie părăsi Egiptul. Calea spre tron era liberă. Ambițioșii satisfăcuți de plecarea străinului începură să tragă sforile între ei. Înante de plecarea sa, sfântul părinte avu mângâierea și bucuria să constate că oile cuvântătoare și raționale ale sfintei turme a lui Hristos nu împărtășeau părerile și conduita mai marilor Bisericii. Iată scrisoarea pe care toți acești oameni cinstiți și iubitori de Hristos i-o transmiseră, fiind semnată de peste 900 de persoane:

„Prea Sfințite părinte, hotărârea voastră de a părăsi Egiptul ne-a afectat și emoționat profund. Îndepărtarea Prea Sfinției Voastre de pe scaunul episcopal e socotită ca o pierdere ireparabilă. Biserica Alexandriei este lipsită de unul dintre ierarhii ei cei mai buni, iar comunitatea locală de un conducător ecleziastic ale cărui osteneli îndreptate spre binele tuturor au fost extrem de spe-

ciale. Prezența voastră timp de patru ani la Cairo ne-a oferit tuturor dovezile palpabile ale devotamentului Prea Sfinției voastre pe scaunul sfințit în care ați fost chemat, ale lepădării de sine și a râvnei Prea Sfinției voastre. În mai multe rânduri ne-ați oferit ocazia de a aprecia, integritatea... propriei voastre persoane, de a remarca mulțimea rarelor voastre virtuți pastorale, prin care ați știut să dobândiți dragostea și respectul tuturor. Ajutoarele oferite celor ce vi le-au solicitat, faimosul templu patriarhal pe care l-ați înfrumusețat, bisericile locale pe care le-ați restaurat sunt mărturii vii ale virtuților și capacităților Prea Sfinției voastre.

Scrierile P.S. Voastre, concepute cu grijă de a fi ziditoare pentru creștini, dau mărturie despre nobilele sentimente ale unei inimi mari și bune ajunsă la măsura iubirii creștine.

Vă repetăm că plecarea P.S. Voastre ne afectează profund. Simțim deja în inimile noastre un mare gol și socotim o mare nedreptate morală faptul că suntem lipsiți de cel mai blând dintre toți episcopii, de cel mai bun și mai activ dintre clerici. Căile Domnului sunt de nepătruns! Vă transmitem cele mai calde sentimente din adâncul inimilor noastre, semănate acolo de virtuțile dvs. creștine excepționale. Vă rugăm stăruitor, Prea Sfințite Părinte, să ne pomeniți pururea în rugăciunile Voastre către Dumnezeu, pe noi, prietenii P.S. Voastre care vă iubim..."

ATENA

Sfântul se exilă la Atena unde află toate ușile închise. Pretutindenea ostilitatea Alexandriei îi preceda pașii. Nimeni nu avea curajul să-i ia apărarea. Sfântul părinte, de altfel, nu a cerut niciodată acest lucru, șoptind desigur în inima sa Legea lui Hristos: ‚Fericiți veți fi când vă vor ocărî pe voi și vă vor prigoni..." Ministrul cultelor, la ușa căruia sfântul bătuse de mai multe ori în van, sfârși totuși prin a-și pune întrebări.

Ceru lămuriri de la consulul grec la Cairo care pe data de 28 ianuarie 1894 îi scrise următoarea scrisoare:

„Domnule ministru,

Din ordinul Excelenței Sale, ministrul Afacerilor Externe, am onoarea de a vă transmite câteva informații cu privire la ex-episcopul de Pentapole, P.S. Nectarie, precum și motivele care l-au făcut să părăsească Egiptul. Domnul Jean C. l-a cunoscut pe respectivul episcop de pe vremea când acesta era încă monah într-o mânăstire din Chios. Acesta l-a luat sub protecția sa și l-a prezentat Prea Fericirii Sale, patriarhul Alexandriei. Pe cheltuiala anumitor persoane a fost trimis la Atena pentru a urma studii de teologie și după ce a parcurs toți anii de studiu, a primit diploma de licență a Universității noastre naționale.

S-a reîntors aici, iar patriarhul l-a înălțat la rangul de arhimandrit, numindu-l predicator și secretar patriarhal. În ascultările primite el s-a arătat râvnitor, slujind cu dragoste și viețuind ca un adevărat ascet. Mai apoi, a fost trimis de către patriarh la reprezentantul său de la Cairo, episcopul de Libia, care însă, după un diferend cu patriarhul s-a retras la Smirna. Nectarie primi atunci slujba

de legat patriarhal pe care o păstră chiar după ce a fost înălțat la scaunul episcopal al Pentapolei. La început, patriarhul s-a arătat a fi deosebit de satisfăcut de serviciile aduse de episcopul de Pentapole care era un om drept și activ. Dar acesta din urmă nu întârzie să-l necăjească prin tendințele sale către independență, prin inițiativele sale personale, lucru care nu fură pe placul patriarhului care l-a calificat drept rebel. Prea Fericitul a socotit atunci de cuviință să-l alunge din Egipt. După unele informații din mediul patriarhal, pe lângă tendințele de nesupunere, s-au adăugat și unele rațiuni legate de un comportament imoral. Dar sunt îndatorat moral să vă spun, după alte surse demne de încredere că mitropolitul a fost victima unor intrigi și calomnii josnice. În fine, am onoarea de a aduce la cunoștință Excelenței Voastre faptul că ierarhul Pentapolei e socotit de toată lumea și chiar de către unii din cadrul Patriarhiei drept un cleric desăvârșit, drept, activ...".

Sfântul Nectarie, care până acum păstrase tăcerea, când observase faptul că problema sa capătă un aspect oficial, socoti de cuviință să pună lucrurile la punct și îi scrise patriarhului său:

„Prea Fericite Părinte Patriarh,

Vă sărut cu respect dreapta. Ministrul Cultelor și al Instrucțiunii Publice a cerut informații prin consulul guvernului elen asupra mea și asupra motivelor care m-au determinat să părăsesc Egiptul. Iată răspunsul consulului...". Sfântul Nectarie citează în continuare scrisoarea pe care tocmai am redat-o, omițând paragraful care cuprinde elogiile la adresa sa. Face acest lucru din smerenie, din delicatețe sufletească și, de asemenea, spre a nu-l mânia și mai tare pe bătrânul patriarh. Apoi, el con-

tinuă: „Să fi devenit eu oare atât de rău în ochii Prea Fericirii Voastre până acolo încât, la patru ani după nedreapta mea exilare din Egipt în timpul căreia am dus o viață inactivă, căutându-mi pâinea cea de toate zilele, mergând până acolo încât am împărțit-o cu cea a săracilor, rămânând surd și mut la nenumărate atacuri nedrepte, cei din cadrul patriarhiei îndrăznind să furnizeze și astfel de informații guvernului grec care le cerea în mod oficial? Când oare P.F. Voastră a remarcat la mine tendințe de nesupunere? Sub ce fel de forme s-au manifestat aceste tendințe? Ce dovezi se pot aduce care să îngăduie a fi învinovățit de necredință, de nesupunere, de slujitor perfid care să fi conceput lucruri netrebnice împotriva autorităților ecleziastice? Care tribunal bisericesc m-a judecat și condamnat după ce va fi făcut dovada imoralității mele, drept pentru care Patriarhia să fi avut îndrăzneala de a pune la dispoziția consulului grec informații false și nedrepte, afirmându-se faptul că am fost alungat pentru nesupunere și imoralitate? Unde se află procesele verbale? Unde se află acuzatorii mei? Unde sunt martorii? Unde se află corpul delict? De unde provine această acuzație care mă condamnă la o moarte morală? Ce mare rău am comis eu împotriva P.F. Voastre sau împotriva cuiva din cadrul Patriarhiei astfel încât să fiu dat morții? De unde oare provine un asemenea resentiment care mă urmărește până atât de departe, căutând distrugerea mea totală?

Cu ce oare v-aș fi putut necăji într-atâta? Care este oare marea mea greșeală față de P.F. Voastră? Care este vina mea? Care îmi este răutatea nemăsurată? Îl iau pe Dumnezeu drept martor că niciodată nu am făcut sau gândit vreun rău împotriva cuiva. Eu nu am dorit decât binele tuturor pe tot parcursul vieții mele, bine pe care-l

iubesc și-l nutresc din tot sufletul. Cred că v-am oferit, P.F. Voastră, nenumărate dovezi ale celor mai bune sentimente pe care vi le port. Dar la ce bun toate acestea? Lovitura a fost dată, ura este satisfăcută, cel rău slujit în chip exemplar. De ce oare această justificare poate fi inutilă?

Pentru nimic altceva desigur, decât spre a vă face cunoscut P.F. Voastre că toate aceste resentimente sunt inutile. Fie ca bunul Dumnezeu care îmi este martor, să-mi fie și judecător". Această scrisoare patetică nu lasă loc nici unui comentariu. Desigur că bătrânul patriarh nu i-a dat nici un răspuns. Nectarie nu a cârtit împotriva vrăjmașilor săi. El și-a pus toată încrederea în Dumnezeu. Inima îi era curată: „cel ce are inima curată", scria el, „cel ce nu este învinuit de inima sa, care lucrează binele și care este bineplăcut și desăvârșit în ochii lui Dumnezeu, cel ce respectă cu vrednicie poruncile Domnului, acela are îndrăzneală înaintea lui Dumnezeu. Tot ceea ce cere, primește de la Dumnezeu. Cel ce are inima curată este fiu mult iubit al lui Dumnezeu. Duhul Fiului sălășluiește în inima sa, unul ca acesta primește ceea ce cere, află ceea ce caută și i se deschide atunci când bate la o ușă. Cine oare poate fi mai fericit decât un astfel de om! De care bine poate fi el lipsit? Toate bunătățile, toate harismele Sfântului Duh se înmănunchează în acest suflet preafericit! Ce îi lipsește? Nimic! Da, frații mei creștini, nimic!"

Binecuvântat cu toate bunătățile dumnezeiești, Nectarie era lipsit de orice mângâiere omenească în capitala elenă, lipsit chiar de pâinea cea de toate zilele, inactiv, după propria sa expresie. Dar Dumnezeu avea să-i recompenseze răbdarea în încercări. Într-o bună zi, pe când umbla pe culoarele Ministerului Cultelor, în căuta-

rea celui mai mărunt și mai neînsemnat post de predicator, el tocmai cobora trist, plângând, scara Ministerului, în vreme ce primarul orașului o urca. Cei doi oameni se întâlniră, iar sfântul îi povesti primarului toată povestea vieții sale și la urmă adăugă: „Am solicitat din partea ministrului un post de predicator în provincie. El mi-a răspuns că în ciuda marii nevoi pe care o avea de buni predicatori, nu îmi putea împlini dorința, din pricina că nu am cetățenie greacă." De fapt, Nectarie, născut în Selibria Traciei, era cetățean turc și nu se bucura de drepturile unui cetățean grec.

Primarul îl rugă pe sfânt să-l urmeze și amândoi se duseră la ministru. În aceeași seară Nectarie era numit predicator.

PREDICATORUL

Marele ierarh, podoaba Bisericii Alexandriei, devenea simplu predicator de provincie, de fapt, tocmai în provincia Eubeea. Dar el era fericit, inima sa era mulțumită și împăcată. Din nou Îl putea sluji pe Dumnezeu prin intermediul cuvântului.

Dar și acolo aveau să-l aștepte grele încercări. Chiar după cea dintâi predică a sa, care deși fusese dumnezeiască, inspirată, sfântă, rămase profund mâhnit. Calomniile ajunseseră înaintea venirii sale aici și își ținu cuvântul său de învățătură înaintea unui auditoriu indiferent și ironic. Sfântul ajunse la punctul culminant al suferinței morale, dar nu căzu în deznădejde, cunoscând bine ceea ce spunea Sfântul apostol Petru în cea dintâi epistolă a sa: „Întru aceasta vă bucurați, măcar că acum ar trebui să fiți triști, încercați fiind de multe feluri de

ispite pentru puțină vreme, pentru ca credința voastră încercată, mult mai de preț decât aurul cel pieritor, dar lămurit prin foc, să fie găsită spre laudă și spre slavă și spre cinste, la arătarea lui Iisus Hristos. Pe El, fără să-L fi văzut, Îl iubiți; întru El, deși acum nu-L vedeți, voi credeți și vă bucurați cu bucurie negrăită și preamărită, dobândind răsplata credinței voastre, mântuirea sufletelor."

Purtând în minte aceste cuvinte dumnezeiești, urcă din nou la amvon în duminica următoare. Vorbește, îndeamnă, povățuiește, învață. Blând și calm, face față furtunii care tulbură adunarea, stârnită de zgomotele calomniatorilor. Sfântul se roagă pentru ei, pentru cei ce tulbură poporul, știind că mai devreme sau mai târziu: „Cel ce face nedreptăți își va primi plata nedreptății sale", deși nu dorește acest lucru vrăjmașilor săi. Nici de data aceasta nu reușește să-și convingă auditoriul. Dezamăgirea sa crește și mai mult. Se gândește în sinea sa: „Voi veni și duminica viitoare. Dar dacă nici atunci nu trezesc vreun interes religios, se vede treaba că trebuie să plec! Domnul este cel ce voiește așa. Fie numele Domnului binecuvântat!"

Hotărârea sa era luată definitiv. „Încă o predică pentru a fi sigur de voia lui Dumnezeu", șopti el. Săptămâna ce a urmat a fost un adevărat calvar. În tot acest timp Dumnezeu acționă. Știri deosebit de importante sosiră din Alexandria, toate demne de încredere și de bun simț. Brusc, lucrurile se schimbară, părerile noi ajunseră la arhiepiscopul Atenei și chiar la urechile mitropolitului de Calcis. Tot ce se afirmase până acum la adresa sfântului Pentapolei erau doar minciuni și calomnii, invidia și răutatea celor de la curtea patriarhală a Alexandriei. Sfântul avea în mâinile sale scrisoarea plină de respect și dragoste din partea turmei sale din Egipt, însoțită de

cele 900 de semnături. Adevărul nu mai putea fi ascuns. Ca și calomniile, el făcu iute înconjurul orașului, iar mâna atotputernică a lui Dumnezeu îl făcu pe Nectarie să urce pentru a treia oară la amvon. El vorbea de data aceasta în fața unei adunări unite, pline de respect și emoție, înduioșând-o până la lacrimi prin predica sa sinceră și plină de adevăr. Ca și în Egipt oamenii îl iubeau nespus. Dar Nectarie nu rămase prea mult la Calcis în Eubeea, fiindcă un alt decret îl numea predicator într-o altă provincie. Pleacă, deci, din Eubeea la Ftiotide, zonă din străvechea Tesalie. Pe aceste tărâmuri a domnit tatăl lui Ahile, marele erou grec. Primarul din Calcis se făcu purtătorul de cuvânt al populației și îi scrise sfântului: „ Prea Sfinția Voastră, orașul nostru și întreaga provincie își exprimă prin mine tristețea văzându-vă plecând din Eubeea unde ați activat timp de doi ani și jumătate în calitate de predicator. Dragostea și adâncul respect pe care vi-l poartă credincioșii de toate vârstele, sunt expresia sentimentelor inimilor din întreaga provincie, pe care P.S. Voastră le-ați trezit prin predicile dvs. și prin comportamentul dvs. atât de creștinesc..."

Dumnezeu îngăduie ispita și încercarea asupra celor care-L iubesc și pe care El îi iubește.

Încercarea acceptată este curățitoare, ea este precum dalta în mâinile sculptorului care pătrunde în trupul marmurei sale sau al pietrei pentru a-i contura formele și trăsăturile chipului ce urmează să iasă din mâna artistului. Marile harisme, de felul celor pe care le avea Nectarie atrag după sine încercări deosebite.

DIRECTOR DE SEMINAR TEOLOGIC

Dumnezeu, Care prin pronia Sa conduce totul și Care prin ochiul Său atotvăzător veghează asupra întregii creații, asupra tuturor ființelor, nu-l dădu uitării pe credinciosul și smeritul Său slujitor. Tatăl meu și mama mea m-au părăsit, spune psalmistul, dar Domnul m-a luat la dreapta Sa.

El singur, ale căror căi sunt necunoscute, cunoaște tainele lucrurilor. Reputația sa de sfânt crescu într-o asemenea măsură încât ajunse până la palatul regal al Greciei, până la urechile reginei Olga, care își manifesta dorința de a-l cunoaște pe Nectarie. Ea ajunse fiica sa duhovnicească, și numai datorită ei ajunse el acolo unde Dumnezeu hotărâse să-l așeze. Nectarie deveni mai marele unei instituții care avea să dăruiască națiunii renăscute și Bisericii ortodoxe a Greciei, oameni de prim rang.

Fondată de către frații Rizari, seminarul teologic, care le poartă numele, se află în plin centrul Atenei, în apropierea Muzeului bizantin. Misiunea sa este de a forma clerici și mireni pentru slujirea Bisericii. Atunci când Sfântul Nectarie luă conducerea seminarului, acesta se afla într-o totală dezorganizare și decădere.

Cel care mai târziu avea să-l înlocuiască, viitorul mitropolit al Atenei, Hrisostom Papadopoulos scria..., că numai datorită mitropolitului Nectarie și corpului didactic calificat pe care el îl alesese, seminarul fraților Rizari își găsi echilibrul său lăuntric și avu parte de un mare avânt spiritual.

În pragul celui de-al doilea an de directorat, pe data de 18 septembrie 1895, Sfântul Nectarie rosti în fața elevilor și a profesorilor adunați în jurul său următorul

discurs: „Iată că începem studiile în noul an școlar... Anul școlar, printr-o fericită coincidență, începe în același timp cu anul agricol. Agricultorii pun chiar de acum în pământ semințele pentru ca culturile să fie sănătoase și fructele din belșug și pentru ca recolta să fie bogată și să poată fii strânsă la vremea sa. Tot astfel, dascălii, ca și alți cultivatori de pe tărâmul duhovnicesc, încep chiar de azi să împrăștie semințele lor duhovnicești, semănând semințe bune și roditoare pentru a culege roadele la vremea cuvenită.

Plugarul, înainte de a pune sămânța în pământ, sapă brazde adânci, pentru ca sămânța, aflând teren favorabil, să dea culturi sănătoase și mănoase. La fel se procedează și în cultura duhovnicească... După cum în cultura naturală unul este câmpul și altul ce-l care îl cultivă, la fel este și în cultura spirituală. Duhul și inima elevilor, acesta este pământul care trebuie cultivat, dascălii fiind cei care cultivă și însămânțează. Ceea ce se întâmplă în agricultură, se întâmplă și în învățământ.

Dacă sămânța cade pe pământ bun, atunci ea aduce roade, una o sută, alta șaizeci și alta treizeci. Dar dacă sămânța cade pe drum, pe piatră sau între spini, atunci cea care a căzut pe drum e mâncată de păsări, cea care a căzut pe piatră se usucă, neavând de unde să-și tragă seva, iar cea care, în fine, a căzut între spini e înăbușită de aceștia. Făcând această comparație, diferența este aceea că pământul spiritual este cel ce a fost creat după chipul lui Dumnezeu, adică rațional, nedeterminat (liber), dotat cu o cunoaștere, voință, afectivitate, capabil de a fi pământ bun și fertil, capabil de a aduce treizeci, șaizeci sau o sută de roade pentru un singur grăunte...

Să ne străduim, chiar de la începutul acestui an școlar, să facem toate eforturile necesare, pentru ca odată

ajunși cu ajutorul lui Dumnezeu, la capătul anilor de studii, să ne arătăm roadele și mănunchiurile recoltei în ziua secerișului. Cu adevărat unul este cel ce seamănă și altul cel ce seceră. Să ne străduim a primi dreapta recompensă a ostenelilor noastre. Amin!"

Sfântul ierarh își conducea școala cu multă blândețe îmbinată cu austeritate. Personalitatea sa i-a marcat pe toți cei ce l-au cunoscut. Ochii săi negri răspândeau o strălucire asemănătoare cu cea a aurorei. O barbă tăiată drept, albă ca zăpada, îi înfrumuseța chipul. O adevărată figură biblică. Se spune că sufletul omului se reflectă în expresia chipului său. Cel al lui Nectarie se manifesta și în cuvintele sale, în gesturile, faptele, atitudinile, în comportamentul său față de cei mari și de cei mici. Avea un suflet curat, ca cel al unui copil care crede tot.

«După regulamentul seminarului, povestesc unii dintre elevii mai vechi, nu le era îngăduit elevilor să iasă în oraș decât în zilele marilor praznice. În aceste zile fericite, ne împrăștiam prin tot orașul și plăcerea noastră de căpetenie era aceea de a mânca clătite la o patiserie aflată în apropierea școlii... În zilele de ieșire acest local era negru de anterie. Ieșirile noastre erau rare. Încă din seara de sâmbătă ne gândeam la procedeul pe care trebuia să-l folosim pentru a căpăta permisiunea directorului.

În duminicile de vară, directorul nostru avea obiceiul de a se plimba prin fața paraclisului școlii pentru a se bucura de prospețimea dimineții și de parfumul florilor... Tocmai în acel moment noi ne puneam în acțiune planurile noastre de ieșire.

O dată, hotărâsem ca unul dintre noi să-i spună că unchiul său era grav bolnav, ca altul să-i aducă la cunoștință faptul că părinții săi îi trimiseseră un pachet de smochine și stafide, prăjituri, etc.. și că trebuia să mear-

gă să le caute la un anumit hotel. Un al treilea avea o grozavă durere de dinți și trebuia să se ducă la dentist, etc... Toate aceste pretexte trebuiau să ne facă să ajungem la patiserie.

Cel dintâi, adică cel al cărui unchi era „bolnav" ajungea dinaintea directorului, făcea plecăciuni, îi săruta mâna dreaptă și cu un aer îndurerat îl informa despre boala unchiului, cerându-i îngăduința de a merge să-l vadă. Directorul, foarte mișcat, îi dădea nu numai permisiunea, dar îi ura și grabnică însănătoșire și îl ruga pe elev să-l informeze despre starea bolnavului de îndată ce avea să se reîntoarcă la seminar.

Peste încă un moment sosea cel de-al doilea, adică cel cu coletul de smochine și stafide care se aflau în pericol de a fi mâncate de către personalul hotelului. Și acesta primea cu mare ușurință permisiunea, ca și cel ce suferea de cumplite dureri de dinți.

Eu ajungeam ultimul, fără să fi avut vreo găselniță. De îndată ce mă văzu, avu suspiciuni cu privire la spusele noastre. Printr-un gest al mâinii care îi era caracteristic, îmi făcu semn să tac... «nici un cuvânt», ceea ce înseamna că trebuia să mă apropii... Nu vreau să aud nimic. Eu, foarte necăjit, făceam stânga împrejur și plecam. Sufletul său sfânt era atunci mișcat. Se căia din pricina durității sale, mă chema, îmi primea plecăciunea și îmi îngăduia să vorbesc.

– Aș vrea și eu, Prea Sfinția Voastră, să plec cu ceilalți.

– Dar ei...

– Eu, eu am să vă spun adevărul... Eu aș vrea să merg să mănânc clătite. Nu știu dacă ceilalți v-au spus adevărul.

După ce îi spusei, așadar, adevărul, el mă binecuvântă și îmi spuse:

– Tu ai binecuvântarea mea. Mergi, și când ai să te întorci să-mi spui dacă ceilalți au mințit.

Înainte de a intra în școală, am cumpărat un pachet de smochine uscate.

Mă duceam singur la director și-l rugam să mă ierte că îi suspectasem de neadevăr pe colegii mei. Îmi punea întrebări cu privire la sănătatea unchiului bolnav, iar eu îi spuneam că îi era mai bine. Îi ofeream smochinele, din cele „primite" de prietenul meu. Chipul i se lumina de fericire. Nu îl mințisem.

Chiar dacă ezitase să ne creadă, sunt sigur că bunătatea sa infinită ne iertase răutatea noastră copilărească.»

Când un elev era pârât pentru indisciplină, îl chema la dânsul și îi primea justificările, dându-i crezare mai degrabă acuzatului decât acuzatorului. Un alt elev, vorbind despre maniera pedagogică a dascălului său, spunea că în loc să-i pedepsească pe cei indisciplinați și pe cei ce încălcau regulamentul, el se pedepsea pe sine, ajunând. Același elev l-a văzut pedepsindu-se de trei ori ca urmare a tulburărilor cauzate de către elevi.

Sfântul Nectarie a fost pentru elevi, ca și pentru corpul didactic al școlii, un tată plin de afecțiune.

Un credincios din Eghina, care-l cunoștea de mult timp pe sfânt, povestește că încă de pe vremea când el era directorul școlii, omul de serviciu al școlii se îmbolnăvi grav și fu spitalizat. Pe atunci nu exista în Grecia serviciu de asistență socială și bietul angajat crezu că fusese înlocuit. De îndată ce se simți în stare să-și reînceapă slujba, se duse la școală și o află într-o desăvârșită curățenie. Se reîntoarse acasă și îi spuse soției că altcineva îi luase locul.

Aceasta îi spuse, pentru a-l încuraja, să meargă într-o dimineață la prima oră ca să-și vadă înlocuitorul. Soțul ajunse dimineața pe la ora 5 la școală și își văzu înlocuitorul care nu era altul decât sfântul gata să curețe toaletele, spunând în tot acest timp: „Curăță, Nectarie, asta este tot ceea ce meriți să faci".

Sfântul Nectarie îl văzu, îl chemă și îi spuse:

- Vino aici, nu te mira, ci ascultă și fii atent. Te surprinde faptul că mă vezi curățind școala. Nu te teme că am să-ți iau locul, dimpotrivă, fac totul pentru a ți-l păstra până la însănătoșirea ta deplină. Abia ai ieșit din spital și timp de două luni nu ai să poți lucra. Ce ai să faci? Dacă te concediază, cum ai să trăiești? Și dacă aduc pe altul ce ai să faci?... Iată de ce fac tot posibilul să te ajut.

Dar ia aminte: atâta timp cât voi trăi în lumea aceasta, nimeni să nu afle ce ai văzut tu acum...

Iată unul dintre semnele adevăratei smerenii și al dragostei de aproapele.

Altă dată cineva veni să-l vadă. Sfântul îl primi ca pe un prieten vechi și-l întrebă ce dorea.

- Părinte Sfinte, spuse necunoscutul vizitator, am nevoie de 25 de drahme. Mâine trebuie să-i înapoiez și n-am nici măcar o lețcaie. Sunt pierdut. Te implor, ajută-mă.

Sfântul îl chemă pe Costi (care era, de asemenea, casierul său). Costi, care ascultase conversația, se făcu că nu auzise nimic. În casă de-abia avea 30 de drahme și sfârșitul lunii era încă departe.

Sfântul îl strigă din nou. De data aceasta Costi răspunse.

- Dă-i, te rog, spuse el, 25 de drahme acestui om aflat la mare nevoie.

- N-am nici-un ban, sfinte părinte, răspunse Costi.

– Caută bine, Costi, fiindcă e vorba de o nevoie urgentă...

– Nu sunt decât 25 de drahme în casă și nu ne aflăm decât la începutul lunii.

– Dă-le Costi, mare este Dumnezeu! Toată lumea, povestește un alt martor, d-na A. D., îi acordară respect sfântului vizitator care plecă. În după-amiaza acelei zile, o depeșă de la Arhiepiscopie îi cerea sfântului să-l înlocuiască pe arhiepiscopul bolnav pentru oficierea unei cununii pentru care sfântul părinte primi un plic ce conținea 100 de drahme. Il dărui lui Costi spunându-i:

– Costi, noi oamenii nu avem nimic, dar Dumnezeu este Cel care are totul și El veghează...

Pe timpul șederii sale la Atena, predică mult în bisericile capitalei și în cele din Pireu. Renumele său de om al lui Dumnezeu era și mai mare. Numeroși creștini, ca cerbii însetați, după cum spune psalmistul, îl vizitau, i se spovedeau, îi cereau povețe. Devenise „starețul", îndrumătorul duhovnicesc al Greciei. Tocmai în această vreme, unul dintre marii duhovnici actuali, egumenul schitului „Izvorul Tămăduirii" din Paros, îl cunoscu: „...Un prieten mi-a spus într-o bună zi, scria el, ca să mă pregătesc de spovedanie (precum odinioară Filip i-a spus lui Natanael cu privire la Domnul Hristos); ...Vino cu mine, să mergem să ne spovedim la un duhovnic plin de virtuți, un om sfânt la care eu deja mă spovedesc. Trebuie să-l cunoști. Vei avea mult de câștigat. Plecarăm să-l găsim.

Am rămas atât de mulțumit și de fericit, încât din ziua aceea m-am dus din ce în ce mai des să mă spovedesc la el. Mi-a spus să mă spovedesc cât mai des cu putință pentru a-mi da povețe și a mă învăță cum să fug de lume, de păcate și cum să dobândesc virtuțile... De atunci făceam tot posibilul spre a merge să-l văd. I-am

descoperit părintelui meu duhovnicesc dorința mea de a deveni monah și l-am întrebat ce credea despre acest lucru. El îmi răspunse:

- Te-ai gândit bine. Ai ales partea cea bună, dar în ce mânăstire ai de gând să te retragi?

- Până în prezent nu am hotărât nimic exact, îi răspunsesem eu.

- Dacă vrei să mergi într-o mânăstire din Grecia, răspunse el, să-ți îndrepți atenția spre sfânta mânăstire din Longobarda, din insula Paros, unde eu însumi am fost pe când eram încă diacon și secretar al mânăstirii Neamoni din Chios. Am vizitat de mai multe ori mânăstirea din Longobarda. Am participat la slujbe, am remarcat ordinea, cucernicia, credința, evlavia, dragostea părinților față de Dumnezeu și față de aproapele, precum și viața ascetică pe care o duc. Dacă nu te duci acolo, să nu intri în nici-o altă mânăstire. Ar fi mai bine pentru tine să rămâi în lume.

Când i-am spus că aveam de gând să mă retrag în Sfântul Munte Athos, îmi spuse:

- Mergi, dar nu într-o mânăstire cu viață de sine. Alege viața de obște sau pustnicia. Dar povața mea părintească este aceea de a-ți alege Longobarda. Acolo vei învăța de toate și vei deveni folositor și altora. Va veni o zi când vei merge acolo în ciuda dorinței tale. După toate acestea am ales Sfântul Munte. Plecarăm, prietenul meu și cu mine. Ne oprirăm la Tesalonic, debarcarăm, cu scopul de a ne închina la moaștele Sfântului Dimitrie izvorâtorul de mir. Turcii ne suspectară și ne luară drept spioni. Nu numai că nu primirăm permisiunea de a merge în Sfântul Munte, dar furăm puși chiar sub paza unor soldați. Am cerut să-l văd pe pașă, lucru care-mi fu îngăduit, dar acesta lipsea.

Atunci se aprinse o discuție între mine și reprezentantul său. I-am spus că ne reținea pe nedrept, nelăsându-ne să plecăm în Sfântul Munte și că noi nu eram spioni. Chemă 30 de soldați și ofițeri care puseră mâna pe mine și mă închiseră într-o temniță spre a mă executa. Dar din purtarea de grijă a lui Dumnezeu și cu rugăciunile Sfântului Dimitrie (ocrotitorul Tesalonicului) mă întâlnii pe drumul către închisoare cu pașa care mă eliberă și îmi dete un soldat care mă escortă până în port pentru a mă îmbarca pe o navă greacă.

Astfel, fără să fi dorit acest lucru, am revenit în Grecia și m-am dus la mânăstirea din Longobarda unde mă aflu și acum de peste 40 de ani. Ceea ce mi-a spus sfântul s-a și împlinit".

Darul discernământului și cel al proorociei pe care Dumnezeu le dă sfinților Săi, pe acestea le avea și Nectarie. Dumnezeiescul Meletie spune că discernământul este candela ce luminează în întuneric, însoțitorul celor pierduți, portul naufragiaților.

„Toți, povestește un alt martor, doamna A.D., îl respectau pe sfânt pentru numeroasele sale virtuți, pentru înțelepciunea sa și pentru modelul excepțional de viață creștină pe care-l reprezenta acesta. Persoana sa strălucea sub razele harului lui Dumnezeu. Prin noblețea și bunătatea inimii sale atrăgea toată lumea către el.

Pentru mine și pentru soțul meu, preot în America era o mare cinste, o binecuvântare, aceea de a primi la noi un părinte atât de sfânt și un om atât de minunat...

Își petrecea zilele în singurătate, în rugăciune, meditație și lectură. Dimineața și seara el se retrăgea pentru a se ruga singur. Medita ore în șir în timpul plimbărilor pe care le făcea în pădurea Gortinie (Peloponez)... În timpul șederii sale la noi, pe când împlinisem 37 de ani

de viață, m-am îmbolnăvit deodată. Mi-am pierdut cunoștința, iar medicul mi-a pus diagnosticul de meningită.

Sfântul Nectarie, prezent în timpul examenului medical, răspunse că nu era vorba de o boală atât de gravă: „nu, spuse el, nu cred acest lucru".

După plecarea medicului, pe când părinții mei se aflau cufundați într-o adâncă neliniște, Sfântul Nectarie îi rugă să iasă din cameră și, rămas singur lângă mine, îngenunchiat, se rugă fierbinte pentru mine către Dumnezeu.

Mijlocirea sa odată terminată, mă părăsi și le spuse alor mei: „Nu, nu vă îngrijorați, ea nu are nimic grav". Peste patru ore, îmi revenii, mă așezai pe pat, uimită de faptul că mă vedeam culcată. Ce mi se întâmplase? Și întorcându-mă spre el, îl întrebai ce aveam. Îmi spuse: „Ți-era somn și ai dormit".

Iată o minune înfăptuită de Dumnezeu în urma rugăciunilor sale și confirmată de mai mulți martori... Minunea vindecării mele îi umplu de uimire pe locuitorii țării care veniră la dânsul spre a fi binecuvântați. Casa noastră devenise un loc de pelerinaj. Nu-i plăceau laudele oamenilor, iar propriile sale fapte le socotea ca fiind normale, simple, firești.

Atunci când Sfântul slujea dumnezeiasca Liturghie, în momentul în care strana, prin cântarea Heruvicului, îi invită pe credincioși să se alăture îngerilor spre a-L primi pe Hristos Care în chip simbolic intră în Ierusalim pentru a-Și oferi acolo jertfa de Sine în calitate de Mare Preot, jertfă și altar, în vreme ce liturghisitorul se roagă lui Dumnezeu, mărturisind că „Nimeni dintre cei legați cu pofte trupești nu este vrednic..." de a-L sluji, de a se apropia de El, fiindcă acesta este lucru mare și înfricoșat chiar pentru îngeri, în timpul acestei rugăciuni Nectarie părea a fi cu totul netrupesc.

Chipul său strălucea de lumină, semăna, după spusele martorilor, cu un înger.

Atunci când un alt episcop venea să slujească dimpreună cu el în Biserica școlii, el nu accepta niciodată întâietatea, chiar atunci când aceasta i se cuvenea după dreptul celui mai în vârstă. El se așeza întotdeauna în partea dreaptă a altarului, nu purta decât camilafca în locul mitrei episcopale și puține insemne ale demnității sale arhierești. Invitația care oferea accesul în biserica școlii reprezenta cu adevărat un mare privilegiu. Cel care o căpăta îl putea admira pe Nectarie stând în picioare pe podiumul episcopal, în mijlocul elevilor săi, precum un înger, oficiind dumnezeiasca slujbă, precum o ființă nematerială.

Era, spun cei ce s-au rugat împreună cu el, o imagine a liturghiei cerești. Nectarie nu a devenit sfânt după moartea sa, el a fost un sfânt pe tot parcursul vieții sale. În sufletul tuturor celor care se apropiau de el, știa să insufle, precum nectarul, dumnezeieștile cuvinte.

Nectarie era un om de mare rugăciune, de o forță spirituală excepțională. Și doar un profund cunoscător al rugăciunii celei duhovnicești le putea vorbi fiicelor sale duhovnicești din Eghina despre Rugăciunea inimii, care este modul cel mai înalt de slavoslovie. Numai aceasta poate fi numită rugăciunea Părinților. Cealaltă, cea care este rostită de buze se numește psalmodiere.

Atunci când sfântul se afla la rugăciune, nu auzea niciodată când cineva bătea la ușă, iar dacă aveai îndrăzneala să intri în chilia sa fără să fi fost invitat, îl aflai în extaz, îngenunchiat, cu mâinile înălțate spre cer, cu privirea ridicată către cele de sus, înconjurat parcă de o flacără, cuprins de dumnezeiasca dragoste care-l ardea fără a-l topi.

«Dumnezeiasca dragoste, scria el, este dragostea desăvârșită față de Dumnezeu, este o dorire permanentă către Dumnezeu. Dragostea dumnezeiască se naște în inima care a fost curățată, căci numai de acolo țâșnește harul divin... Inima celui care-L iubește pe Domnul nu doarme niciodată. Ea veghează din pricina intensității dragostei sale.»

Dacă omul doarme pentru necesitățile firii, inima celui plin de dumnezeiască dragoste veghează pentru a-L proslăvi pe Dumnezeu. Tânărul Costi, care a fost ca și fiul său adoptiv și care trăiește și în ziua de azi, povestește faptul că Sfântul Nectarie priveghea și se ruga până noaptea târziu. Adesea îl vedea scăldat într-o lumină strălucitoare ca aurul.

«Într-o noapte, povestește el, am fost cuprins de teamă și am început să strig din toate puterile: foc! foc! Limbi de foc se înălțau de pe chipul și trupul sfântului. Mă dusei spre el. Dar Nectarie se afla în extaz, unit cu Hristos. Am vrut să sting flăcările, atingând mantia sfântului meu stăpân și duhovnic... Era focul harului, focul nematerialnic al Dumnezeirii.

Sufletul lui Nectarie era în întregime lumină și foc, înveșmântându-i sfântul său trup ca într-o mantie de foc...»

Îi iubea nespus, mai povestește Costi, pe cei săraci, necăjiți, umili. Când o persoană de vază venea să-l vadă în biroul său, îmi spunea:

– Costi, Costi! copile, sunt găunoși cei eruditți... Arareori îi strângea pe lângă el pe cei ce aveau reputația de a fi savanți, erudiți. Aceștia nu se aflau în inima sa. El îi prefera pe grădinarul școlii, pe bucătar, pe portar. El îi învăța pe toți cuvântul viu al lui Dumnezeu, în vreme ce el însuși se urca până la ceruri prin sfânta sa credință.

Cuvântul său împrospăta sufletele, deschidea inimile învârtoșate. Adesea se uita pe strada de la fereastra chiliei sale și-i binecuvânta pe trecători fără a-i cunoaște. Era generos și oferea altora tot ceea ce avea: bani, haine, încălțăminte.

Într-o bună zi, în timp ce săvârșea dumnezeieștile Taine într-o biserică din Atena, un preot sărac intră în altar pentru a lua parte la slujbă.

Anteriul îi era mai mult decât uzat, aproape zdrențuit. Sfântul i-l dărui pe al său, singurul pe care-l avea, spunându-i cuiva uimit de gestul său: «Nu-i nimic, voi afla mijlocul de a-mi face rost de altul». Dumnezeu, într-adevăr, îi trimitea întotdeauna credinciosului său slujitor cele necesare și aceasta la timpul cuvenit. «Deschizând Tu mâna Ta, spune psalmistul, toate se vor umple de bunătăți...»

Se bucura de prețuirea tuturor și mulți veneau să-l consulte în problemele cele mai felurite. Era atunci vremea alegerilor. Veniseră la el niște tineri să discute cu dânsul. Pe străzi, partizanii feluritelor partide demonstrau, se auzeau strigăte de pe stradă... Costi se ridică spre a se duce în stradă:

– Vrei, părinte, ca să mă duc și eu în stradă?

– Stai liniștit, îi spuse sfântul. Ești prea tânăr ca să te ocupi de astfel de lucruri.

– Voi coborî totuși, părinte.

– Stai liniștit, binecuvântatul meu copil. Unde vrei să te duci? Nu vezi oare dezordinea, haosul? Te vor bate, te vor lovi. Nu te duce.

Costi nu voi să asculte deloc. De îndată ce ajunse în stradă, oamenii aceia îl văzură și începură să-l lovească.

– Copilul meu binecuvântat, spuse sfântul, de ce nu m-ai ascultat? De ce te-ai dus în stradă în timpul manifestației? Și spunând acestea, sfântul pansa capul însângerat al tânărului.

– Un bun cetățean, continuă el, își exprimă preferința în taină, prin votul său secret și sfânt. Mulți oameni, fiii mei duhovnicești, vin la mine și mă întreabă la spovedanie pentru cine să voteze. Unora le răspund, altora nu le spun nimic, păstrând tăcerea.

– De ce, părinte sfinte? Și ce răspundeți?

– Binecuvântații mei copii, tăcerea este și ea un răspuns, e bine ca ea să nu fie o insultă.

Alegeți un suflet bun, o inimă fără pată. Un bun creștin, înțelept, fără patimi, nobil... Copiii mei, învățați de la mine că mincinoșii, bețivii, desfrânații, aventurierii, vrăjmașii creștinilor ortodocși trebuie ca întotdeauna să găsească închise ușile Parlamentului...

– Dar cei care practică jocurile de noroc, se pot ei oare prezenta la alegeri?

– Sigur că nu, răspunse sfântul, căci lucrările inimilor lor sunt rele, iar duhul lor concepe lucruri înfiorătoare. Nu vă puneți încrederea voastră nici în principi, în fiii oamenilor în care nu este mântuire. Alegeți-i pe cei virtuoși, care au stabilitate, echilibru în viața și faptele lor, cinstiți și sobri în vorbe, prudenți în tot ceea ce fac.

Nu alegeți oameni împrăștiați, agitați, interesați, preocupați doar de materie. Cei ce socotesc Parlamentul drept un loc de negoț și nu ajung acolo spre a-i sluji pe cei mulți, sunt hoți și intruși. Respingeți-i la mare distanță de cele publice.

– Dacă s-ar întâmpla să-i avem pe unii ca aceștia drept prieteni, dacă vreunul dintre ei ne-a fost binefăcător, ar trebui să-l respingem?

– Da, de îndată, pentru totdeauna. Fiindcă astfel de oameni rătăciți și înrăiți nu pot aduce decât necazuri, prejudicii și nenorociri atât propriilor lor prieteni, cât și

societății. Un cartofor care este și un pungaș nu-și ruinează decât partenerul, uneori un cerc de oameni. Dar un om politic care este periculos, eretic, obraznic, viclean, necinstit, este o groapă a demonilor, e un alt sălbatic eolian... Un om rău în societate poate vătăma pe unul, doi, cinci sau zece oameni.

Din contră, o politică rea distruge cu inimă ușoară fericirea oamenilor, copiii mei. Aveți, deci, grijă ca nu cumva să-i alegeți pe lupii cei răpitori, plini de păcate și răutăți. Votul vostru să-l dați celui bun și nobil.

– Dar, părinte, oamenii buni și nobili nu au putere, sunt izolați, necunoscuți. Cei răi, cei grosolani sunt cei ce se dau drept oameni distinși.

– Pentru un pic de hrană, zise Sfântul Nectarie, pentru haine, colindați pământul, mările, piețele și străzile, pentru a face o alegere judicioasă, dar când este vorba să-i alegeți pe conducătorii vieții voastre materiale, deveniți voi dintr-o dată nepăsători, până într-acolo încât să-i sprijiniți pe cei nedemni?

– Sigur că nu, părinte. Vă mulțumim pentru povețe.

– Nu, nu mie mi se cuvin mulțumirile, ci lui Dumnezeu pentru prea Sfântul Său discernământ.

În anul 1898, în timpul vacanței mari, el vizită mânăstirile din Sfântul Munte al Athosului, iar patriarhul Constantinopolului, Constantin al V-lea, îi scrise cerându-i să-i împărtășească impresiile.

La bolnița mânăstirii Simon Petru se afla un monah atins de boală contagioasă. Sfântul îl vizită, se aplecă deasupra lui, iar acesta îi dădu Sfântului sărutarea păcii pe obraz. Absolut dezinteresat față de idolul banilor, își edită cărțile pe cheltuiala sa și le distribui gratuit, le trimise miniștrilor, deputaților, profesorilor, le dărui studenților care-și terminau studiile sau le oferea celor care-l vizitau. Lucrările sale principale sunt:

- *„Despre Una Biserică Sfântă, sobornicească și apostolică"*
- *„Despre Sfânta Tradiție".*
- *„Omilii cu privire la caracterul divin al operei Mântuitorului nostru Iisus Hristos".*
- *„Comoara de sentințe ale Sfintei Filosofii".*
- *„Cugetări cu privire la Sfintele Taine".*
- *„Psaltirea proorocului David".*
- *„Studii istorice cu privire la pricinile schismei".*
- *„Cunoaște-te pe tine însuți".*
- *„Discursuri ecleziastice cu privire la necesitatea Sinoadelor ecumenice".*

În ceea ce privește sinodul ecumenic, sfântul spunea că nu au mai existat în sensul străvechi al Bisericii nedespărțite. Primele șapte simbolizau numărul ȘAPTE care este cel al Bisericii.

- *„Istoria Noului Testament".*

Din mulțimea scrierilor sale se poate observa varietatea cunoștințelor sale, erudiția sa, buna cunoaștere a Sfintelor Scripturi, a Sfinților Părinți la care pururea face referiri Sfântul Nectarie. El poate ocupa un loc printre marii teologi ai secolului al XIX-lea. Îi erau familiare marile curente ale teologiei heterodoxe, cărora le-a opus adesea tradiția și gândirea ortodoxă.

Fiind un om deosebit de cultivat, el cunoștea latina și franceza. În biblioteca chiliei sale din Eghina se aflau mari dicționare și enciclopedii franțuzești, lucrări de teologie și de literatură franceză.

NĂDEJDE ȘI REABILITARE

În anul 1899 bătrânul patriarh Sofronie își dădu sufletul în mâinile lui Dumnezeu. Sfântul Nectarie socoti că a sosit ceasul reabilitării sale. Nu dorea nici eparhia, nici rentă episcopală, ci doar reglementarea situației sale de episcop, fiindcă până în momentul respectiv el nu era în mod oficial recunoscut ca membru al ierarhiei elene, așa precum el însuși o confirmă în scrisoarea sa către patriarhul ecumenic.

În Grecia era socotit drept episcop doar cu numele, având domiciliu la Atena. Tronul Sfântului Marcu i se cuvenea. Întreg poporul ortodox din Egipt își îndreptă o clipă privirile către el.

«Candidatura sa este cea mai plauzibilă dintre toate, scria pe vremea aceea ziarul „Anaplasis". Dintre toți ierarhii Bisericii de răsărit, Nectarie este cel mai potrivit, cel mai cultivat, cel mai râvnitor, cel mai neprihănit.

Este un scriitor fecund, neobosit truditor al duhului. Adevărul și slujirea cuvântului reprezintă hrana sa cotidiană și bucuria cea mai vie. Cu totul dezinteresat, prieten al binelui, senin dar ferm, blând, dar și sever, curat în toate cele ale vieții, departe de orice bănuială sau critică, plin de pudoare și distincție în comportament, modest în ținută, mai presus de orice meschinărie, de patimi, invidie și orice alte răutăți, plin de armonie și echilibrul tuturor virtuților...

Dacă un altul mai vrednic decât dânsul va fi ales în scaunul patriarhal al Alexandriei, nimeni nu se va bucura mai mult decât el. Dacă el va fi cel ales, el, cel plin de modestie, nu va avea decât o singură dorință: cum să se facă mai vrednic de misiunea sa, în toată smerenia».

Și înafara fruntașilor țării tot Nectarie era socotit drept cel mai îndreptățit succesor al lui Sofronie, dar până la urmă Fotie a fost alesul. Acesta se urcă pe tronul patriarhal al Alexandriei și pe data de 10 octombrie 1902 Nectarie îi scrise următoarea scrisoare:

«Prea Fericirea Voastră,

Vă trimit dimpreună cu această scrisoare două documente ale patriarhului Sofronie... prin care el mă suspendă din scaunul episcopal, îmi retrage toate funcțiile din cadrul patriarhiei, mă concediază precum un valet, mă alungă din Egipt și toate acestea fără judecată, fără motiv, fără apărare...

Această hotărâre, Prea Fericirea Voastră, este împotriva tuturor canoanelor, a legilor ecleziastice, ea este pe cât de nedreaptă, pe atât de arbitrară... Noi, în deplin respect față de persoana sa sfințită și, în duh de pace, nu am protestat împotriva acestei duble nedreptăți știind că nu vom fi ascultați, supunându-ne voii sale și părăsind Egiptul în nădejdea că vom afla dreptatea atunci când acest lucru va fi bineplăcut Domnului.

Socotesc că această zi a sosit odată cu venirea în tronul patriarhal a Prea Fericirii Voastre. De aceea, vă rog, să-mi faceți dreptate, fiind reconfirmat ca episcop pe lângă tronul patriarhal și aducându-mi la cunoștință acest lucru prin dreapta voastră hotărâre...»

Sfântul nu cerea nimic altceva decât reglementarea situației sale canonice.

Noul patriarh, care nu dorea să deschidă un dosar care nu prea făcea cinste cancelariei patriarhale, nu răspunse, lăsând lucrurile nerezolvate. Nectarie se adresă atunci patriarhului Ioachim al III-lea al Constati-

nopolului pentru a-i cere arbitrajul. Se scurseseră deja 13 ani de la plecarea sa din Egipt.

«Cu mult respect, scria el, vă trimit alăturat P.F. Voastre, copia scrisorii mele către patriarhul Fotie al Alexandriei și cele trei documente ale patriarhului Sofronie prin care acesta mă alungă din funcția pe care o ocupam în cadrul patriarhiei Alexandriei, mă suspendă din toate atribuțiunile mele episcopale, mă dă afară ca pe un servitor, fără judecată, fără motive plauzibile... Prin scrisoarea mea către patriarhul Fotie cer îndreptarea nedreptății ce mi-a fost făcută și redobândirea drepturilor mele. Dar, deși P.F. Sa se află de peste 11 luni în posesia scrisorii mele, nu ne-a socotit vrednici de răspuns. O astfel de atitudine mă uimește.

Am socotit de cuviință, căutând o povață, să recurg la bunăvoința P.F. Voastre pentru a vă cere înțeleptele voastre povețe și ceea ce este bine de făcut... fiindcă sunt ca un om rătăcit, nefăcând parte din cadrul nici unei Biserici autocefale. Chiar în Grecia, după 14 ani de slujire, Sfântul sinod mă socotește drept episcop cu statut de tranziție și în toate documentele pe care i le adresez mi se cere să adaug mențiunea: „episcop în deplasare".

Iată o situație nemaiîntâlnită în cronicile bisericești: un episcop alungat care nu aparține de nici-o Biserică. Eu cred că nici P.F. Voastră și nici un cunoscător al canoanelor și regulilor ecleziastice nu poate socoti că o astfel de situație e bună și poate fi aprobată...»

Nimeni nu-i luă apărarea lui Nectarie. Sfântul avea să moară într-o situație canonică neclarificată, dar iubit și preamărit de Dumnezeu.

ORIGINILE MĂNĂSTIRII DIN EGHINA

În timpul perioadei când ținea nenumărate predici, atât la Atena, cât și la Pireu, Nectarie și-a făcut numeroși fii duhovnicești. Printre aceștia se aflau și tinere fete care îi împărtășiră dorința lor de a îmbrățișa viața monahală, dar ele nu doreau să meargă într-o mânăstire existentă, întrucât voiau să rămână sub supravegherea și îndrumarea sa.

Sfântul Nectarie fu de acord, le luă sub oblăduirea sa și porni în căutarea unui loc convenabil pentru stabilirea unei mânăstiri de maici. Vizită numeroase locuri și tocmai în Eghina, unde debarcă în anul 1904, află exact ceea ce dorea. Mică insulă grecească, Eghina se află în golful Atenei, numit și golful Eghinei.

Odinioară, eghinienii fuseseră buni luptători și nu puține au fost victoriile dobândite de ei. Tucitide a lăudat vechea flotă a eghinienilor. În secolul al XIX-lea au fost descoperite, în timpul unor săpături arheologice făcute în templul lui Jupiter, importante statui, printre care se numără și o remarcabilă Minervă. Dar nu numai antichitatea s-a evidențiat în Eghina. Creștinismul i-a dăruit oameni iluștri, printre care Sfântul Dionisie, al cărui trup a rămas intact din momentul adormirii sale în anul 1624, aflându-se în prezent în insula Zakynthos.

Pe colina străvechii Chora, chiar în fața celei în care se află moaștele Sfântului Nectarie, se poate vedea catedrala Sfântului Dionisie și o mulțime de paraclisuri împodobite cu remarcabile fresce, din păcate lăsate în paragină.

«În ciuda măreției sale trecute și prezente, scria prietenul nostru, părintele Nectarie din Paros, Eghina nu

este orgolioasă, nu este plină de pretenții. Ea este frumoasă, simplă, ordonată, precum o femeie smerită. Nu are apă. Fântânile sunt rare.

Plouă mai puțin decât în Atica și cu toate acestea, totul este atât de frumos și înverzit. Eghina este binecuvântată de Dumnezeu. Nu există aici nici bogătași și nici cerșetori. Nimeni nu suferă de foame, toată lumea are tot ceea ce îi trebuie. Când întâlniți în calea voastră un locuitor, tânăr sau vârstnic, bărbat sau femeie, auziți un „bună ziua" spus din inimă sau și mai adesea „bucurați-vă" care este salutarea lui Hristos.

Gura este plină de cuvinte sincere, inima este cu totul deschisă. În Eghina toți te salută și se opresc așteptând parcă să le ceri ceva: o informație sau, cine știe, un ciorchine de struguri. Mulți te întreabă, chiar dacă nu te cunosc „ce mai faceți?" Bătrânii sunt liniștiți, iar pe chipurile tinerilor și ale copiilor se observă întotdeauna un surâs înfloritor.

Insulă binecuvântată! Chiar și câinii nu-i latră pe străini. Este limpede faptul că locuitorii le comunică slujitorilor lor patrupezi bunătatea și desăvârșita lor politețe.

Pe câmpie, la malul mării, în vâlcele, pe înălțimi, pretutindenea vezi paraclisuri albe presărate ici-colea, cu candelele pururea neadormite și cu icoanele îmbrăcate în cadre de argint. Paraclisuri izvorâte din inimile curate ale eghinienilor, răspândite, împrăștiate peste această insulă precum podoabele.»

La Xanthos, loc situat la aproximativ șase kilometri de portul Eghina, ruinele unei vechi mânăstiri închinate Izvorului Tămăduirii, corespunseră întru totul cerințelor sfântului. Acolo, după tradiție, a viețuit pe vremea stăpânirii turcești, în cea mai severă asceză, Sfântul Anastasie

al Eghinei, care, temându-se de pirați, a fost obligat să se refugieze la Tesalonic împreună cu Sfintele Teodora și Teopista.

După cele povestite de monahiile Sfântului Nectarie, în momentul în care Sfântul vizita mânăstirea, se întâlni într-o chilie aflată în ruină cu o bătrână care se afla în slujba acelui loc binecuvântat. Odată ajuns acolo, Sfântul își atârnă anteriul într-un cui și scoase un suspin adânc de ușurare. Bătrâna îi mărturisi atunci că îl văzuse în vis, așa cum i se înfățișase în acel moment, atârnându-și anteriul într-un cui.

În vis, un glas îi spuse: «El este restauratorul mânăstirii». Nectarie văzu în acest lucru un semn de la Dumnezeu, mai ales când auzi, din gura aceleași persoane, că altă dată, pe când săpa o groapă pentru a planta acolo un pin în imediata apropiere a unui bătrân, auzi un glas care-i porunci să lase între cei doi arbori un loc pentru un mormânt.

Între acești doi pini a fost înmormântat sfântul, iar astăzi se înalță acolo biserica închinată lui și unde se odihnesc sfintele sale moaște.

O doamnă din Atena, prietenă a viitoarelor maici, care cunoștea bine situația jalnică a mânăstirii, le povățui să nu se stabilească acolo. De două ori veni ea însăși spre a-și da seama de starea lucrurilor. În timpul celei de-a doua vizite, ea dezaprobă din nou proiectul.

În somn, o monahie având un chip auster, îmbrăcată în veșminte îmblănite îi spuse: «Nu va fi aici mânăstire? Ba da, ba da, va fi...» Apoi, înclinându-și capul în chip afirmativ, se apropie de ea și-i arată mânăstirea așa cum avea să fie restaurată și Biserica sub înfățișarea ei actuală.

După tradiție, vechea mânăstire fusese fondată de

către un episcop cu numele de Grigorie. Adesea el apărea îmbrăcat sărăcăcios în cadrul ruinelor mânăstirii sale, stând în picioare, chiar deasupra locului unde fuseseră depuse osemintele (osuarul) și resturi de podoabe liturgice, aflate în timpul deschiderii temeliei bisericii.

Ruinele vechii mânăstiri fură cumpărate de către sfânt care plăti din propriii săi bani și cu câteva daruri care-i fuseseră oferite. Mări suprafața bisericii, restaură ruinele și închină totul Sfintei Treimi. Două plăci de marmură comemorative, fură fixate, una în naosul Bisericii purtând inscripția: «Nectarie, mitropolit al Pentapolei, a înălțat această biserică spre slava Întreitului Soare al Dumnezeirii. Cea dintâi piatră de temelie a fost așezată pe data de 1 ianuarie 1906, iar pe data de 2 iunie 1908 ea a fost sfințită».

Pe cealaltă, aflată înafara mânăstirii, deasupra porții de intrare, se poate citi: «Ierarhul și slujitorul lui Dumnezeu din străvechiul Pentapole al Cirineii, smeritul Nectarie a înălțat cu ajutorul lui Dumnezeu această mânăstire de sfinte maici închinată slujirii adevăratului Dumnezeu Treimic, Creatorul universului. Construcția ei a început în anul 1904 și s-a săvârșit în anul 1912»

Sfântul Nectarie se dovedea a fi un mare teolog, fiindcă el așeza în centrul credinței sale, a gândirii sale, a vieții sale, taina tainelor Revelației creștine: Sfânta Treime.

«Monahiile, notează el în testamentul său, trebuie să fie un model de virtute și de desăvârșire. Ele au îndatorirea de a face din mânăstire un far duhovnicesc, o călăuză a înțelepciunii și a înfrânării...». Cu mult înainte de a se instala definitiv la Eghina, sfântul trimise la mânăstire pe unele dintre fiicele sale duhovnicești pentru a pune începuturile vieții monahale. Xenia cea oarbă,

care a devenit mai târziu cea dintâi stareță, Acachia și Casiana formară cel dintâi nucleu al comunității. Mai apoi, veniră și altele care li se alăturară. O lungă și interesantă corespondență îl lega pe părintele duhovnicesc rămas la Atena de fiicele sale duhovnicești ce porniseră pe calea vieții monahale. Nimic n-a fost ușor pentru sfânt. Responsabilitățile sale dinaintea lui Dumnezeu, ale Bisericii și ale fiilor săi duhovnicești erau mari. Mai erau și încercările care nu-i dădeau pace niciodată. E adevărat că încercările sunt pentru cei ce Îl urmează pe Hristos, precum pâinea cea de toate zilele. Îl auzeai adesea pe sfânt spunând: «Iisuse, eliberatorul meu, roagă-Te pentru mine». Alteori, numărându-și mătăniile, pe când cel rău își arunca asupra sa săgețile lui cu viclenie, șoptea ca pentru sine: «Simone, Simone, iată că satana a cerut să vă cearnă pe voi precum grâul, dar eu m-am rugat pentru tine, ca să nu piară credința ta. Tu, când vei fi credincios, întărește-i pe frații tăi» Apoi, își îndrepta privirea spre interlocutorul său și îi spunea acestuia: «De ce să ne pierdem cu firea în încercările noastre? Domnul nostru se roagă El Însuși pentru noi. Noi, noi nu avem decât o singură îndatorire, aceea de a nu uita niciodată ultima sa recomandare: „Când vei fi credincios, întărește-i pe frații tăi." Iată îndatorirea noastră. Domnul însuși ne scoate din încercări. Cât despre noi, să-i ajutăm pe frații noștri să nu se îndepărteze de la căile credinței din pricina lor».

Ca om al bisericii, el își construia mânăstirea în concordanță cu canoanele și regulile Bisericii locale a Greciei. Pe data de 19 octombrie 1904, el le scria fiicelor sale duhovnicești: «...Prin lucrarea cea sfântă a Harului, vă anunț că bunul Dumnezeu mi-a descoperit dumnezeiasca sa voie, cu privire la construirea mânăstirii. Lui

îi este bineplăcut faptul ca această mânăstire să existe și să înflorească. Î.P. Sfinția sa, mitropolitul Teoclit, nu numai că a binecuvântat lucrarea, dar a și pus-o sub protecția sa. El mi-a aprobat toate proiectele și trebuințele pe care i le-am înfățișat, iar el mi-a spus că își asumă răspunderea ca toate acestea să fie aprobate de către Sfântul Sinod». Din păcate, același mitropolit, care în aparență părea că o protejează, avea să devină mai târziu, sub influența celui rău, vrăjmașul ei.

Așadar, rămânând directorul școlii Rizari, Sfântul Nectarie își îndruma mânăstirea din Eghina cu multă solicitudine, afecțiune, frică de Dumnezeu, veghind asupra celor mai mărunte detalii. «...Am să vă trimit hârtie, cerneală, pene de scris. Dacă vă lipsește ceva, scrieți-mi de îndată. Dacă vă este frig am să vă trimit niște pulovere calde». Mânăstirile din Grecia nu cunoșteau confortul. Nici apă curentă, nici gaze, nici electricitate, nici încălzire. Iernile sunt adesea foarte aspre. Mânăstirea din Eghina nu era încă pe deplin restaurată. Viața era grea și plină de lipsuri. «...Boala ta, îi scria el lui C., m-a afectat. Ai răcit din pricina umidității chiliei tale... întrucât era cu putință s-o reparăm cu mici cheltuieli, de ce nu mi-ai scris despre acest lucru? Ți-aș fi trimis bani... Nu mai sta în frig, nu-ți mai primejdui viața...Boala nu le îngăduie celor ce nu sunt desăvârșiți să progreseze. Aveți nevoie de sănătate pentru ostenelile duhovnicești. Cei ce nu sunt desăvârșiți și coboară în arenă spre a se lupta, dacă le lipsește sănătatea, să știi că vor fi doborâți, aflându-se la capătul puterilor, fiindcă forța morală care-i întărește pe cei desăvârșiți, le lipsește. Sănătatea pentru cei ce nu sunt desăvârșiți este carul care-l poartă pe atlet până la capătul luptei. Tocmai de aceea vă recomand să aveți discernământ și măsură în toate și vă povățuiesc să evitați excesele. Nevoințele se lucrează după

măsura virtuților. Cel ce nu are virtuți morale înalte și care vrea să rivalizeze cu cei desăvârșiți, trăind în mari nevoințe, poate cădea cu ușurință în păcatul mândriei. Așadar, nevoiți-vă întru deplina smerenie a inimii, ca niște ucenițe puse la încercare spre a atrage asupra noastră bunătatea lui Dumnezeu. Doresc ca fiecare dintre voi întru smerenia inimii să cugete la toate acestea, cerând ajutorul dumnezeiesc spre întărire. Fiecare să vegheze cu atenție, să nu judece, să nu osândească sau să nu respingă pe altul din pricina nedesăvârșirii, fiindcă riscă să provoace mâhnirea, iar acesta este începutul dezbinării. Dacă o soră este nemulțumită cu privire la ceva anume, să spună cu bunătate ce are pe suflet, să nu încerce să se impună cu tot felul de pretenții, spre a fi ascultată. Dacă una ca aceasta nu-și află pacea, să-mi scrie spre a o liniști...

P. să te însoțească împreună cu A. la medic pentru ca acesta să constat că răceala ta nu a lăsat urme. Trebuie să asculți de toate recomandările sale. Dacă sunteți sănătoase veți progresa, altminteri toate eforturile voastre vor fi în van. Trebuie ca posturile să le țineți după măsura sănătății voastre, spre a nu fi obligate să părăsiți singurătatea de care vă bucurați acolo ca să mergeți să vă căutați prin orașe vindecarea trupurilor voastre bolnave. Am să vă trimit prin poștă o sticlă cu apă de colonie care este un adevărat leac.

Medicii recunosc în ziua de azi că apa de colonie e mai întrebuințată în industria farmaceutică decât în parfumerie. Să nu o refuzați ca medicament dintr-un exces de zel ascetic. Umblați în toată simplitatea inimii, mărturisiți-vă unele altora. Vă binecuvântez pe toate și din toată inima. Vreau să aflu că sunteți sănătoase... Deoarece C. este bolnavă, dacă nu puteți citi toată slujba, citiți-o doar parțial, iar pentru tot restul spuneți rugăciunea».

Scrisoare atotcuprinzătoare, plină de povețe și de învățături pentru viața duhovnicească. Și câtă înțelepciune! Sfântul, deși este taumaturg (vindecător) nu cere de la Dumnezeu vindecarea trupească a monahiilor sale. El recunoaște faptul că știința medicinii vine și ea de la Dumnezeu. Doar atunci când ea a ajuns la limitele sale fără a se obține vreun rezultat, intervine bunul Dumnezeu. Marele Macarie Egipteanul spune într-una din omiliile sale că Dumnezeu, care în bunătatea sa, face să răsară soarele și peste cei buni și peste cei răi și să cadă ploaia peste cei drepți și peste cei nedrepți, ne-a dăruit arta vindecării bolilor (medicina), precum și plantele medicinale pentru a se tămădui bolile trupești ale necredincioșilor precum și pe cele ale crediciosilor. Totul vine de la Dumnezeu, chiar și știința limitată a oamenilor. Dumnezeu îl inspiră, îl îndrumă pe medic, chiar dacă acesta este necredincios, dacă credinciosul cere cu credință ajutorul lui Dumnezeu. Noi am cunoscut un grec care și-a operat fratele atins de o boală foarte gravă în Germania, la porunca Sfântului Nectarie, care i-a apărut în vis. Sănătatea fiilor săi duhovnicești reprezenta marea sa grijă. Sănătatea este fundamentul oricărei asceze. Adesea, sfântul se repetă în scrisorile sale: «...Rugați-vă unele pentru altele ca să fiți vindecate. Dumnezeu vă va asculta și nu vă va respinge rugăciunile». Și către o altă monahie: «X să nu neglijeze grija față de trupul său sub pretextul că ea nu se ocupă decât de sufletul ei... Nu întindeți mai mult decât se poate funia dreptei măsuri. Dumnezeu nu poate fi constrâns în felul de a distribui darurile sale. El dăruiește atunci când dorește, iar dumnezeieștile sale daruri sunt pururea gratuite. Tot ceea ce primim de la Dumnezeu se face în chip gratuit din bunătatea și milostivirea lui Dumnezeu. Munca împlinită cu

regularitate și faptul că ne punem toată nădejdea noastră în mâinile lui Dumnezeu, iată lucruri care-I sunt bineplăcute lui Dumnezeu care ne dăruiește cu îmbelșugare darul Său. Nădăjduiți și munciți. Nu întindeți coarda dincolo de puterile voastre, ca ea să nu se rupă înainte de vreme».

Greutățile ridicate de ucenicia în viața de obște îl preocupau, de asemenea, pe sfânt. Monahiile îi scriau spre a-i mărturisi totul despre acestea. Le putem afla din răspunsul pe care el i-l dă uneia dintre ele și care poate fi de folos și celor ce viețuiesc în lume, în Biserica orașelor, unde se produc în grade diferite aceleași tulburări, aceleași necazuri... «...Încercarea care te-a atins, mă doare. Ea vine cu adevărat de la cel rău. Nu ezita s-o mărturisești duhovnicului și roagă-l să mijlocească pentru tine spre a înceta ispita. Atunci când vei primi cadoul vei merge la Biserică și te vei ruga acolo Maicii Domnului. Vei căuta Paraclisul (cel pentru mângâierea sufletului întristat). În ceea ce mă privește voi cere de la Dumnezeu să se milostivească de tine prin mijlocirea sfintei Maici a Domnului și pururea Fecioara Maria, singura noastră nădejde neînfruntată, singura noastră apărătoare, și sunt sigur că vei fi ușurată și vei scăpa de încercarea prin care treci. Te implor să nu îngădui ca să te stăpânească gândurile de antipatie. Cel rău este acela care seamănă în tine ura împotriva prea iubitei tale X, sora ta, mama ta. El vrea să te lipsească de recunoștința pe care i-o datorezi pentru tot ce a făcut aceasta spre folosul sufletului tău, preschimbând-o în ură. Să știi că în străfundurile inimii tale se află înrădăcinată dragostea pentru prea buna X.

Cel rău, din invidie, pentru a se răzbuna pe X, face totul spre a te lipsi de dragostea ce o ai față de ea. Mâh-

nirea pe care o ai, s-o știi bine, vine de la protestele inimii tale care încearcă să respingă aceste sentimente de ură care îi sunt străine, și întrucât nu reușește, se întristează. Iată de ce starea ta este atât de proastă. Cel rău face eforturi pentru a te lipsi de bucurie, de dragoste și de pace. Dar prinde curaj, nu deznădăjdui, fiindcă Dumnezeu este cu noi. Domnul nu va îngădui să fii înfrântă. Dar trebuie să recunoști că și tu ești puțin vinovată, fiindcă te lași tulburată de gânduri.

Neglijezi Rugăciunea (inimii) și atunci inima rămâne fără apărare. Te implor să repeți neîncetat Rugăciunea și să nu îngădui ca gândurile să te stăpânească. Să nu-i îngădui inimii să cedeze la asalturile urii». Ce adâncă cunoaștere a inimii omenești!

Paza inimii împotriva gândurilor este o luptă grea, dar indispensabilă pentru toți cei ce aleargă în arena virtuților. Marea Sfântă Singlitichia, socotită drept un părinte duhovnicesc, spune că o navă poate naufragia din două pricini: una este exterioară, furtuna, cealaltă este lăuntrică, supraîncărcarea.

La fel sufletul, poate fi atacat din exterior și înăbușit de către lucrurile sensibile sau dinlăuntru, prin gândurile rele care se furișează în inimă. De aceea Sfântul părinte insistă asupra curățirii inimii de gânduri rele și de patimi. Poate că e mai folositor să-ți păzești inima de gânduri și de patimi rele decât simțurile de obiectele ce le pot fi vătămătoare. În inimă, spun Sfinții Părinți, se odihnește harul lui Dumnezeu primit la botez și Însuși Domnul spune că: «Împărăția lui Dumnezeu se află înlăuntrul vostru».

Apostolul adaugă: «Dumnezeu a trimis în inimile voastre Duhul Fiului Său care strigă Avva, Părinte». De asemenea, sfântul părinte, în scrisoarea către X, îi cerea

ca toate surorile să-i mărturisească acesteia gândurile lor, chiar dacă ele erau rușinoase.

«...Tu, spune el, trebuie să-ți primești surorile cu dragoste pentru a birui ispitele»

Când C. îl informă că gândurile încetaseră s-o mai supere, el îi scrise: «Am primit scrisoarea ta și m-am bucurat. Să te umple Dumnezeu de milă și de dragoste și să te păzească în deplina sănătate sufletească și trupească».

În felul acesta Sfântul îndruma de la Atena atât școala, cât și tânăra sa mânăstire pe care le conducea. Precum un vultur care zboară deasupra cuibului său, așa își apăra el fiicele sale duhovnicești de la Eghina cu rugăciunile, mijlocirile și povețele sale. dacă cineva dorea să intre ca soră de mânăstire, iată cum proceda sfântul: «...În ceea ce o privește pe tânăra de care mi-ați vorbit, aș dori mult s-o văd spre a-i pune câteva întrebări și mai ales să aflu dacă ea arde de dragoste dumnezeiască, dacă iubește din toată inima rugăciunea, dacă are multă dragoste și tărie sufletească, dacă are lepădare de sine, dacă ea poate renunța la propria sa voie și să primească ascultarea, făcând astfel voia altuia, dacă poate împlini ceea ce se opune voii sale, dacă poate să nu conteste și să primească poruncile ce i se dau fără să se revolte, dacă poate să-I spună Domnului: „dar nu după cum voiesc eu, ci după cum Tu voiești", dacă ea poate suporta încercarea, dacă are o încredere deplină în Purtarea de grijă a lui Dumnezeu și în apărarea și ajutorul dumnezeiesc.

În fine, ca să nu mai lungim vorba, dacă ea le poate ierta totul surorilor înainte ca soarele să apună, de dragul poruncii de a iubi. Dacă ea acceptă toate acestea pe care ea le mărturisește dinaintea voastră, a tuturor, și dinaintea icoanei Domnului din biserică. Veți cânta atunci o cântare de slavă Domnului Care a chemat-o la

viața îngerească și după ce veți fi făcut rugăciunea pentru ea pentru ca Domnul s-o întărească, îi veți da sărutarea păcii și o veți socoti ca pe o soră a voastră.

S-o ia drept călăuză pe C. față de care să facă ascultare fără să crâcnească... Fie ca bunul Dumnezeu s-o păzească, s-o acopere cu harul Său în vecii vecilor, s-o facă demnă de chemarea sa și s-o numere cu fecioarele cele înțelepte, lucru pe care vi-l doresc de altfel vouă tuturor. Amin!».

Viața de obște nu este întotdeauna idealul împlinit. Ea este doar o cale către desăvârșire care este viața de obște întru contemplarea Sfintei Treimi, model și arhetip al oricărei obști monahale. Numeroase persoane idealiste intră în obștea cu viață ecleziastică sau în obștea monahală și sunt adesea decepționate de a nu fi aflat acolo ceea ce aceștia nădăjduiau sau mai degrabă își imaginau, uitând sau ignorând faptul că tocmai acolo se dă lupta, bătălia.

Biserica pământească este locul; școala de ucenicie a Împărăției Cerurilor acolo unde ne vom bucura întru lumina vieții celei veșnice. Nu totul mergea ca pe roate la Eghina.

Sfântul Nectarie fu informat de faptul că Xenia cea oarbă, care fusese numită stareță, era bolnavă. El puse mâna pe pana de scris și îi scrise o scrisoare menită a fi citită dinaintea întregii obști: «...Aflu că ești bolnavă... Îmi închipuiam, dragă X și voi, dragele mele fiice duhovnicești, cugetam că voi sunteți fecioarele cele înțelepte, grăbite să ajungeți la desăvârșire, ținând pururea în mâinile voastre candelele aprinse, având cu voi rezerva de untdelemn, gata de a intra în Sfânta cămară de nuntă a slavei lui Hristos. Eu cred că voi toate privegheați spre a auzi, atunci când va răsuna, glasul care strigă: „Iată

Mirele" și că veți ieși cu toate înaintea Lui cu candelele aprinse în mână.

Aceasta este credința mea. De asemenea, nu vreau să primesc gândurile care mă tulbură și pe bună dreptate. Fiindcă, cum este oare cu putință ca o fecioară să nu se gândească să-și împodobească candela spre a merge întru întâmpinarea Domnului pe care L-a ales spre a-i fi mire? ... Preocuparea voastră redusă la post și rugăciune, fără a cugeta la ceea ce trebuie să le însoțească nu este o grijă permanentă a sufletelor voastre.

Această activitate nu aduce prin ea însăși roadele nădăjduite. Postul, privegherea, rugăciunea sunt doar mijloacele spre a atinge scopul, dar nu scopul în sine, pentru care voi v-ați retras în viața pustnicească. Vreau ca voi să vă amintiți de acest lucru în toată vremea spre a nu cădea de la înălțimea chemării voastre și să nu pierdeți scopul acestei chemări.

Mulți postitori, mulți lucrători ai ascezei trupești, luând mijloacele drept scop, au lucrat în van, ceea ce este un lucru de temut. Împodobiți-vă deci, candelele voastre cu untdelemnul virtuților. Luptați pentru a alunga patimile sufletului. Curățiți-vă inimile, păstrați-le curate și pure, spălați-le de orice pată în apa nevoințelor după cuvântul Scripturii, pentru ca Domnul să vină și să-Și facă sălaș în voi, pentru ca Prea Sfântul Duh să vă ofere darurile Sale dumnezeiești și ca să prisosească în voi darurile harului Său...»

Într-o altă scrisoare către Xenia, el schițează portretul unei starețe: «...Trebuie să știi că dacă tu ești sănătoasă, surorile vor fi și ele sănătoase, iar dacă tu suferi și cele sănătoase vor suferi. Să-ți întipărești bine acest lucru în sufletul tău: să știi că buna ta dispoziție bucură sufletele și chipurile surorilor și face din mânăstire un

colț de rai. Mâhnirea, întristarea li se transmite surorilor, iar bucuria este atunci alungată din rai. Să știi bine că numai de tine singură depinde bucuria surorilor, buna lor dispoziție sufletească. Datoria ta este de a le păstra în inimile lor. Trebuie să practici toate acestea, silindu-te pe tină însăți. Nu te lăsa purtată pe valurile tristeții, acest lucru le întristează și pe surori. Plata ta va fi mare dacă tu devii pentru ele un izvor de bucurie. Eu te povățuiesc să procedezi astfel, fiindcă eu mi-am făcut din acest lucru un principiu de viață. Doresc ca și ucenițele tale să aibă acest principiu. Când tu bucuri inima aproapelui tău, mai ales pe cea a surorii tale lipsită de toate, să fii sigură atunci că îi ești bineplăcută lui Dumnezeu, cu mult mai mult decât ai face lungi rugăciuni și ai ține posturi îndelungate.

Să știi bine faptul că locul tău este acela de maică duhovnicească. Nu te mai cheamă Hrisanta (numele de botez al Xeniei) care putea să facă tot ceea ce-i plăcea. Dacă îți îndeplinești cu rigurozitate îndatoririle tale normale față de surorile tale, împlinești în același timp și obligațiile pe care le ai față de Dumnezeu. Dacă tu le neglijezi pe cele dintâi în favoarea celorlalte, să știi că acestea din urmă nu sunt încuviințate de Dumnezeu. Cea care conduce o mânăstire nu mai trăiește pentru ea însăși, ci pentru obște și trăind pentru obște, ea trăiește pentru Dumnezeu, iar Dumnezeu primește acest fel de viață ca pe o jertfă bineplăcută. Scriu aceste lucruri pe care mi le șoptește un glas tainic care îmi pune mâna în mișcare. Voiam să-ți scriu două cuvinte despre altceva și iată că am umplut patru pagini..." Grijile sale pentru fiicele sale duhovnicești se înmulțiră până într-atât încât îi scria Xeniei: «Am început să cuget la necesitatea prezenței mele în mânăstire. Am întemeiat o mânăstire cu maici fără experiență.

Deși au dat dovadă de dragoste pentru acest fel de viață, ele ignoră totuși lepădarea de sine pentru a ajunge la desăvârșirea în virtute, ceea ce implică lupta împotriva egoismului și a patimilor sufletești și trupești, lupta împotriva lumii, adică a grijilor și preocupărilor acestei lumi, și lupta împotriva potrivnicului, a vrăjmașului celui dintotdeauna al neamului omenesc. Ele sunt bătute de toate vânturile și clătinate de furtunile mării acestei vieți. Carcasa vaselor lor e zdruncinată, spaima pune stăpânire pe ele. Sunt lipsite de căpitani încercați și le lipsește curajul. Cei care le-ar putea sprijini prin exemplul lor personal dovedit în luptă, nu există.

Toate acestea m-au făcut să meditez adânc la aceste probleme serioase. Aș dori să mă aflu printre voi, pentru a vă insufla încredere și pentru a vă învăța ce este de făcut. După câte îmi spune mie inima, îndepărtarea mea de voi nu va dura prea mult și atunci voi putea veni la voi pentru multă vreme. Voi putea atunci să vă aduc suportul moral și învățăturile morale.

Atunci când am debarcat în Eghina pentru a pune piatra de temelie a mânăstirii, am ignorat faptul că îmi asumam îndatoriri care într-o zi aveau să mă oblige să rămân pe lângă voi. Dorința mea este de a merge la Skopela, dar un glas lăuntric îmi spune: „Ți-ai asumat responsabilități la Eghina, trebuie să ți le împlinești prin a rămâne acolo. Rugați-vă ca Dumnezeu să mă lumineze spre a împlini voia Sa".

Îndatoririle și responsabilitățile pe care și le asumase cu privire la mânăstirea sa nu-i împuținară râvna inimii sale aflată în slujirea Bisericii, fiindcă tot în aceeași vreme el visa, de asemenea „la un loc potrivit", aflat cam la 30-45 minute depărtare de mânăstire pentru a înființa acolo un seminar teologic din care să iasă

predicatori ai cuvântului dumnezeiesc, plini de râvnă și de dragoste divină, de o totală lepădare de sine și care să lucreze pentru Biserica lui Hristos, oferindu-se drept jertfă pe altarul dragostei pentru Hristos... Rugați-vă ca bunul Dumnezeu să-mi împlinească cererile spre slava Sa și spre binele umanității....»

Sfântul Nectarie pare că ezită, în această perioadă de timp a vieții sale, să-și aleagă o cale unică de urmat mai departe. Scaunul episcopal vacant al Chalcisului unde a fost o vreme predicator, pe insula Eubeea, îl ispiti o vreme pe fostul episcop al Pentapolei. Pe data de 27 martie 1907 el îi scria Xeniei: «...Locuitorii din Chalcis fac demersuri spre a le fi episcop. Fac abstracție de consecințe.

Cred că Dumnezeu îi va descoperi uneia dintre voi dacă este voia Sa ca eu să fiu episcop de Chalcis. Dacă aceasta este voia Sa, atunci să se împlinească totul după cum binevoiește Dumnezeu». Pe data de 12 iunie a aceluiași an el anunță faptul că Sfântul Sinod refuzase cererea locuitorilor Chalcisului. Voia lui Dumnezeu se manifesta astfel prin refuzul Sfântului Sinod. Sfântul Nectarie își dădu demisia din funcția de director al seminarului Rizari și primi un venit lunar de 300 de drahme.

EGHINA

În anul 1908, sfântul părinte își începea ultima perioadă a vieții sale, instalându-se definitiv în mânăstirea sa din Eghina, „acest locaș iubit de Domnul...". Evenimentul i se revelase cu câtva timp mai înainte unui preot, părintele Nicolae. Acesta a avut o descoperire: i s-a dat să vadă o sală plină de măreție, în mijlocul căreia, așezată pe un tron, se afla o doamnă de o mare noblețe

ținând în brațele sale un copil strălucind de lumină.

Făcu o plecăciune dinaintea ei și simți pe buze câteva picături de rouă. Din mijlocul sălii se înălța o scară. Deodată se auzi un glas: «Sosește Nectarie». În aceeași clipă intră Nectarie și începu să urce scara. Doamna se ridică și apropiindu-se de el îi spuse: «Îți amintești că am venit să te caut cu câtva timp în urmă? Să te duci, fiindcă măicuțele au nevoie de tine».

Maica Domnului îi poruncise să își asume conducerea treburilor mânăstirii și în vederea acestui lucru îl vindecase de o boală gravă. Și acolo îl așteptau pe sfânt nenumărate lupte, încercări și multă muncă, deși depășise vârsta de 60 de ani. El avea să-și organizeze mânăstirea și să-i confere aspectul ei adevărat și tradițional. În fiecare zi el își instruia măicuțele, predându-le lecții de dogmatică, etică și de ascetică.

Seara, așezat sub pinul din curtea mânăstirii, înconjurat de măicuțele sale, el le vorbea despre tainele de nepătruns ale Împărăției lui Dumnezeu. Timpul trecea fără ca cineva să-și fi dat seama de aceasta.

- E foarte târziu, spuse el într-o vreme. Să mergem în biserică pentru vecernie. Apoi, după slujbă adăugă: ce-ar fi să cântăm acum câteva imne către Maica Domnului? Timpul se scurgea înainte și cântecul cocoșului surprinse obștea aflată la rugăciune în biserică.

Într-o bună zi, ne spunea sora X., martoră a miracolului întâmplat, noi i-am cerut părintelui nostru, după discuția noastră obișnuită de seară, să ne spună felul în care creaturile lipsite de rațiune și de glas, precum soarele, luna, stelele, lumina, apele, focul, marea, munții, arborii, în fine, toate creaturile pe care psalmistul le invita să-L laude pe Domnul, o pot face?

Sfântul nu răspunse nimic. Peste câteva zile, în timp ce

se desfășura discuția de seară sub același pin, el ne spuse:

– M-ați rugat acum câteva zile să vă explic felul în care creaturile Îl laudă pe Dumnezeu. Ei bine, iată cum, ascultați. Monahiile pătrunseră, numai Dumnezeu știe în ce fel, în lumea transfigurată în care ele auziră limpede fiecare creatură cântând și lăudând în felul său pe Domnul și Creatorul.

Această minune ne amintește de cea pe care a făcut-o Sfântul Serafim de Sarov, acest mare sfânt al Bisericii ruse care a trăit în secolul trecut, când el i-a arătat moșierului Motovilov, venit să-l vadă, lumina dumnezeiască și slava veacului ce va să fie. Ea amintește, de asemenea, de pelerinul rus, care, aflat într-o stare de bucurie negrăită, răpit de Duhul, spunea că «arborii, iarba, păsările, pământul, aerul, lumina, toate îi mărturiseau că ele existau pentru om, că ele depuneau mărturie pentru dragostea lui Dumnezeu față de om, că toate se rugau, toate dădeau slavă lui Dumnezeu!»

Deși își petrecea mult timp cu instruirea măicuțelor sale, cu slujbele, cu lucrările sale literare mai ales iarna; Sfântul Nectarie se ocupa și cu muncile manuale foarte obișnuite. Cultiva și îngrijea grădina, mergea să caute apă destul de departe, pe care o căra cu gălețile pentru udatul grădinii, transporta pietre enorme pentru construirea chiliilor, confecționa chiar sandale pentru măicuțele sale, etc....

«În luna august 1910..., scrie părintele Filotei din Paros, am debarcat în Eghina spre a lua binecuvântarea sa. Spre amiază am ajuns la mânăstire. Soarele era arzător. În afara zidurilor mânăstirii văzui un bătrân cu barbă albă, având pe cap o pălărie de paie, cu anteriul suflecat, înfășurat împrejurul mijlocului. Cu ajutorul unei lopeți el umplea o roabă cu pământ și cu pietricele și o

transporta cale de 60 de metri. Nedându-mi seama că era Prea Sfințitul Nectarie, duhovnicul meu, și luându-l drept un muncitor îmbrăcat cu anteriu pentru a-și proteja hainele de praf, sau un frate de mânăstire, am intrat în vorbă cu el, salutându-l și întrebându-l:

– Prea Sfințitul Nectarie este cumva pe aici?

– Da, îmi răspunse el, este aici. Ce doriți de la el?

– Mergi și spune-i că un diacon, unul dintre fiii săi duhovnicești, vrea să-l vadă.

– Imediat. Domnul fie binecuvântat, răspunse el.

Și lăsând jos cazmaua și lopata, el mă îndrumă spre arhondaric, o căsuță de curând construită, aflată în afara mânăstirii și menită spre a-i adăposti pe străini.

– Du-te acolo, îmi spuse el, și așteaptă. Mă voi duce să-l caut. Peste câteva minute se întoarse cu culionul pe cap și cu anteriul său cu mâneci largi. Am observat atunci că cel pe care-l luasem drept un muncitor era Sfântul.

Niciodată n-aș fi crezut că un mitropolit ar putea munci în felul acesta, la o asemenea oră din zi, când toată lumea se odihnește. Demnitatea sa episcopală era cu adevărat măreață, dar sentimentele sale erau smerite. După ce ne-am salutat, el s-a bucurat să afle că mă retrăsesem la mânăstirea din Longobarda și îmi spuse:

– Încearcă să rămâi în mânăstirea aceea, fiindcă Maica Domnului te-a adus acolo. Ea, Măicuța Domnului, izvorul de viață dătător, pe toate le rânduiește. Așadar, să nu pleci niciodată de acolo. Vei avea necazuri și încercări, dar să ai îndelungă răbdare. Domnul a spus că se cuvine ca prin multe necazuri să intrăm în Viață. Cel ce le va răbda până la sfârșit, acela se va mântui.

Tot ceea ce mi-a spus sfântul s-a întâmplat. Sfântul Nectarie avea harul profeției, harisma pe care doar sfinții o au.»

Mitropolitul Atenei vizită într-o bună zi mânăstirea din Eghina pe când aceasta era un adevărat șantier în lucru. El se opri în fața intrării de serviciu și-i ceru unui bătrânel prost îmbrăcat, gata de a pregăti mortarul, să-l ducă la mitropolitul de Pentapole. Bătrânul se duse să-l caute pe câmp.

Sfântul Nectarie repetă scena cu fiul său duhovnicesc Filotei. Când mitropolitul Atenei îl văzu pe muncitorul transformat în episcop, se simți stingherit și îi spuse:

– Tu, Nectarie? În starea aceasta?

– Așa îi este bineplăcut Domnului, răspunse Sfântul.

Interlocutorul său îi arătă ruinele mânăstirilor de pe colina Sfântului Dionisie, din vechea Chora care se văd din mânăstire și îi spuse:

– Nectarie, vezi tu aceste ruine? În câțiva ani mânăstirea ta, pentru care tu te străduiești atâta, se va asemăna lor.

Sfântul dădu un răspuns luminat:

– Frate și conslujitor al sfântului altar, nici nu se pune problema ca mânăstirea mea să ajungă așa cum spui tu. Dimpotrivă, peste puțin timp, aceste ruine vor fi restaurate pe insulă spre slava Dumnezeului nostru în Treime Sfântă slăvit și închinat.

Folosirea unui «jurnal personal duhovnicesc» le este necunoscută oamenilor lui Dumnezeu.

Astfel, noi nu cunoaștem decât puține lucruri cu privire la viața lor lăuntrică, luptele lor duhovnicești ne scapă.

Un sfânt ascet care a viețuit în Eghina ne-a spus că l-a văzut pe Sfântul Nectarie rugându-se cu lacrimi în ochi în biserică timp de trei zile și trei nopți, dinaintea sfintelor icoane, fără să mănânce sau să bea ceva. Nimeni nu a știut prin ce încercare trecea. Doar după ce a venit la el îngerul Domnului el a ieșit din Biserică și și-a

reluat biruitor cursul firesc al vieții.

Chiar și Sfinții sunt încercați până la sfârșitul vieții pământești. Istoria nu pomenește decât evenimentele exterioare, precum acesta: era în Eghina o văduvă, venită dintr-un alt ținut și care vindea lumânări. I se spunea lumânăreasa. Dincolo de aparențele de cucernicie, lumânăreasa era de fapt un instrument al satanei.

Ea își persecuta fiica, acuzând-o că are iubiți. Biata fetiță găsi în mânăstirea Sfintei Treimi o pavăză și în sfânt un adevărat protector. Lumânăreasa, văzând că fiica îi scapă din mâini, se înfurie și începu să răspândească tot felul de calomnii la adresa Sfântului. Ea avea darul convingerii și toată lumea o credea. Sfântul Nectarie ceru sfatul mitropolitului Atenei, care-l povățui să-și continue protecția asupra fetei.

Fata avea să împlinească 18 ani. Văzându-se biruită, lumânăreasa, împinsă de la spate de cel rău, se duse la Pireu, găsi un judecător și îi înfățișă acestuia, cu multe lacrimi, tragedia sa:

– Am o fiică, spuse ea, de 18 ani, foarte frumoasă. Numai eu știu, nenorocita, prin câte am trecut spre a o putea crește. Dar, iat-o acum îndepărtată de la calea cea dreaptă.

La Eghina, într-o mânăstire de femei, un călugăr duce în aparență o viață de ascet, dar, de fapt, maicile sunt iubitele lui. Copiii pe care acestea îi nasc, el îi aruncă în fundul unei fântâni. Acest răufăcător mi-a vrăjit fiica și a adus-o în mânăstirea sa. O va distruge. Alergați și salvați-mi copilul...»

Judecătorul, indignat, se transformă în apărător înfocat al lumânăresei. În ziua următoare plecă la Eghina, însoțit de doi polițiști și se duse să bată la poarta mânăstirii, sau mai degrabă o deschise cu forța în ciuda tutur-

or regulilor și se duse direct la Sfânt. Măicuțele, înspăimântate de această năvală, începură să plângă și să strige: «Doamne miluiește-ne!» Sfântul zâmbitor, se ridică spre a-l întâmpina pe judecător care îi spuse brutal:

– Călugăre mincinos, unde se află fântâna unde îți arunci bastarzii pe care ți i-a dăruit maicile tale. Sfântul Nectarie se așeză din nou, zâmbind mereu și nu răspunse nimic. Furia judecătorului crescu. Îl amenință pe sfânt că-i smulge barba, lucru ce reprezintă cea mai mare injurie adusă unui cleric grec unde aceasta este socotită drept un simbol al închinării întregii vieți a unui om lui Dumnezeu. Sfântul nu își pierdu calmul, și cu atât mai puțin zâmbetul. Însă cu ochii îndreptați către cer el se ruga pentru bietul judecător, victimă a lumânăresei, ea însăși victimă a satanei. Când judecătorul biruit plecă amenințător, monahiile se adunaseră la părintele lor. Una dintre ele îndrăzni să ia cuvântul și zise:

– Acest om rău trebuie denunțat.

– De atâta timp vă învăț că Dumnezeu conduce totul și că nimic nu se întâmplă fără voia Sa. Iar voi, voi vă pierdeți răbdarea? Nu vă tulburați, ci dați slavă lui Dumnezeu.

– Dar Sfinția Voastră, spuseră altele, n-ar fi trebuit să vă justificați?

– Eu nu mi-am luat niciodată apărarea, le răspunse el liniștit. El știa, precum David, că mântuirea drepților vine de la Domnul. Nu se apărase în Egipt, și n-avea s-o facă nici în acest moment. Domnul îi sprijină pe cei drepți și îi scapă de cei răi și îi mântuiește fiindcă ei L-au pus pe Domnul drept ajutorul și apărătorul lor.

– Rugați-vă mai bine pentru acest om, adăugă el. Și pentru el Domnul S-a răstignit. Și îndreptându-și din

nou privirea către cer, își reluă rugăciunea întreruptă o clipă. Tânăra fată fu chemată la tribunal și examinată de către un ginecolog care îi confirmă fecioria. Judecătorul, la rândul său, se îmbolnăvi grav în urma acestei afaceri, dar se căi și ceru să fie dus în Eghina pentru a-și cere iertare de la sfânt.

Sfântul Nectarie îl iertă, iar judecătorul se însănătoși. Renumele sfântului se răspândi în toată insula. În situații dificile locuitorii insulei se duceau la el pentru a-i cere să mijlocească pentru ei pe lângă Dumnezeu. El iubea insula tot atât pe cât își iubea mânăstirea.

În 1906 el îi făcu un dar de 5000 de arbori pentru înfrumusețarea ei. Eghina știa foarte bine că ea avea în Nectarie un adevărat sfânt. Când pleca la oraș, locuitorii Eghinei ieșeau de prin casele lor pentru a lua binecuvântare de la el. De fiecare dată când slujea dumnezeiasca Liturghie, ieșea din biserică și binecuvânta insula în cele patru puncte cardinale în chipul Sfintei Cruci, rugându-se pentru îmbelșugarea roadelor pământului, pentru rodnicia câmpurilor. În timpul celor 12 ani în care Nectarie a viețuit în Eghina, pământul a fost deosebit de roditor, iar fructele din belșug.

Până în ziua de azi locuitorii insulei își amintesc de toate aceste lucruri. Într-o seară, un țăran bătu la poarta mânăstirii și îi spuse monahiei care venise să-i deschidă:

– N-ai putea să te duci și să-i spui P.S. Sale să se roage la Dumnezeu ca să plouă, fiindcă animalele noastre vor muri de sete. Din cauza secetei ele nu găsesc nimic de mâncare.

Monahia se duse de îndată la episcopul Pentapolei spunându-i cele auzite. Acesta răspunse:

– Să mergem și să ne rugăm la Dumnezeu și fie ca

cererea țăranului să se împlinească după credința sa. Sfântul înălță mâinile spre cer și se rugă. Peste o oră o furtună violentă se abătu asupra insulei și dură toată noaptea.

În alt an seceta bântui pe insulă până la sfârșitul lui octombrie. La rugămințile locuitorilor insulei, Sfântul Nectarie se duse, însoțit de monahii, să oficieze Sfânta Liturghie în catedrala Sfântului Dionisie din Eghina, situată pe colina Chora din fața bisericii Sfânta Treime. Chiar înainte de a începe rugăciunea pentru a dobândi ploaia, liturghia nefiind încă terminată, ploaia căzu atât de abundentă încât a trebuit să aștepte seara pentru a se putea întoarce acasă.

A povesti toate minunile pe care le-a săvârșit Nectarie în timpul vieții sale pământești ar fi o treabă prea lungă. Dar pentru a-L slăvi pe Dumnezeu care face minuni prin sfinții Săi, vom mai relata încă vreo câteva.

Nenumărați bolnavi socotiți ca incurabili de către medici, veneau la Eghina din toate colțurile Greciei. O femeie care suferea de dureri de cap, pe care medicii nu o putuseră vindeca, se duse la sfânt care o vindecă doar cu rugăciunea și binecuvântarea sa.

Un om lunatic veni din Lamia. Sfântul îl exorciză și îl trimise vindecat acasă.

Una din viețuitoarele mânăstirii suferea de o paralizie a capului. În fiecare zi, ne spunea ea, mă plângeam că nu puteam proceda ca toate celelalte surori ale mele, adică să fac închinăciunea dinaintea sfintelor icoane și a venerabilei noastre starețe, maica Xenia. Ea își mărturisi durerea sa mortală Sfântului. În timpul liturghiei ce a urmat, în clipa împărtășaniei, ea îl văzu pe Sfântul Nectarie strălucind în lumină dumnezeiască, într-o asemenea măsură încât ezită să se ducă să ia Sfânta Împăr-

tășanie.

– De ce nu te apropii? Vino, îi spuse sfântul.

Ea înaintă tremurând. Lui i se păru că cineva a atins-o pe cap pe la spate. Din acel moment ea a fost vindecată și n-a mai suferit niciodată de boala ei.

O fetiță de 7 ani, locuind într-un sat de pe insulă, fu adusă la sfânt de către părinții ei. Ea suferea de febră cronică. El îi citi câteva rugăciuni pentru cei bolnavi, o însemnă cu chipul Sfintei Cruci și fetița se întoarse vindecată acasă, cu totul scăpată de boala ei.

O tânără logodită, atinsă de farmece vrăjitorești, ajunse la sfânt într-o stare de demență și de extremă nervozitate. El citi pentru ea câteva rugăciuni din slujba Sfântului Maslu și câteva exorcisme, își puse peste ea veșmintele preoțești și o vindecă de îndată. Ea însăși povestește acete lucruri. Puterea lui Dumnezeu care sălășluia în Nectarie, lucră de asemenea și alte feluri de minuni. În apropierea mânăstirii se află o fântână care pe vremea sfântului furniza apa necesară construcției mânăstirii și mai ales a bisericii. Proprietarul fântânii, văzând că apa este aproape terminată refuză să-și mai pună fântâna la dispoziția mânăstirii.

Lucrările fură și ele oprite. Sfântul se rugă și în timpul rugăciunii un adevărat torent de apă se auzi curgând, iar puțul se umplu cu apă. Până în ziua de azi fântâna este plină de apă. În acest fel se realizară construcțiile, iar proprietarul plin de frica lui Dumnezeu și de recunoștință, făcu ceea ce era de făcut: dărui fântâna mânăstirii. Cât despre cealaltă fântână care se afla în interiorul mânăstirii, ea a fost săpată în ciuda oricărei nădejdi de a găsi apă, fiindcă locul părea arid și uscat.

Toată lumea îl sfătuia pe sfânt să renunțe la proiectul său, pentru care, se spunea, el își cheltuia banii dege-

aba. „Niciodată nu se va găsi aici apă", spunea toată lumea. În ziua de înjumătățire a praznicului Cincizecimii, praznic care precede duminica samarinencii și care este denumită sărbătoarea Fântânilor și a Apelor ce potolesc setea trecătorilor, în timpul Sfintei Liturghii sfântul porunci să se mai sape încă și o, minune! Țâșni apa. Această fântână, până în zilele noastre, satisface nevoia de apă a mânăstirii și potolește setea pelerinilor.

Pe o proprietate din apropierea mânăstirii, cârtițele invadaseră terenul. Era ca un blestem venit de Sus. Ele distruseseră și devoraseră toate rădăcinile plantelor, fructelor, cartofilor...

Proprietarul, mâhnit foarte din pricina acestei nenorociri, veni la sfânt și îi ceru să mijlocească pentru el dinaintea lui Dumnezeu. Sfântul se duse la țăran, sfinți apa (făcând sfeștania), stropi peste tot locul și din acel moment cârtițele dispărură. Nu degeaba Biserica ortodoxă sfințește apa și exorcizează de câteva ori pe an casele credincioșilor pentru a le purifica de necurății și a le pune la adăpost de toate atacurile vrăjmașului.

Orice dorință a sfântului se împlinea, fiindcă Domnul împlinește voia celor ce se tem de El.

Într-o bună zi, pe când mergea de-a lungul unei vii, le vremea culesului viilor, Sfântul Nectarie îl întrebă pe proprietar ce cantitate de struguri recoltase și îi ură o recoltă triplă în anul următor. Lucrul se împlini spre marea uimire a locuitorilor Eghinei.

Cu puțin timp înainte ca Grecia să fie ocupată de aliați în 1914, monahiile voiră să strângă merinde de tot felul în hambarele lor. Se duseră să ia povață de la părintele lor care se împotrivi hotărârii lor.

Le spuse că dacă își puneau planul în execuție aveau să moară cu siguranță de foame.

În fața atitudinii hotărâte a sfântului părinte, ele renunțară și își puseră toată încrederea în Domnul. Încă o dată, dumnezeiasca Pronie îi împlini rugăciunea slujitorului Său.

Pe tot timpul războiului mânăstirea nu duse lipsă de nimic. Chiar și vizitatorii își aveau partea lor. Făgăduința lui Dumnezeu, «bogații vor sărăci și vor flămânzi, iar cei ce-L caută pe Domnul nu se vor lipsi de tot binele» se împlini.

Stareța mânăstirii, Hrisoleontissa, care a fost ucenită a Sfântului Nectarie, ne-a spus că într-o bună zi, cam pe la ora prânzului, au sosit la mânăstirea Sfânta Treime un număr de 15 vizitatori. Masa fusese deja pusă la trapeză. Nu mai rămăsese nimic de oferit vizitatorilor.

Maicile, puțin cam speriate, se duseră la părintele și duhovnicul lor, care le porunci să toarne tot ce afla prin farfurii în cratiță. Maicile răspunseră că hrana rămasă nu ar fi fost de ajuns niciodată spre a hrăni personalul mânăstirii și vizitatorii.

Sfântul insistă să procedeze așa cum le poruncise. Pastele făinoase, sosul, brânza, totul fu răsturnat în cratița pe care sfântul o binecuvântă în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh. Vizitatorii fură serviți cei dintâi, apoi fu rândul maicilor și mai rămaseră încă trei farfurii spre slava Sfintei Treimi. Ceea ce noi știm că s-a întâmplat cu înmulțirea pâinilor pe vremea Mântuitorului se repetă acum o dată în plus. De fapt, Domnul nostru Iisus Hristos nu a înmulțit pâinile, nu, El le-a oferit după ce le-a binecuvântat și a săturat astfel cinci mii de oameni cu cinci pâini, fără a mai socoti fărâmiturile care au mai rămas și cu care apostolii umplură coșurile. Prin această minune Hristos a trecut dincolo de sfera spațiului, în vreme ce noi, oamenii, îl exploatăm.

Altă dată, sfântul a fost rugat să meargă la cimitir pentru a face rugăciune și a dezlega din legăturile blestemelor două cadavre neputrezite care fuseseră dezgropate. Această istorisire, deși este destul de interesantă, ar fi prea lungă spre a fi povestită.

După slujbă, sfântul Nectarie se duse să ia masa la un prieten. Mergând de-a lungul țărmului mării, el îi salută pe pescarii care își reparau plasele. După obiceiul său și dragostea față de aproapele, îi întrebă dacă pescuirea le fusese îmbelșugată:

– Nu, răspunseră oamenii. Ne-am ostenit toată noaptea fără să prindem nimic.

– Am să vă binecuvântez plasele în numele Sfintei Treimi, iar voi le veți arunca acolo, arătându-le cu degetul un loc anume.

– Dar tocmai acolo le-am și aruncat.

– Puneți-vă toată credința în Dumnezeu și faceți așa precum v-am spus.

Binecuvântă plasele pescarilor și se duse. De-abia se terminase masa, când la poartă bătu un musafir care-l căuta pe episcop. Acesta îi aduse un coș plin cu pește încă viu spre a-i mulțumi și a-i spune că pescuirea fusese îmbelșugată.

Maica Nectaria, ea însăși ne-a relatat istorisirea, pe vremea când era încă adolescentă și copilul teribil al mânăstirii, veni într-o dimineață cu sufletul la gură și înspăimântată la chilia sfântului. De câteva clipe un șarpe mare o urmărea.

Sfântul Nectarie văzu animalul în curtea mânăstirii, îl binecuvântă și-i porunci să plece. Șarpele se supuse și plecă. «Pe vremea când cel dintâi om, Adam, spune pelerinul rus, viețuia neprihănit, toate animalele i se supuneau. Ele se apropiau de dânsul cu teamă, iar el le dădea nume...

Sfințenia nu este nimic altceva decât învierea în omul păcătos a stării de neprihănire a celui dintâi om, datorită ostenelilor și virtuților...» resimțită în chip firesc de către toate animalele. Sărăcia sfântului nostru era desăvârșită. El dădea mai departe tot ceea ce avea, până acolo încât atunci când a venit la Eghina spre a se stabili definitiv, a trebuit să împrumute 1000 de drahme pentru cheltuielile necesare mutării sale. Atunci când nu avea bani, își dăruia veșmintele și încălțările, așa cum procedase deja la Atena. De fiecare dată când portofelul era gol, se ducea în biserică și dinaintea icoanei Mântuitorului sau a Maicii Domnului, îl deschidea, îl înfățișa și spunea:

– Iată, Hristoase al meu, că banii îmi lipsesc. Dar Tu cunoști nevoile noastre...

Răspunsul nu se lăsa prea mult așteptat și ajutorul venea negreșit. Sfântul Nectarie își amintea de cuvintele Domnului: « Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și toate celelalte vi se vor adăuga vouă». Cum poate fi descrisă oare viața contemplativă a sfântului, profunda sa cunoaștere a rugăciunii inimii care îi înalță mai presus de îngeri pe cei ce o practică din tot sufletul lor și din toată inima lor?

În timpul rugăciunii era ca un meteor, povestesc cei ce l-au cunoscut și care s-au rugat împreună cu el. Ieșea atunci cu totul din cadrele lumii acesteia, cu totul fiind unit cu Dumnezeu. Nimic nu-i putea distrage atenția, chiar dacă băteai la ușa sa el nu auzea nimic. Dacă intrai în chilia sa, el nu te observa, fiind cufundat cu totul în contemplația despre care Sfântul Isaac Sirul spune că ea întrece cu totul cunoștința cea mai desăvârșită, cea mai sublimă. Împărăția lui Dumnezeu se descoperă atunci când duhul părăsește simțurile trupești.

«Atunci când sufletul, spune Sfântul Simeon Noul Teolog, inițiat fiind în tainele cele cerești, își părăsește temnița (adică trupul și simțurile), el vede întreaga lumină și tot ceea ce se află în această lumină. Iată ce se petrece cu omul care a ieșit din sine, care puțin câte puțin s-a eliberat de cerințele trupești, care a ieșit cu totul în afara acestei lumi, în afara celor sensibile.

Să știi că toată lumea aceasta nu-i decât o temniță întunecoasă, fără lumină, iar lumina soarelui e ca cea a unei lămpi care-i luminează pe cei ce se află în întunecata închisoare.

Să te gândești, de asemenea, că în afara acestei palide lumini sensibile, există și Lumina Celor Trei Persoane divine care este dincolo de orice fel de lumină, de orice cugetare, de orice concept. Această Lumină este de negrăit, inefabilă, inaccesibilă. Și toate lucrurile ce se află într-însa nu pot fi văzute, cunoscute, înțelese de cei ce sunt închiși în temnița acestei lumi...

Doar după împlinirea în primul rând a poruncilor lui Dumnezeu, după pocăință, după aflarea smereniei și a celorlalte virtuți, ni se descoperă precum un mic orificiu în bolta cerească vizibilă care ne îngăduie să vedem Lumina nematerială și spirituală care se află dincolo de ceruri. De îndată ce sufletul o vede, el intră în extaz, într-o stare de fericire și încântare de negrăit... Sufletul sălășluiește în starea de contemplare a acestei Lumini, ca și cum ar fi răpit la ceruri...

Lumina, Cea mai presus de orice lumină, Lumina cea minunată pătrunde în casa sufletului, adică în trup și ea luminează exact în măsura în care firea omenească o poate suporta. Dacă sufletul perseverează, Lumina îi devine puțin câte puțin familiară, aflându-se în toată clipa și în tot ceasul cu el. În orice moment omul este

luminat de către ea, acesta o vede, o simte, o înțelege. El este instruit de la o minune la alta, de la o taină la alta, din contemplație în contemplație. Celui ce ar dori să scrie toate acestea, i-ar lipsi unealta, hârtie și timp pentru a le descrie în amănunt...»

După acest izvor inepuizabil și sigur care a fost pentru noi maica Magdalena, Sfântul Nectarie, în timpul Sfintei Liturghi, se ridica adesea de la pământ și se înălța în aer.

Într-o bună zi, ne povestea ea, în timpul Heruvicului, în timp ce sfântul părinte spunea sublima rugăciune: «Nimeni dintre cei legați de poftele și patimile cele trupești nu-i vrednic a se apropia de Tine și să-Ți slujească Ție, Împărate al Slavei...», l-am văzut înălțându-se în aer, de parcă ar fi ieșit din trupul său muritor, din lume și a rămas mult timp înălțat în aer. Eu a trebuit, de câteva ori, să fac semn celor de la strană să repete Heruvicul. Fiindcă nu coborâse încă pe pământ, l-am atins cu mână, iar el și-a venit întru sine. În ziua aceea, el mi-a spus:

– Atunci când intru în starea de contemplație, să nu mă mai deranjezi, ci să însemnezi cu degetul locul unde am lăsat rugăciunea și să aștepți.

Celelalte monahii nu văzură nimic fiindcă sfântul slujea cu porțile împărătești și ușile diaconești de la altar închise. Răpirea, precum cea a Sfântului Pavel este una dintre harismele cele mai înalte. Ființa omenească este purtată la cer, nu pe aripile imaginației, ci prin puterea inefabilă și de negrăit a Sfântului Duh.

Un mare părinte al spiritualității ortodoxe, Sfântul Varsanufie, spune într-un loc anume că „Dragostea îi face să urce, pe cei ce o au, până la al șaptelea cer. Mai întâi pogoară în om Duhul Sfânt Care-l învață pe acesta toate lucrurile și felul în care trebuie el să se smerească.

Apoi, omul, atins de flacăra iubirii, urcă până la cel dintâi cer, apoi până la al doilea și în mod progresiv, dacă acesta perseverează, până la al șaptelea. Acolo, el poate contempla lucruri de negrăit în măreția lor pe care nimeni nu le poate înțelege, în afara celor care ajung până la această măsură...»

«N-am să uit niciodată, scrie sfântul stareț de la mânăstirea Izvorului Tămăduirii din Paros, imaginea sfântului intrând în sfântul altar, mai ales în timpul nopții, la vremea Utreniei. De fiecare dată când mă duceam la mânăstire și asistam la slujbe în interiorul altarului, îl vedeam pe sfânt făcând metanie dinaintea Celui Răstignit, înconjurând cu brațele sale Sfânta Cruce și rugându-se cu adânci suspine, udând lemnul Crucii cu lacrimile sale.

Atâta dragoste avea el pentru Dumnezeul său, din adâncul inimii sale. Și aceeași dragoste ardea în inima sa, pentru aproapele...»

O persoană din cadrul mânăstirii „Sfânta Treime" povestește că odată aceasta se afla în biserică în timp ce sfântul pregătea pe altarul Sfintei Proscomidii sfânta jertfă.

După obiceiul bizantin, preotul așază lângă Sfântul Agneț minuscule părticele de pâine, rostind numele celor vii și ale celor morți, înconjurând astfel, cu părticelele scoase în cinstea Maicii Domnului, a îngerilor și a sfinților, pe Domnul nostru Iisus Hristos întru Împărăția Sa. Această persoană l-a văzut în acel moment pe Sfântul Nectarie într-un nor gros și luminos, aruncând cu un gest larg un văl peste asistență care fu acoperită de un nor gros luminos și protector. Este exact ceea ce se întâmplă în realitate, chiar dacă în chip nevăzut, când în timpul Sfintei Liturghi sunt pomeniți sfinții, cei vii și cei morți pe sfântul disc și mai apoi se scutură sfântul văl (Sfântul Antimis) deasupra Sfântului potir.

În timpul primului război mondial în anii 1914-1918, soldații din Eghina, chemați pe front, se duseră înainte de plecare să ia binecuvântare de la sfânt.

Maica Magdalena înscrise numele lor pe o listă pe care o așeză mai apoi pe altar între marmura sfintei mese și fața de masă. Toți cei binecuvântați se întoarseră din război teferi, fără ca măcar unul singur să fi lipsit. Toți cei pe care noi îi încredințăm rugăciunilor Bisericii sunt acoperiți de acel văl protector. Fericiți sunt ochii care văd ceea ce se întâmplă în chip mistic și nevăzut în timpul slujirii dumnezeieștilor Taine.

Dacă omul firesc nu poate percepe nimic, aceasta se întâmplă din pricina faptului că Dumnezeu a luat de la el energiile Sale. El le-a dăruit însă celor ce s-au învrednicit de El. În felul acesta apostolii L-au putut vedea pe Hristos transfigurat pe muntele Tabor, în Lumina necreată. Tocmai retragerea acestor energii i-a făcut pe sodomiți să nu-i vadă pe cei doi îngeri atunci când aceștia au intrat în Sodoma și pe evrei să nu-L vadă pe Domnul atunci când El a petrecut cu ei, așa cum L-a văzut bătrânul Simeon.

Minunile lui Dumnezeu nu au încetat în vremurile biblice, nici pe vremea când a viețuit Hristos pe pământ, nu, ele continuă în Biserică drept ca o prelungire a Noului Testament, a Faptelor Apostolilor. Dumnezeu creează neîncetat, creația divină este permanentă. Iată de ce David, cunoscând tainele lui Dumnezeu și vorbind despre toate acestea, spune întrebuințând verbul la timpul prezent: «El (Domnul) îi face pe îngerii Săi pară de foc. El întărește pământul pe temeliile Sale...» Iar Hristos descoperă și confirmă cu toată autoritatea Sa aceeași taină atunci când spune: „Tatăl Meu lucrează până acum și eu lucrez".

«Atâta timp cât sufletele oamenilor, scrie Sfântul Isaac Sirul, sunt pătate de păcat și întunecate de patimi, ele nu se văd pe ele însele și cu atât mai puțin ele nu se văd între ele. Dar, dacă prin pocăință ele se curățesc și se reîntorc la frumusețea lor cea dintâi, atunci ele văd curat și limpede cele trei ranguri, adică cel al îngerilor care se află deasupra lor, cel al demonilor care se află deasupra lor și ele se văd apoi între ele... Sufletul curățit vede duhovnicește cu un ochi clarvăzător adevărata sa natură.

Despre sufletele care se văd între ele, deși se află încă în trup, să nu te miri... Atunci când ele s-au curățit, ele se văd unele pe altele, nu trupește, ci duhovnicește, fiindcă vederea trupească, după cum se știe, nu percepe decât obiectele care sunt în câmpul său de observație, dar cele ce nu sunt necesită un alt tip de vedere...».

Sfântul Nectarie, întrutotul curățit, vedea îngerii și lumea cerească. Într-o zi, ne povestește sora Nectaria, mă plimbam cu el. Deodată îmi spuse:

- Nectaria, ai vrea să-ți vezi îngerul?

- Desigur, i-am răspuns, vreau să-l văd.

- Privește, spuse din nou Sfântul, îngerul tău se află dinaintea ta.

Tânăra Nectaria fu atât de înspăimântată de orbitoarea vedere a îngerului său încât Sfântul regretă că i l-a arătat. El citea în suflete ca într-o carte și nu puteai să-i ascunzi absolut nimic. Chiar cele ce se întâmplau în afara mânăstirii îi erau cunoscute, așa cum se vede dintr-una dintre multele istorisiri pe care le păstrăm de la sora Nectaria.

Sora Nectaria, încă tânără, păștea caprele mânăstirii. Într-o zi exasperată de una dintre ele, o prinse și o înțepă în ureche. Seara, după spovedanie, ea așteptă degeaba binecuvântarea sfântului pentru a se retrage la

chilia sa. El tăcea. Nerăbdătoare, ea îl rugă să-i destăinuie motivul tăcerii sale.

– Ai spus totul și oare nu ai uitat nimic?

– Nu, părinte, n-am uitat nimic, am spus totul.

– Și cine a înțepat urechea caprei?

NOI DIFICULTĂȚI ȘI PERSECUȚIA

Pe calea pe care merg, ei, demonii mi-au întins o cursă, spune psalmistul. Diavolul nu l-a lăsat în pace până în ultima clipă a vieții sale, pe omul cel sfânt al lui Dumnezeu.

Diavolii și oamenii cei răufăcători se dezlănțuiră împotriva sa până la retragerea sa din Eghina. În ciuda nenumăratelor semne care demonstrau dragostea lui Dumnezeu față de Nectarie, oamenii Bisericii se lăsară cuprinși de patimi împotriva sa. Ei îi provocară noi încercări.

După canoanele bisericești, mânăstirile sunt sub directa jurisdicție a episcopului locului. El este acela care numește sau destituie stareții, hirotonisește preoți. Sfântul Nectarie nu dorea ca mânăstirea sa să fie dependentă de episcop decât din punct de vedere duhovnicesc. El îi scrise în acest scop pe data de 7 august 1913 mitropolitului Atenei pentru a-i cere sprijinul, pentru ca ctitoria sa să fie în mod oficial recunoscută ca persoană morală și juridică.

Ministrul Cultelor, de care depindea hotărârea, ceru avizul mitropolitului. Acesta din urmă, care uitase că la început își dăduse binecuvântarea și consimțământul său, care aprobase șederea sfântului pe lângă maici, porni război împotriva sa. Nu dorea cu nici un preț să lase să-i scape de sub jurisdicția sa administrativă un așezământ monahal care din zi în zi căpăta o importanță tot mai

mare. Astfel, el nu-i răspunse sfântului decât după un an și atunci pentru a-l mustra și a-l întreba cum, în ciuda unor reguli consfințite, îndrăznise să ctitorească o mânăstire de maici, să primească monahii al căror număr creștea, s-o conducă el însuși ca preot și să săvârșească slujbele liturgice asistat de femei purtând sfinte veșminte.

Mitropolitul căuta pretexte cu orice preț împotriva sfântului pe care-l antipatiza, fiindcă acesta voia să-și scape mânăstirea aflată în plină dezvoltare de abuzurile administrației ecleziastice.

Îl atacă pe sfânt, socotindu-l inovator în materie de liturgică, mai ales pentru faptul că îngăduise purtarea unor veșminte liturgice de către măicuțe spre a sluji de diaconițe într-o mânăstire de maici. Măicuțele, alese pentru aceste slujbe neînsemnate, purtau de fapt stiharul, mânecuțele și orarul în cruce precum subdiaconii (citeții, dascălii). Și nu fără frică de Dumnezeu și după o matură cugetare a luat Sfântul Nectarie această hotărâre.

Într-o bună zi, constatând că se impunea necesitatea unei a doua slujitoare în altar, se rugă la Maica Domnului să i-o arate pe aceea dintre fiicele sale duhovnicești care era cea mai vrednică dintre cele vrednice spre a împlini această slujire. În timpul liturghiei Sfintei și Marii Sâmbete din Săptămâna Patimilor, în momentul în care răsuna în biserică axionul Maicii Domnului, una dintre maici avu o vedenie. Ea îl văzu pe Sfântul Nectarie chemând-o dinaintea ușilor împărătești, făcându-i semn în același timp unei alte maici să-i aducă veșmintele pregătite de mai înainte: stiharul, mânecuțele, orarul cu care o îmbrăca. Apoi, el îi dărui Sfânta Evanghelie spre a o săruta și o introduse prin ușile împărătești în altar. Măicuța respectivă, pe care noi o cunoaștem bine, se afla la rugăciune în biserică. În ziua următoare, la sfârșitul liturghiei pascale, atunci când surorile veneau să-l

felicite și să ia binecuvântare de la el, sfântul întrebă pe fiecare dintre ele dacă nu avusese cineva o vedenie în cursul dumnezeieștii liturghii. Când cea care o avusese sosi, aceeași întrebare îi fu pusă și ei. Măicuța se tulbură, ezită, iar sfântul înțelese că ea văzuse ceva. El o îndemnă să-i povestească totul. Istorisirea o dată terminată, sfântul exclamă: „Aceasta este ceea ce îmi doream".

El se grăbi s-o instaleze în ascultarea de subdiacon, având conștiința deplin împăcată întrucât cerul era de acord. Pe data de 10 octombrie 1914 sfântul Nectarie îi răspunse fratelui și împreună slujitorului său întru arhierei, mitropolitului Atenei, printr-o scrisoare mai degrabă seacă, puse lucrurile la punct și-i aminti Î.P.S. Sale că îi dăduse cândva consimțământul, binecuvântarea și chiar îi promisese multe alte lucruri.

Lucrurile tărăgănară multă vreme, iar sfântul trebui să-și reînnoiască cererea peste alți patru ani, în 1918.

Între timp mitropolitul nu scăpase din vedere obiectul resentimentului său. El îi impuse sfântului o inspecție anuală a mânăstirii și împinse cinismul persecuției până acolo încât încredință această sarcină unui cleric dezagreabil, care avea și porunca de a se purta dur cu sfântul. Doar după patru ani după plecarea la cele sfinte a ctitorului mânăstirii fu emis un decret pe data de 31 martie 1924 care recunoscu ctitoria, iar un altul emis pe data de 6 iulie 1930 îi conferea mânăstirii independența administrativă.

SFÂRȘITUL

«Fericită este calea pe care mergi astăzi, căci ți s-a gătit ție lòc de odihnă». Așa se roagă Biserica pentru cei care după moarte se îndreaptă către patria mult dorită,

Împărăția lui Dumnezeu. Fericitul Nectarie, cel ce s-a învrednicit de harul apostolic, nu numai prin minunile pe care le-a săvârșit, ci prin cuvântul înțelepciunii ce i s-a dăruit, prin descoperirile sale, prin revelațiile de care s-a învrednicit precum dumnezeiescul Apostol Pavel, a trebuit să treacă precum toți urmașii lui Adam prin furcile caudine ale morții.

Pătimind în tăcere de multă vreme de prostată, el și-a ascuns suferința până la sorocul morții sale. Spre mijlocul lunii august 1920, însoțit de câteva monahii, se duse la mânăstirea Hrisoleontissa, aflată cam la o oră și jumătate distanță de mers pe jos de mânăstirea Sfânta Treime.

Din vârful catedralei Sfântului Dionisie mânăstirea poate fi observată în toată măreția ei, albă ca zăpada, așezată în mijlocul unei păduri. La jumătatea drumului dai de o piatră pe care, după tradiția locului, Sfânta Fecioară și-ar fi pus mâna, lăsându-și amprenta în timpul unei apariții. Acolo arde zi și noapte o candelă neadormită.

Pe insulă oamenii povestesc despre nenumăratele minuni săvârșite de către icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului din Hrisoleontissa. Locul este impunător, auster, liniștea este desăvârșită. Nici un drum nu există într-acolo, ci numai poteci umblate de capre, greu de descoperit. Biserica este frumoasă. Pe vremea Sfântului, acolo se afla o mânăstire de călugări și doar după porunca Maicii Domnului ea a fost transformată, în ultimii 30 de ani, în mânăstire de maici. Nucleul originar era format din patru măicuțe de la „Sfânta Treime“ și stareța Magdalena.

Mare ascetă, maica Magdalena amintea de Sfânta Singlitichia, iar prin cunoștințele sale teologice de Sfânta Ecaterina a Alexandriei. Tocmai în această mânăstire se afla minunata icoană a Maicii Domnului numită Hrisoleontissa, care a și dat numele mânăstirii.

În fața acestei icoane îi plăcea Sfântului Nectarie să se roage și la ea făcea apel în orice situație. Compusese imne în cinstea ei pe care le cânta în fiecare zi. Sfântul rămase 15 zile la Hrisoleontissa, plângând și rugându-se dinaintea minunatei icoane. El Îl implora pe Dumnezeu, așa cum povestește sora Nectaria care-l însoțea, să-i mai dăruiască încă vreo câțiva ani de viață pe pământ pentru a-și desăvârși lucrarea și pentru a reglementa situația mânăstirii sale.

Își termină rugăciunile prin mulțumiri aduse Creatorului, se lăsă cu totul în voia lui Dumnezeu, spunându-I Celui Căruia Îi dăruise întreaga viață, din tot sufletul și din toată inima sa: «Dar mai presus de orice facă-se doar voia Ta». Puterile îl lăsară acum foarte rapid. Picioarele sale umflate refuzară să-l mai ajute. Ceru să se reîntoarcă la mânăstirea sa. Ieși din chilie și pentru ultima oară se duse la biserică. Îngenunchie cu greutate și mari dureri dinaintea măritei icoane, își înălță mâinile spre cer și cu ochii plini de lacrimi se rugă în tăcere.

Credincioasa Nectaria se afla în spatele lui. Apoi, așezat pe șaua de pe spatele unui catâr, se întoarse pe aceeași cărare către „Sfânta Treime". Pe drum se opri dinaintea unei cruci gravate pe o piatră. Cu ultimele forțe coborî de pe catâr, îngenunche din nou și se rugă. Nectaria îl urmărea cu atenție. Cu ochii înălțați spre cer intră în extaz și rămase acolo vreme îndelungată.

Tânăra măicuță crezu că se întâmplase ceva cu părintele său duhovnicesc. Îngrijorată, ea îl atinse pe umăr.

– Mi-ai întrerupt rugăciunea, îi spuse el.

Apoi își șterse lacrimile, privi în depărtare către mânăstirea sa și adăugă:

– Pentru ultima oară binecuvântez mica mea mânăstire și pe creștinii din insulă, fiindcă peste puțin timp trebuie să plec.

Uimită de aceste cuvinte, Nectaria cea naivă, amintind de întrebarea apostolilor, îi spuse:

– Și unde te duci?

– La cer! îi răspunse el.

Dumnezeu îi descoperise slujitorului Său sfârșitul lui apropiat. Întors la mânăstirea „Sfânta Treime" se culcă, lucru pe care nu-l mai făcuse de mulți ani, căci biruise nevoia de a dormi. Boala i se înrăutăți într-atât încât consimți, la stăruințele fiicelor sale duhovnicești, să meargă la Atena pentru tratamente. Însoțit de două monahii, în după-amiaza zilei de 20 septembrie 1920, monahia Eufemia aduse la spital un bătrânel îmbrăcat în anteriu și care se înconvoia de dureri.

Medicul de gardă ceru informațiile obișnuite pentru a completa fișa de internare:

– E monah? spuse el.

– Nu, spuse măicuța, este episcop.

Medicul zâmbi ironic și spuse:

– Bună glumă. Spune-mi numele său pentru a-i putea completa fișa de internare.

– Dar, domnule doctor, vă repet că este episcop. Este vorba de mitropolitul de Pentapole...

– Este pentru prima oară când văd un episcop fără medalion, fără cruce și, mai ales, fără bani.

– Și, totuși, este episcop, răspunse din nou maica Eufemia. Este mitropolitul Pentapolei care aparține de patriarhia Alexandriei. Este Î.P.S. Sa mitropolitul Nectarie Kefala.

De multă vreme a plecat din Egipt și a locuit foarte aproape de aici, pe vremea când era directorul Seminarului Teologic. De câțiva ani a venit în Eghina unde a ctitorit mica mânăstire „Sfânta Treime" unde a și viețuit. Acolo s-a îmbolnăvit grav, iar noi l-am adus aici în ciuda dorințelor sale.

Medicul ridică nepăsător din umeri și porunci infirmierelor să-l ducă pe bolnav într-un salon de clasa a treia, unde erau libere câteva paturi destinate bolnavilor incurabili.

«Bătrânul» petrecu două luni în suferințe cumplite, fără a înceta să-L slăvească pe Dumnezeu Care-l mângâia cu harul Său. Mistuit de febră, complet epuizat, în Duminica zilei de 8 noiembrie 1920, la orele 22:30, deci, în ziua praznicului Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil, după ce s-a împărtășit cu Prea Curatele Taine, își dădu în pace sufletul în mâinile Domnului și Stăpânului Său. Avea 74 de ani.

Dacă cineva ar fi avut atunci ochii unui Antonie cel Mare, l-ar fi văzut pe Nectarie înălțându-se la cer în lumină, în slava dumnezeiască, însoțit de îngerii al căror praznic era sărbătorit de Biserica cea luptătoare de pe pământ. Trupul său rămase 11 ore în spital și din primele momente el răspândi minunatele miresme ale sfințeniei.

Lângă patul lui se afla un alt pat în care zăcea un paralitic. Maicile pregătiră corpul neînsuflețit în vederea transportării lui la Eghina. Scoaseră vechiul pulover al Sfântului pentru a-i pune altul nou și-l așezară pe patul celui paralizat. De îndată paraliticul se înzdrăveni, se ridică din pat, începu să umble, dând slavă lui Dumnezeu.

Dumnezeu dovedi în felul acesta sfințenia slujitorului Său, proslăvindu-l prin această primă minune săvârșită. În salonul în care a adormit întru Domnul Sfântul Nectarie nu a mai fost adus nimenea, în tot acest timp simțindu-se bunele miresme ale sfințeniei.

Astăzi el servește drept birou purtând numele de „Salonul Sfântului Nectarie“. Trupul neînsuflețit fu mai apoi transportat la Pireu și așezat în Biserica „Sfânta Treime“, așteptând îmbarcarea către Eghina. Toți cei

care au venit să i se închine au remarcat faptul că chipul, precum și celelalte părți ale trupului emanau picături de mir având o mireasmă deosebit de parfumată.

Mulți oameni au fost impregnați de această minunată mireasmă vreme de mai multe zile. Maica Magdalena ne-a dat ca semn de binecuvântare o bucățică din anteriul cu care era înveșmântat sfântul în momentul adormirii sale. Până în ziua de azi, această fâșie de anteriu continuă să emane miresme suave, inexplicabile. Mulți sunt cei din jurul nostru care au putut constata acest lucru.

STRĂLUCITOAREA REVENIRE LA EGHINA

Locuitorii Eghinei, îndoliați și îndurerați, întâmpinară trupul neînsuflețit al Sfântului lor pe cheiul micului lor port maritim. Clopotele tuturor bisericilor bătură în semn de doliu, doliu ce cuprinsese întreaga insulă. Nenumărați oameni, credincioși și fețe bisericești însoțiră trupul neînsuflețit al Sfântului până la mânăstirea „Sfânta Treime".

Creștinii aflați în pragul porților de la casele lor, plângeau pierderea marelui lor taumaturg.

Alții, de la ferestre, aruncau cu flori în sicriul deschis și de-a lungul întregului traseu tămâia ardea în cădelnițe și se înălța ca o jertfă de seară către Domnul.

Țăranii plecaseră de la câmp și un bătrân de peste o sută de ani exclamă îndurerat: «Insula a pierdut izvorul bucuriei sale». Oamenii își disputau care mai de care cinstea de a duce pe umerii lor sicriul cu trupul Sfântului, înlocuind necesitatea carului mortuar.

Nici unul dintre cei ce purtau sicriul nu se simțea obosit, îmbătat fiind de miresmele emanate de trupul Sfântului.

Se lăsase noaptea când cortegiul funerar ajunse la mânăstire. Maicile înlăcrimate îl întâmpinară pe părintele lor duhovnicesc și așezară sicriul în naosul bisericii. Oamenii inundară incinta bisericii și curtea mânăstirii. Toată noaptea arseră lumânările și cântările îndelungatei slujbe pentru cei morți sparseră tăcerea cea grea; atmosfera era excepțională.

Din momentul morții se scurseseră 40 de ore și trupul Sfântului nu dădea nici un semn de descompunere. Înhumarea avu loc în curtea mânăstirii între cei doi pini despre care am vorbit deja. Descoperirea avută de bătrâna paznică a ruinelor mânăstirii se împlini întru totul în acea zi.

Îndată după moartea sa, Sfântul Nectarie începu să se arate oamenilor. Li se arăta unora care nu auziseră niciodată vorbindu-se despre el, înveșmântat într-un singur anteriu și având pe cap culionul monahal, spunându-și Nectarie din Eghina.

Iată o minune care ne-a fost relatată de către prietenul nostru, părintele Nectarie din Paros:

«O doamnă, care locuia în Falera, un cartier al Atenei, era implicată de ani de zile într-un proces dificil. Rivalii ei îi cereau suma astronomică de 19.000 de lire sterline, în afara cheltuielilor de judecată și puseră sechestru pe toate bunurile sale imobiliare.

Buna doamnă se ruga la Maica Domnului necontenit. Ea se afla, după cum mi-a mărturisit, într-o stare de maximă neliniște, fiindcă se apropia ziua judecății. Ea nu auzise niciodată vorbindu-se de Sfânt. Pe data de 26 mai ea văzu în vis un preot îmbrăcat în negru și având culionul specific monahilor pe cap, care îi spuse:

– Nu-ți mai face griji pentru proces. Totul va merge bine. Vino la mine să mă vezi.

– Unde se află locuința dvs.? Nu o cunosc, îi răspunse ea intrigată.

– Întreabă la Eghina unde se află părintele Nectarie. Oricine îți va arăta.

Acest vis lăsă o puternică amprentă asupra doamnei, iar un prieten, un oarecare domn, Ioannis, hotărî să meargă la Eghina pentru a se întâlni cu acest părinte Nectarie. Debarcă pe insulă și-l întrebă pe un copil dacă îl cunoștea pe părintele Nectarie.

– Da, spuse copilul. El se află acolo sus, la Sfânta Treime, la mânăstirea de maici.

Ajuns la mânăstire, intră în biserică și întrebă de părintele Nectarie. Monahiile îi arătară mormântul, iar domnul Ioannis, puțin cam încurcat, află că era vorba de un sfânt și nu de un preot în viață. În aceeași seară el plecă din Eghina și se reîntoarse la Falera. Se duse de îndată la doamna respectivă și-i spuse:

– M-am dus degeaba în Eghina. Nu l-am găsit acolo pe părintele Nectarie.

– Imposibil, răspunse doamna. Știu că v-ați dus acolo, căci imediat după prânz, pe când stăteam culcată, l-am revăzut în vis pe acest monah care mi-a spus: „Ioannis a venit singur la mine; de ce nu l-ai însoțit?“

Domnul Ioannis se făcu alb ca varul și răspunse plin de teamă:

– M-am dus să caut un preot și am aflat un sfânt.

E inutil să mai adăugăm faptul că doamna a scăpat de coșmarul prin care trecuse, așa precum Sfântul o anunțase. Procesul nu a mai avut loc, rivalii retrăgându-și plângerea, fără vreun motiv întemeiat».

În ziua de dinaintea morții Sfântului, sosi o telegramă de la Atena, în care se anunța o ameliorare în starea de sănătate a sfântului. Ea bucură inima măicuțelor care se aflau în curte. Xenia cea oarbă sosi în mijlocul lor și le întrebă care este pricina bucuriei lor.

– Părintelui nostru îi merge mai bine, îi spuseră ele.

– Nu, răspunse Xenia. Părintele nostru nu mai trăiește. A murit. L-am văzut în curte. El mi-a spus: „Am venit să vă salut, fiindcă plec. Rămâneți cu bine și întru bucurie!"

La câteva ore după această apariție, sosi o altă telegramă, anunțând faptul că Sfântul își încheiase zilele sale pe pământ. Mormântul, pregătit în pripă, se nărui pe o latură a sa peste ceva vreme. Monahiile hotărâră să ridice un mormânt de marmură.

În acest scop trebuia deshumat trupul Sfântului. Dar, înainte ca mormântul să fie deschis, stareța Xenia începu să fie tulburată de gânduri și merse până acolo încât ezită să-l deschidă, fiindcă, spunea ea, miasmele unui trup putrezit se vor răspândi pretutindenea. Mai bine să amâne acest lucru pentru mai târziu. O măicuță îl văzu atunci în vis pe episcopul Pentapolei care îi spuse:

– Ce faci?

– Bine, răspunse ea, cu rugăciunile Sfinției tale.

– Apleacă-te ca să-ți dau binecuvântare.

O binecuvântată de trei ori după obiceiul său și adăugă:

– Miroase-mă și spune-mi dacă simți ceva aparte.

Măicuța răspunse că nu se simțea nimic. Atunci el îi spuse limpede:

– Miros eu urât?

– Dar cine spune că miroși urât?

– Stareța gândește așa ceva.

– Care stareță?

– Xenia, egumena. Privește-mă, nu cumva îmi lipsește ceva?

Și atunci el îi arătă mâinile, picioarele, spatele și adăugă:

– Sunt eu întreg?

– Da, absolut întreg, spuse măicuța.

Mormântul fu atunci deschis și trupul aflat intact.

«Nu-mi mai amintesc exact când, spune doctorul G.X., era într-o seară pe când mă întorceam acasă de la Mesagron, unde fusesem să văd un bolnav. Furtuna mă surprinse pe drum și mă obligă să cer adăpost la mânăstirea „Sfânta Treime". Pe vremea aceea mașinile nu erau folosite ca mijloc de locomoție și de transport, iar noi foloseam animalele.

Măicuțele de la mânăstire, cunoscute pentru ospitalitatea lor, îmi purtară de grijă, oferindu-mi un loc de dormit și hrană. Înainte de a mă duce la culcare, mi-am exprimat dorința de a mă închina la mormântul Sfântului și atunci o soră, având o făclie în mână, mă conduse acolo...

Fără a ține cont de regulamentul mânăstirii și în ciuda protestelor măicuței, am tras din toate puterile mele placa de marmură a mormântului până la mijloc și, cuprins de emoție, am descoperit chipul Sfântului care era acoperit cu un văl.

Am simțit atunci o mireasmă inefabilă și am văzut un spectacol uimitor... Am procedat astfel, împins nu numai de omeneasca curiozitate, ci și de un interes științific, fiindcă tot ceea ce vreau să spun contrazice tot ceea ce am învățat la universitate. Pot deci afirma, în deplină cunoștință de cauză, atât ca om simplu, cât și ca om de știință, că m-am aflat atunci confruntat cu un lucru ciu-

dat: l-am văzut pe Sfânt, pe care-l cunoscusem bine în trecut, așa cum se afla adormit. Chipul său nu suferise nici o schimbare, nici măcar barba sa rară.

Curiozitatea mă împinse până la a-i face o autopsie care a durat ceva mai mult de un sfert de oră. Am constatat că trupul nu răspândea nici o miasmă, că nu prezenta rigiditatea specifică unui cadavru și am putut chiar să smulg un fir de păr din barbă. Am atins trupul, nu mai rămăsese decât pielea. Când am aflat că după prima deshumare trupul fusese aflat intact, am atribuit acest lucru unor condiții geologice deosebite. Dar se scurseseră trei ani de atunci, iar trupul fusese așezat în mod diferit.

Știința nu-mi mai putea oferi acum nici o explicație. Să nu credeți, adăugă doctorul X., că sunt vreun bigot sau că mă las purtat de fantezii. Tot ceea ce v-am relatat este realitatea absolută...»

Trupul a fost scos și transportat în chilia sa, unde a fost depus timp de 48 de ore, timp necesar pentru a pregăti noul mormânt. Era suplu și își păstrase întreaga elascititate. Numai veșmintele se prefăcuseră în pulbere. Monahiile îi puseră veșminte noi. Pe piatra funerară a fost gravat acest epitaf:

„Trecătorule, privește mormântul cuviosului
Ierarh al Pentapolei,
Nectarie Kefala.
Întreaga sa viață a petrecut-o evlavios
și plin de virtuți, dăruind tuturor
cereștile cuvinte.
El lasă în urmă o mare durere și
o tristețe nemângâiată în sufletele oamenilor
cucernici, precum și în rândul celor
ce iubesc frumosul și artele".

Am putea repeta aici cuvintele Sfântului Grigorie de Nazianz care se tânguia în discursul său funebru către Meletie: « Să ne ștergem lacrimile. Meletie nu este câtuși de puțin pierdut pentru noi. El se află pururea în mijlocul nostru, deși ochii noștri nu-l văd. Ierarhul nostru a fost închis în sanctuarul său. Scăpat din temnița sa pământească, sufletul său să se odihnească în locul cel sfânt în care Iisus Hristos ne-a fost Înaintemergător. El nu se mai află sub stăpânirea umbrelor acestei vieți, el se bucură de realitatea cea veșnică. Nu doar prin ghicitură sau prin gaura vreunei stânci, ci față către față contemplă el acum slava Dumnezeirii...»

MINUNILE

Minunile săvârșite de Sfântul Nectarie sunt nenumărate, ele neîncetând să se facă mereu simțite din momentul mutării sale la cele sfinte. Noi avem sub ochii noștri o carte voluminoasă intitulată „Nimic nu este nevindecabil pentru Sfântul Nectarie", în care sunt istorisite 159 de minuni și vindecări de tot felul săvârșite de către sfânt între anii 1960-1963.

Timpul și hârtia nu ne-ar fi de ajuns dacă ar fi să le enumerăm pe toate. Vom cita totuși câteva dintre cele mai vechi și cele mai recente.

În anul 1925, în luna ianuarie, sora Mitrodora (cea care ne-a dăruit uleiul miraculos) a fost atacată fulgerător de către un duh necurat care o chinuia cumplit. Atunci când duhul auzea pronunțându-se numele Sfântului, insulta, o trântea la pământ și o făcea să răcnească pe biata creatură a lui Dumnezeu. Părinții săi, namaiputând suporta să o vadă suferind, hotărâră în ziua Rusaliilor s-o ducă

pe fiica lor la mormântul Sfântului, în nădejdea de a afla acolo vindecare.

În timp ce călătoreau spre Eghina, demonul se dezlănțui. La mânăstire, măicuțele se văzură obligate s-o lege de unul dintre pinii care încadrau mormântul.

La intervenția și mijlocirea Sfântului, demonul ieși, lăsând-o liberă pe tânăra fată care intră în viața monahală sub numele de Mitrodora.

În anul 1931 veni la mânăstire un tânăr cuplu pentru a boteza acolo un copil, închinat Sfântului Nectarie. Acești tineri aveau deja doi copii și amândoi veniseră pe lume paralitici. Cel dintâi trăia încă, ce-l de-al doilea însă murise. Cel de-al treilea, cel ce fusese adus spre a fi botezat, venise și el pe lume tot paralizat. Nefericiți și descurajați, părinții se duseră să caute ulei de la candela Sfântului, îl unseră pe noul născut și-i făgăduiră Sfântului Nectarie să-l boteze pe copil la mânăstire și să-i dea numele său.

Cine poate povesti minunatele puteri ale lui Hristos!

Îndată după cea de-a treia cufundare, copilul ieși din apă complet vindecat. Astăzi se bucură de o sănătate deplină.

În anul 1933, un alt copil, lunatic încă din leagăn și care făcea până la zece crize pe zi, a fost vindecat de către Sfânt. Părinții săi, deznădăjduiți, veniră la Eghina pentru a lua ulei de la candela Sfântului, îl unseră pe copil și când îi arătară icoana pe care o cumpăraseră, copilul strigă: «Părinte» și-i îmbrățișă chipul. De atunci el este deplin sănătos spre marea bucurie a părinților săi și spre slava lui Dumnezeu Care este minunat întru sfinții Săi.

În anul 1934, o tânără fată din Tesalonic, cultivată și bine educată, dedicată lecturii Sfintelor Scripturi și ruga-

ciunii, a fost atinsă într-o bună zi de melancolie, neputând rosti decât un singur cuvânt: «Urgie! Urgie! Urgie!»

Mama era foarte tulburată de schimbarea bruscă a fiicei sale. Ea o binecuvântă cu sfintele icoane, dar tânăra fată refuză să le sărute și începu să se agite. Era cu neputință să-i deschizi gura, căci ea își dădea capul pe spate. Cu multe chinuri fu împărtășită, dar ea refuză anafura.

Disperați de nenorocirea ce se abătuse asupra fiicei lor și socotind că ea suferă de o boală nervoasă, părinții săi o internară într-o clinică de psihiatrie. În loc să se simtă mai bine, starea ei se înrăutăți. O duseră la Atena în nădejdea de a afla acolo medici mai buni.

Odată ajunși în capitală, întâlniră câteva persoane care socotiră că tânăra fată pătimea sufletește și că avea mai degrabă nevoie de ajutor dumnezeiesc. I se spuse mamei sale:

- Fiica dvs. nu suferă de nervi, așa cum credeți, ci de un duh necurat, având nevoie de exorcizări, de ulei sfințit. La Eghina există o mânăstire de maici unde se află sfintele moaște ale Sfântului Nectarie al Pentapolei, ctitorul mânăstirii. În fiecare zi el săvârșește acolo minuni. Mergeți cu ea acolo. Sfântul va avea cu siguranță milă de ea și de voi, și o va tămădui. Părinții, plini de încredere, merseră cu fata la Eghina pe data de 29 aprilie a aceluiași an. Lucrul nu a fost simplu pentru ei. Odată ajunsă în acel loc, ea refuză să se închine la mormânt.

Fu unsă cu ulei de la candelă. Cu multă greutate, preotul citi exorcismele. Toată noaptea, bolnava nu încetă să se agite. În dimineața următoare, șase maici o apucară și o băgară în biserică unde ea începu să strige aceleași cuvinte: «Urgie! Urgie! Urgie! Focul»

În momentul împărtășirii, alte eforturi fură necesare.

Ea rămase timp de o lună în mânăstire, unde în fiecare zi preotul îi citea rugăciuni de exorcizare. Căile lui Dumnezeu sunt cu adevărat de nepătruns. Pe data de 28 mai, la praznicul Sfintei Treimi, deci și al mânăstirii, tânăra fată se sculă singură, calmă, liniștită, senină, se duse la biserică și se împărtăși cu dumnezeieștile Taine.

Era vindecată.

Ea îl văzu pe sfânt în vis slujind Sfânta Liturghie; acesta o rugă să se apropie de el, apoi o binecuvântă și îi spuse:

– Ești vindecată.

Ea rămase în mânăstire până pe data de 1 iulie și plecă complet vindecată, dând slavă lui Dumnezeu și Sfântului care o tămăduise.

Scafandrii-culegători de bureți din Eghina se rugară într-o bună zi sfântului lor protector înainte de a se cufunda în apele mării și îi făgăduiră în schimbul binecuvântării sale să-i ofere primul burete pescuit. Toți bureții pescuiți în acea zi erau însemnați cu semnul Sfintei Cruci. I-am văzut pe cei oferiți mânăstirii, bureți care se află în prezent în vitrina chiliei Sfântului.

Părintele Nectarie din Paros ne-a relatat povestea șoferului de autobuz care și-a pierdut vederea într-un accident. Într-o bună zi, spune el, în timp ce șoferul trecea prin apropierea mânăstirii „Sfânta Treime“, se opri în drum, se închină și spuse în rugăciunea sa:

– Sfinte al meu Nectarie, dăruiește-mi lumina ochilor și tot ce am la mine va fi al tău!

Nefericitul își recăpătă de îndată vederea. Cum de n-a putut părintele nostru să-l vindece, spuseră măicuțele, atunci când în fiecare zi ajuta mânăstirea transportând coletele! I-am povestit minunea, continuă părintele Nectarie, proprietarului cafenelei APHEA din Eghina care îmi răspunse:

– Dragul meu părinte, aici nu trebuie să ne mai minunăm, căci în fiecare zi se săvârșesc minuni! Da, sfântul Nectarie săvârșește minuni zilnic, nu numai în Eghina, ci și în lumea întreagă, la noi în Franța, în America, pretutindenea.

«În anul 1949, scrie M.K., din Creta, am fost operată de cancer la spitalul oncologic „Sfântul Sava" din Atena. Mi s-a scos uterul. Când tratamentul a luat sfârșit, medicul îmi spune că mă pot socoti fericită fiindcă mă aflam în afara oricărui pericol.

– Să nu te mai temi de nimic, îmi spuse el. Însă, dacă într-o bună zi vei vedea vreo scurgere de sânge, să știi apoi că sfârșitul îți este aproape, fiindcă acesta este un semn de recidivă a bolii.»

Trecură 8 ani. În luna mai 1957, am simțit din nou dureri și o senzație de greutate în abdomen. Într-o seară, apăru și scurgerea de sânge. Sfârșitul era aproape. Așezată pe pat nu am putut dormi toată noaptea, plângând din pricina deznădejdii.

În dimineața următoare, sora mea, însoțită de soțul ei, îmi făcură o vizită. Se întorceau din Eghina unde fuseseră de Paști. Văzându-mă în starea în care mă aflam, sora mea insistă să-i spun pricina deznădejdii mele. Soțul ei insistă și el. Le-am mărturisit adevărul, dar sora mea nu a manifestat nici o surpriză, nici o tulburare. Ea îmi spuse, din contră, cu multă îndrăzneală și credință, că ea își pune toată nădejdea în Sfântul Nectarie:

– Să nu te temi de nimic, surioară, fiindcă tu crezi în Dumnezeu și cunoști nenumăratele minuni pe care Sfântul Nectarie le-a săvârșit în familia noastră.

Apoi, scoase din geantă o sticluță ce avea într-însa ulei de la candela Sfântului, ulei pe care-l adusese din Eghina. Mi-l dădu și adăugă:

– Ia asta, roagă-te la Sfântul Nectarie și el te va vindeca. Mă voi ruga și eu pentru tine. Unge-ți abdomenul cu acest ulei binecuvântat și fii sigură că te vei vindeca.

Am urmat întru totul povețele surorii mele, cerând ajutorul Sfântului și, o, minune! Chiar din clipa aceea durerile încetară. Scurgerea de sânge se opri și din ziua aceea până astăzi, 1962, mă aflu într-o stare de desăvârșită sănătate.

Binecuvântat fie numele Sfântului Nectarie!

Toate aceste fapte incontestabile pot însemna dovada întoarcerii către Dumnezeu a multor oameni, pricină a credinței de neclintit în Atotputernicia Sa, în Dragostea Sa, în Pronia Sa, în mijlocirile sfinților Săi prin care El ne oferă vindecarea sufletului și a trupului.»

K.S. din insula Lesbos povestește că în luna ianuarie 1963 ochiul său drept fusese atins de o afecțiune care se înrăutățea zi de zi. În scurtă vreme nu mai putu să vadă cu ochiul respectiv.

«Închipuiți-vă, spune ea, cât de mult suferearn. Plângeam ca un copil gândindu-mă că probabil nu mă voi mai putea ocupa de fiica mea care era paralizată. Am plecat la Atena. Niște prieteni mă duseră la spitalul Frederika unde mă examinară câțiva oftalmologi. Radiografia indica o hemoragie intraoculară. Ochiul meu nu mai putea fi vindecat.

Mă duseră la un alt spital al cărui nume îmi scapă. Șase medici și un profesor mă consultară din nou și confirmară faptul că ochiul meu nu putea fi vindecat. Descurajată și întristată m-am reîntors la Lesbos având teama de a nu-mi pierde și ochiul stâng.

În octombrie am luat hotărârea să mă duc la Mitilene (capitala insulei Lesbos) pentru a fi consultată și de alți medici, cine știe, poate că...

Duminică m-am dus la Biserică, iar la sfârșitul Sfintei Liturghi, am căpătat revista „Sfânta Marina" (care relatează adesea minunile Sfântului Nectarie) pe care fiica mea paralitică și cu mine îl citim permanent. În ziua aceea îl citirăm cu multă atenție. Și aceasta poate fiindcă mă pregăteam să plec în ziua următoare la Mitilene, ori poate datorită marii mele încrederi în Sfântul Nectarie la care mă rugam întotdeauna cu lacrimi fierbinți, îngenunchiată dinaintea sfintelor icoane:

– Sfinte Nectarie, te cinstesc și cred că dacă tu vrei, poți să mă vindeci, deși eu nu sunt decât o biată păcătoasă. Îți voi îmbrăca mâna în argint.

Am adormit liniștită, având certitudinea că Sfântul îmi ascultase rugăciunea. Dimineața m-am trezit. Am deschis ochii și, o, minune! Vedeam cu ambii ochi. M-am sculat dând slavă lui Dumnezeu și luând o picătură din uleiul de la candela Sfântului pe care-l aveam la mine cu vârful degetului, mi-am uns de trei ori ochiul. Un lichid foarte rece se scurse precum apa. Scurgerea dură vreme îndelungată, după care mi-am simțit ochiul descongestionat. De atunci văd, pot să cos și sunt plină de bucurie. Îi mulțumesc Sfântului Nectarie și Îl slăvesc pe Domnul Care i-a poruncit Sfântului să mă vindece...»

Prea Sfințitul Episcop de Gortima și Arcadra din Creta, relatează cea mai recentă dintre minunile pe care Sf. Nectarie le-a săvârșit în eparhia sa în luna mai 1965.

«În aceste zile, scrie el, o adâncă emoție a cuprins orașul Massara, ca urmare a unei minuni reale și incontestabile a Sfântului Nectarie. Mulți vor strâmba poate din nas pentru a-și exprima îndoiala și neîncrederea. Alții vor zâmbi poate spre a-și manifesta astfel scepticismul lor în privința minunilor, a sfinților și chiar a lui Dumnezeu. Alții vor spune că acestea sunt născocirile preoților pentru a-i exploata pe cei naivi.

Medicii vorbesc de cazuri în care intervenția unei forțe miraculoase redă sănătate. Există totuși boli organice nevindecabile. Știința își recunoaște aici neputința și păstrează tăcerea. Este adevărat că viermele îndoielii roade gândirea omenească, fiindcă lipsește credința vie și sinceră. Tocmai atunci se săvârșește minunea, care este mai presus de simțuri și de datele empirice și care ne obligă să acceptăm existența unei lumi nevăzute și spirituale care, în felul acesta, se manifestă și își dovedește puterea.

O mamă bună din familia Moira, pe numele ei Maria R., trăia împreună cu soțul ei, K., bărbat plin de curaj și inteligență, care muncește din greu pentru a câștiga pâinea copiilor lor. Deja de un an de zile Maria se îmbolnăvi, având o suferință gravă la cap. Dureri cumplite o chinuiau, iar țipetele și vaitele ei se auzeau și în vecini. Boala îi atacă și plămânii. Știința confirmă faptele.

Medicul de familie își trimise pacienta la confrații săi din Heraclion (capitala Cretei), iar aceștia, la rândul lor, o îndreptară către spitalul de oncologie „Sfântul Sava" din Atena. După consult și analize, nu se mai considera că există vreo șansă de vindecare, boala fiind foarte avansată. La povața medicilor, soțul o luă acasă, așteptând sfârșitul. Maria se culcă, durerile fiindu-i insuportabile.

În seara zilei de 18 mai cineva bătea la poarta mitropoliei. Am deschis să văd cine era. Maria și soțul ei se aflau în fața mea. Plină de emoție ea îmi anunță vindecarea ei. Venise în fugă de parcă nu ar fi fost niciodată bolnavă. Se așeză, își făcu semnul Sfintei Cruci și îmi povesti felul în care se vindecase.

„Kosta era plecat la cumpărături. I-am spus să nu întârzie, fiindcă mi se părea după dureri că mi se apropie sfârșitul. Mă rugam fără încetare Sfântului Nectarie să mă

vindece sau să mă ia din această viață, fiindcă durerile mă înnebuniseră, nemaiputându-le îndura. Deodată, am văzut o umbră intrând pe ușă. Credeam că este soțul meu. Umbra se apropie de mine, dar eu nu îmi puteam da seama cine era, fiindcă vederea îmi era încețoșată.

Am auzit atunci un glas spunându-mi: Ridică-te, mergi la biserică și bate clopotul. Tuturor celor ce se vor întreba de ce bați clopotele, să le răspunzi așa: Sfântul Nectarie m-a vindecat. Durerile încetară de îndată și am simțit în mine o mare putere. M-am ridicat din pat fără greutate, am început să umblu și, după cum vezi, merg foarte bine..."

Ne-am dus cu toții la N.D.Kalibiane unde se află o icoană a Sfântului și am cântat cântece de preamărire, slăvindu-L pe Dumnezeu și pe Sfântul Său.»

Pe vremea Sfântului trăia în Eghina un jandarm ateu. Sfântul Nectarie îl îndemna să creadă în Dumnezeu, să se pocăiască, să se spovedească, să meargă la biserică, să se împărtășească. Jandarmul rămânea indiferent. Într-o bună zi, a fost trimis de către ministerul său în Macedonia unde a rămas 12 ani. Reîntors în Eghina, el se întâlni din nou cu Sfântul în port care reîncepu, dar în zadar, îndemnurile sale. La cafenea, unde se întâlni cu vechii săi prieteni, jandarmul le spuse printre altele:

– Într-adevăr egumenul de la „Sfânta Treime" e uimitor, încă mai trăiește!

– Care egumen? îl întrebară aceștia.

– Egumenul de la „Sfânta Treime"...

– A murit deja de trei ani.

– Ce vorbiți voi acolo, răspunse jandarmul tulburat; tocmai l-am întâlnit în port și am schimbat câteva cuvinte cu el...

O teamă sfântă îi cuprinse pe toți. Nu mai este cazul să spunem că incredulul se duse de îndată la mânăstire și...

La Paris, soția unuia dintre preoții noștri, care suferea de ani de zile de dureri de cap nevindecabile, fu ușurată de la prima ungere cu ulei de la candela Sfântului, apoi boala i se atenuă și în cele din urmă dispăru cu totul.

Soția unuia dintre diaconii noștri s-a vindecat de un fibrom uterin, evitând astfel intervenția chirurgicală. Câteva ungeri au fost suficiente pntru a birui boala.

O altă persoană, care s-a bucurat de apariția și vederea Sfântului a fost vindecată de o boală gravă de către Sfântul Nectarie, el însuși apărându-i în vis. Mare a fost uimirea medicului care urma s-o opereze.

Una dintre maicile noastre, care este neîncetat în legătură cu Mirele Ceresc prin rugăciunea cea de toată vremea, se ruga într-o zi Sfântului Nectarie ca s-o ajute să găsească soluția la un caz grav. În zori ea îl văzu în vis oferindu-i o pâinișoară și spunându-i:

– Ia-o și bucură-te!

De fapt, în ziua următoare, necazurile sale fură rezolvate cu mult mai bine decât ar fi nădăjduit vreodată. Altă dată, ea se ruga noaptea pentru întreaga lume și pentru mulțimea sufletelor necăjite, implorându-l pe Sfântul Nectarie să-i binecuvânteze pe toți cei nefericiți.

Îl văzu din nou în vis, înveșmântat cu odăjdiile sale arhierești, spunându-i cu un glas de o mare blândețe:

– Am o dorință fierbinte de a-i ajuta pe oameni... fiindcă Îl văd pe Hristos... E încă răstignit.

Apoi, după o îndelungată tăcere, adăugă:

– Eu sunt prezent în moaștele mele... Preotul care slujește acum, acolo, să-i binecuvânteze pe toți cei ce vin să afle ușurare, curățire, iertarea păcatelor... Moaștele mele sunt etola mea.

Și multe, multe alte lucruri pe care nu le putem istorisi aici, din lipsă de spațiu.

În fiecare zi a anului, înfruntând orice fel de obstacole, pelerinii se duc la Eghina. Oameni din popor, intelectuali, funcționari, etc.... Numeroși sunt cei ce suferă de boli nervoase, epilepsie, isterie... Alții vin aici și pentru a afla pacea conștiinței, rezolvarea unor probleme grave, a greutăților materiale, etc... Nimeni nu vine aici degeaba. Unii dintre pelerini vin în genunchi, alții desculți și petrec aici zile în post, în privegheri de toată noaptea, rugându-se, implorând, plângând; adesea tăcerea este sfâșiată de hohote de plâns, vaiete, suspine... Sfântul le spunea fiicelor sale duhovnicești:

– Va veni o zi când mulți oameni vor trece pe aici. Unii pentru a-I da slavă lui Dumnezeu, alții pentru a căpăta mângâiere și vindecare, iar alții din curiozitate...

Nectarie e recunoscut drept sfânt, scria starețul din Paros, pentru miile și miile de oameni, episcopi, preoți, ieromonahi, monahi și mireni. Cum oare Dumnezeu, care-i iubește pe toți oamenii și vrea ca toți să se mântuiască, care vrea ca toți să ajungă sfinți și dumnezei prin har, nu le dăruiește El și altora harul Său pentru ca și aceștia să ajungă sfinți?

Iubiții mei, Dumnezeu le propune tuturor bunătățile Sale, le oferă în dar tuturor. Dar, întrucât El este și drept, nu le dăruiește celor ce sunt nevrednici de ele, ci doar celor care merită. El le dăruiește celor care se luptă spre a le dobândi și nu celor superficiali și nepăsători. El le dăruiește celor evlavioși care se tem de El, care-L iubesc și care Îi împlinesc poruncile Sale și nu celor necredincioși, mândri, fără evlavie, ori care se îndepărtează de învățăturile dumnezeiești. El le oferă celor ce postesc, celor înfrânați, celor ce priveghează, care se roagă, așa cum slavoslovește Biserica: «Prin post, privegheri și rugăciuni te-ai învrednicit de darurile cele cerești».

Dumnezeu Își oferă darurile Sale celor ce au cele trei mari virtuți: smerenia, credința, milostenia. Aceste trei virtuți îl împodobeau pe Nectarie și l-au făcut vrednic de harul sfințeniei.

«Spre cine Îmi voi îndrepta Eu privirile, spune Domnul? Spre cel ce este smerit și blând și care se cutremură dinaintea cuvintelor Mele.»

Iar Solomon spune că Dumnezeu se împotrivește celor mândri și Își oferă harul Său celor smeriți. Către smerenia Maicii Domnului și Pururea Fecioara Maria și-a îndreptat Domnul privirile Sale. «El a căutat spre smerenia roabei Sale...» Către smerenia sfinților prooroci, apostoli și a tuturor sfinților a căutat Domnul, făcând din aceștia vase alese de slujire și organe ale Sfântului Duh. Și tocmai către smerenia lui Nectarie a căutat Domnul, făcând din el un sfânt. El a mai căutat și către credința sa dreaptă, tare, de neclintit ce transpare din toate scrierile sale elaborate întru apărarea credinței ortodoxe.

Tocmai această credință a făcut din el un taumaturg. «Iar celor ce vor crede, spune Domnul, le vor urma aceste semne: în numele Meu demoni vor izgoni, în limbi noi vor grăi, șerpi vor lua în mână și chiar ceva dătător de moarte de vor bea nu-i va vătăma, peste cei bolnavi își vor pune mâinile și se vor face sănătoși».

Pe data de 2 septembrie 1953, după un semn primit din partea sfântului, mormântul său fu deschis. Nu mai rămase acolo decât scheletul. Dumnezeu a binevoit ca osemintele, moaștele sfântului Său să se răspândească în întreaga lume ca semn de binecuvântare. Fie numele Domnului binecuvântat, fiindcă și noi ne-am învrednicit de o astfel de binecuvântare, prin intermediul maicii Magdalena. Craniul a fost așezat sub o mitră de argint, iar osemintele într-un sicriu de moaște. Miresme deli-

cate se împrăștiară în acea zi în întreaga mânăstire și în împrejurimi.

Atunci când prietenul meu N. și cu mine am ajuns în Eghina, chiar în ziua Schimbării la Față a Domnului, însoțiți de tânărul monah și prieten C., am simțit miresmele suave care veneau din mormântul gol. Măicuța care ne însoțea ne spuse că acesta era un semn de ospitalitate pe care sfântul o dăruia celor ce veneau la dânsul cu credință și evlavie. Era o mireasmă nedefinită de tămâie alcătuită din vanilie, stânjenel alb, un amestec de miresme încântătoare. Prietenul nostru C. nu a simțit nimic. El mai fusese acolo de câteva ori. Sufletul, spune Sfântul Simeon Noul Teolog, care s-a învrednicit de dobândirea harului dumnezeiesc, sfințește tot trupul, fiindcă el este acela care îl conservă, fiind prezent în toate mădularele sale.

La fel precum harul Sfântului Duh pătrunde în suflet, la fel și sufletul pune stăpânire pe trup. Dar tot astfel precum sufletul este unit cu trupul, Prea Sfântul Duh nu proslăvește orice trup în general, fiindcă trebuie ca sufletul să-și demonstreze voia sa până la sfârșitul vieții sale pe pământ.

Atunci când vine sfârșitul și când sufletul se desparte de trupul său și când biruitor el este încoronat, atunci harul Sfântului Duh se apropie de tot trupul, ca și de suflet. Moaștele Sfinților săvârșesc atunci minuni și vindecă pe cei bolnavi.

Atunci când sufletul s-a despărțit de trup prin moarte, el se află în întregime cu divinul, adică cu harul dumnezeiesc. Trupul rămâne singur, fără suflet, dar cu divinitatea și el lucrează prin minuni asupra oamenilor acea energie divină primită. Sufletul și trupul, după ce au fost eliberate de orice nevoie, de orice servitute legată de uni-

tatea lor, devin în întregime lucruri ale lui Dumnezeu, iar harul divin lucrează și într-unul și în celălalt, fără a mai întâmpina vreun obstacol. Dumnezeu Și le-a impropriat, în timpul vieții lor vrednice de El, viață trăită în lumea aceasta, pe când ele erau unite. Tocmai de aceea, tot cel ce atinge moaștele primește o anumită forță, un har dumnezeiesc, așa cum se vede în Faptele Apostolilor unde «Dumnezeu făcea, prin mâinile lui Pavel, minuni nemaiîntâlnite. Încât și peste cei ce erau bolnavi se puneau ștergare sau șorțuri purtate de Pavel, și bolile se depărtau de ei, iar duhurile cele rele ieșeau din ei.»

Sfințenia lui Nectarie, recunoscută încă din timpul vieții sale de conștiința poporului otodox, a fost degrabă recunoscută mai apoi de către ierarhie. La patruzeci de ani de la plecarea Sa la Domnul, patriarhul ecumenic Atenagoras confirma sfințenia mitropolitului Pentapolei, printr-un act sinodal din data de 20 aprilie 1961 și semnat de către întreg sinodul Marii Biserici a Constantinopolei.

De la Sfântul Grigorie Palama, care a fost canonizat la zece ani după moartea sa, nu s-a mai întâlnit în Biserica Ortodoxă o canonizare atât de rapidă ca cea a lui Nectarie.

Pe data de 5 noiembrie a aceluiași an, Eghina înscrie o nouă pagină glorioasă în cartea sa de aur. Cel al cărui trup neînsuflețit fusese adus în insula Eghina pe data de 10 noiembrie 1920, a fost adus cu mare cinste, prin sfintele sale moaște, de la mânăstirea „Sfânta Treime“ la catedrala din Eghina, pentru proclamarea oficială a sfințeniei sale (canonizarea sa).

Mii de credincioși, veniți de pretutindenea, invadară micuța insulă. Furtuna primejdui fragilele ambarcațiuni care fac naveta între Pireu și Eghina în ziua aceea. Sfântul le apăru mai multor persoane, cărora le spuse:

– Nu vă temeți, căci nimeni nu va pieri astăzi.

Cortegiul porni de la mânăstire. Elevii de seminar erau în fruntea tuturor, urmați de un cor de bărbați și de unul de femei. Urmau apoi drapelele, stindardele, flamurile, un detașament al marinei regale, reprezentanții școlii Rizari. Monahii, purtând marea icoană a Sfântului, mitra sa episcopală, crucea sa și alte obiecte, mergeau înaintea a patru preoți care purtau pe umerii lor cutia de argint în care se afla craniul Sfântului, iar alții sicriașul cu Sfintele moaște. Urmau apoi, mergând într-un singur rând, doisprezece mitropoliți, apoi un mare număr de preoți, diaconi, persoane oficiale și oamenii cei credincioși ai lui Dumnezeu.

«Imaginați-vă emoția noastră, ne scria stareța Evghenia, când am văzut acea zi măreață în care Ortodoxia a înălțat un nou stâlp de lumină la cer, tocmai în aceste zile rele prin care trecem cu toții. Limba mea săracă nu ar putea niciodată să vă transmită, mai ales prin intermediul acestei simple hârtii, mărețiile lui Dumnezeu pe care m-am învrednicit să le văd și să le trăiesc în toată splendoarea lor...»

Credincioșilor, să-l cinstim pe fiul
Selibriei, protectorul Eghinei,
Stâlpul Ortodoxiei, prietenul
Adevărat al virtuților,
Nectarie, slujitorul inspirat
De Hristos și apărut în vremurile noastre.
Prin el s-au săvârșit
Tot felul de tămăduiri.
Pentru cei ce strigă cu credință:
Slavă lui Hristos Cel ce te-a proslăvit!
Slavă Celui ce te-a făcut taumaturg,
Slavă Celui Care prin tine

Oferă
Tuturor
Vindecări.

(Troparul Sfântului)

Pentru rugăciunile sfinților părinților noaștri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluiește-ne pe noi, Amin!

EPILOG

de Părintele Justin Popovici

Cel ce a citit „Viețile Sfinților“ simte și înțelege din toată ființa sa „că împreună cu toți sfinții“ [1] îl poate cunoaște pe Hritos Dumnezeu, tot ceea ce există într-Însul, tot ceea ce izvorăște din El. Iar sfinții? Ei își iau sfințenia de la Cel ce singur este sfânt, căci „dintr-Unul sunt toți“ [2]. Pentru nevoințele lor bine primite de Hristos, li s-a dăruit Duhul Sfânt Care numai El singur cunoaște adâncimile lui Dumnezeu, adâncimile lui Hristos Dumnezeu-Omul.

Sfinții ne vorbesc, în Duhul Sfânt, de taina de negrăit a lui Hristos, de toate darurile de negrăit „pe care le-a gătit Dumnezeu celor Ce-L iubesc pe El“ [3]. Da, „taina lui Hristos“ nu este descoperită decât numai prin Duhul Sfânt și numai celor sfinți [4]. Iată de ce sfinții sunt cei mai desăvârșiți, cei mai adevărați martori ai lui Hristos, Dumnezeul și Mântuitorul nostru.

Acum știm, prin „Viețile Sfinților“ Cine este Dumnezeu și ceea ce este Dumnezeu, precum și cine este omul și ceea ce este omul. Noi ne aflăm deja pe celălalt mal ceresc și din cer noi putem privi întrega lume pământească.

Și ce observăm noi cel mai bine pe pământ? Oare munții, oceanele, orașele, zgârie norii? Nu, ci pe om. Findcă sufletul omenesc, sub înfățișare dumnezeiască, este un soare pe pământ.

Pe pământ sunt tot atâția sori pe cât sunt de mulți oameni; și fiecare din acești sori este vizibil din cer. O, minune de nepătruns a lui Dumnezeu!

---

[1] Efes. 3,18; [2] Evrei 2,11; [3] I Cor. 2,9; [4] Efes. 3,3; Col. 1,26;

Acest pământ atât de mic, o mică stea dintre cele mai mărunte, cuprinde miliarde de sori! Omul! – Un mic dumnezeu în țărână. Există o Evanghelie, o Evanghelie mai mult decât adevărată, desigur nu a mea, ci a Sfinților lui Dumnezeu, din care aflăm că omul este o mare taină, o sfântă taină a lui Dumnezeu, atât de mare și atât de Sfântă, pentru care Dumnezeu Însuși S-a făcut Om, pentru a ne dezvălui toată profunzimea tainei omenești.

Adevărul Evangheliilor, întregul adevăr, este acela că Dumnezeu s-a făcut om pentru a face din om un Dumnezeu după har. Acest adevăr suprafiresc este limpezit de marii dascăli și propovăduitori ai Evangheliei Dumnezeului-Om, Hristos: Sfinții Atanasie cel Mare, Ioan Gură de Aur, Grigorie Teologul, Maxim Mărturisitorul, Ioan Damaschin, Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama, urmați de către toți ceilalți sfinți evangheliști – întreaga Biserică a lui Hristos.

Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, în nemărginita Sa iubire de oameni, S-a făcut om pentru a-l sfinți, hristifica și a-l îndumnezei pe om. El a luptat și a biruit într-Însul și pentru Dânsul tot ceea ce era ateu: păcatul, moartea și pe diavolul și l-a înălțat pe om deasupra tuturor cerurilor, până la Dumnezeul treimic. Cine atestă toate acestea?

Toți sfinții, de la cel dintâi până la cel mai de pe urmă. Fiecare dintre ei, prin întreaga sa viață mărturisește acest adevăr: faptul că în Sfânta Biserică a lui Hristos, omul prin Sfintele Taine și sfintele Virtuți se transformă în „dumnezeu după har“, după harul Dumnezeu-Omului Hristos. Transformarea omului în dumnezeu-om prin harul lui Hristos Dumnezeul-Om, remodelarea sa în dumnezeu prin har este, după învățăturile Sfinților Părinți, arta artelor, știința științelor și filosofia filosofiilor.

Tocmai de aceea sfinții noștri numesc viața trăită după Evanghelie adevărata filosofie, adevărata înțelepciune; Sfântul Macarie cel Mare îi numește pe sfinți „filosofii Duhului Sfânt".

Iar acum, știm datorită „Vieților Sfinților" că omul este o ființă zidită la cele mai mari dimensiuni: el poate merge de la diavol până la Dumnezeu și poate, după libera sa voie, să devină dumnezeu prin har sau diavol. În fiecare păcat coexistă puțin diavolul. Prin dragostea sa față de păcat și prin conviețuirea de bună voie cu păcatul, omul se îndrăcește în mod progresiv, devine treptat diavol-om și își creează voluntar infernul pentru sine însuși, fiindcă orice păcat este un mic iad.

Din contră, în Biserica lui Hristos, prin Sfintele Taine și Sfintele Virtuți evanghelice, omul se umple de Hristos Dumnezeu-Omul, se îmbracă în Hristos, se transfigurează puțin câte puțin în om purtător de Hristos și format după chipul lui Hristos „la starea bărbatului desăvârșit, la măsura vârstei deplinătății lui Hristos" [1]. El devine, treptat, dumnezeu-om după har și dobândește în felul acesta, în sufletul său raiul.

Fiindcă fiecare sfântă virtute evanghelică reprezintă pentu suflet un mic rai. „Viețile Sfinților" dezvăluie limpede și demonstrează faptul că fiecare sfânt este Hristosul imitat. Acesta este, în realitate, fiecare creștin după „măsura credinței sale". Întreaga viață a Bisericii, slujbele sale zilnice, nu reprezintă decât o invitație permanentă de a imita și noi viața lui Hristos dimpreună cu sfântul pe care-l prăznuim, trăind în rugăciune și har întreaga viață și lucrările sfinților, așa precum și ei au trăit viața și lucrările lui Hristos.

[1] Efes. 4,13; Col. 1,28.

„Fiți următori ai mei, precum și eu sunt al lui Hristos“ [1]. Iată ce ne recomandă dumnezeiescul apostol atât mie, cât și ție, precum și fiecăruia dintre noi. Noi toți am fost chemați la sfințire, la sfințenie, la o viață sfântă, la o sfântă purtare [2]. Porunca dumnezeiască a verhovnicului apostolilor izvorăște cu totul din Hristos: «Ci, după Sfântul Care v-a chemat pe voi, fiți și voi înșivă sfinți în toată petrecerea vieții. Că scris este: „Fiți sfinți, pentru că Eu sunt Sfânt“» [3]. Viața sfântă noi nu o putem trăi singuri, ci pururea „împreună cu toți sfinții“, cu ajutorul lor și sub călăuzirea lor, prin Sfintele Taine și sfintele virtuți în Biserică.

De asemenea „pomenind-o pe prea sfânta, prea curata, prea binecuvântata, Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții, pe noi înșine, unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm“. Amin! Amin! Amin!

---

[1] I Cor. 11,1; [2] I Tesal. 4,3; [3] I Petru 1,15-16.

APENDICELE I

Sfântul Nectarie din Eghina
1. Despre una sfântă, sobornicească și apostolească Biserică

1. Conform gândirii curate și ortodoxe, Biserica are o dublă semnificație. Una exprimă caracterul său dogmatic și religios, altfel spus tainic și duhovnicesc; cealaltă, caracterul său exterior, conform sensului însuși al termenului. După duhul și mărturisirea ortodoxă, Biserica se definește drept o instituție religioasă și drept o societate religioasă.

Definirea Bisericii drept o instituție religioasă poate fi formulată astfel: Biserica este o instituție religioasă a religiei Creștine. Domnul nostru Iisus Hristos a fondat-o prin iconomia Întrupării Sale. Ea se bazează pe credința în El, pe dreapta mărturisire.

Ea a fost constituită în ziua Cincizecimii, în timpul pogorârii Sfântului Duh în chipul limbilor de foc asupra sfinților ucenici și apostoli ai Mântuitorului Hristos. Ea are de fapt instrumentele harului dumnezeiesc cu scopul de a duce mai departe lucrarea răscumpărătoare a Mântuitorului.

În această instituție a fost depusă (tezaurizată) totalitatea adevărurilor revelate; într-însa lucrează harul dumnezeiesc prin Sfintele Taine; într-însa renasc prin credință în Hristos Mântuitorul cei ce o iubesc și vin mereu la ea; într-însa e păstrată învățătura apostolică, precum și tradiția atât scrisă, cât și orală.

Definiția Bisericii ca societate religioasă este următoarea: Biserica este o societate formată din oameni uniți întru „unitatea Duhului și întru legătura păcii“ [1].

Lucrarea sa apostolică poate fi formulată astfel: Biserica este instrumentul harului divin care realizează comuniunea între Dumnezeu și oameni prin credința în Mântuitorul Iisus Hristos. Înălțat la ceruri, Domnul nostru a trimis Preasfântul Său Duh, sub forma limbilor de foc, asupra sfinților Săi ucenici și apostoli. Pe sfinții Săi apostoli El a fondat Biserica, Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească, societate a lui Dumnezeu și a oamenilor.

El i-a dăruit harul răscumpărării, al izbăvirii de păcate spre mântuirea neamului omenesc, aducându-l în sânul Bisericii de pe căile pierzării, reînnoindu-l prin Sfintele Taine și după ce îl va fi hrănit cu pâinea cerească, iată-l vrednic de viața ce va să vie.

În Sfânta Scriptură cuvântul Biserică are două sensuri. Cel mai des întâlnit este acela de societate a oamenilor uniți prin legătură religioasă de credință sau mai degrabă acela de Templu al lui Dumnezeu unde se adună credincioșii pentru exprimarea cultului în comun.

Sfântul Chiril al Ierusalimului spune că Biserica este astfel numită fiindcă ea îi invită pe toți oamenii într-însa și că ea îi adună. Cuvântul „Biserică“ (a chema) vine din greaca veche. El are înțelesul de adunare a oamenilor chemați în vederea unui anumit scop și, de asemenea, locul unde ei se adună.

În sensul larg și creștin, Biserica este societatea tuturor ființelor libere și raționale, a tuturor celor care cred în Mântuitorul, inclusiv a îngerilor. Această societate e denumită de Sfântul Apostol Pavel «trupul lui, plinirea celui ce plinește toate întru toți» [2]. Astfel ea îi

[1] Efes. 4,3; [2] Efes. 1,23

adună pe toți cei ce au crezut în Hristos înainte de venirea Sa, care au format Biserica Vechii Credințe, care reunea în sine, pe vremea patriarhilor, făgăduințele și credința date prin revelație, adică oral.

Apoi, pe vremea lui Moise și a proorocilor ea a fost condusă prin Lege și prin prooroci, altfel spus în chip scris. În sensul obișnuit și restrâns, Biserica lui Hristos e cea a Credinței Creștine, Biserica Harului lui Hristos. Ea îi cuprinde pe toți cei ce cred în El în chip ortodox. Ea mai este numită și Casa lui Dumnezeu, fiindcă aici sălășluiește Dumnezeu și fiindcă aici El este adorat. Fondatorii Bisericii sunt Proorocii și Apostolii.

Piatra din capul unghiului este Mântuitorul. Stâlpii sunt Părinții care au păstrat unitatea credinței. Pietrele sunt credincioșii. „Voi nu mai sunteți străini și locuitori vremelnici, ci sunteți împreună cetățeni cu sfinții și casnici ai lui Dumnezeu, zidiți fiind pe temelia apostolilor și a proorocilor, piatra cea din capul unghiului fiind însuși Iisus Hristos» [1]. În fine, Biserica este numită în dumnezeieștile și inspiratele Scripturi MIREASA lui Hristos: «...v-am logodit unui singur bărbat, ca să vă înfățișez lui Hristos fecioară neprihănită» [2].

Și, de asemenea, Casă a Dumnezeului Celui Viu, stâlp și sprijin al Adevărului, precum și Trup al lui Hristos: «Iar voi sunteți trupul lui Hristos și mădulare (fiecare) în parte» [3].

Metodie, episcop al Lichiei, spre sfârșitul secolului al III-lea, în omilia referitoare la Cele zece Fecioare, numește Biserica loc de întâlnire a forțelor divine, Mireasa Cuvântului Celui veșnic tânăr. Ea este o creatură divină superioară la tot ceea ce este omenesc. El o prezintă la sfârșit ca „adunare a tuturor celor ce cred“ în care cei

---

[1] Efes. 19-20; [2] II Cor. 11,12; [3] I Cor. 12,27.

bătrâni îi învață pe cei tineri, iar cei desăvârșiți pe cei neputincioși.

Ipolit, vestit părinte al Bisericii Romei, ucenic al lui Irineu, la începutul secolului al III-lea, în lucrarea sa „Hristosul și antihristul", vorbește pe larg despre Biserică și o socotește ca pe o corabie care navighează pe marea învolburată.

Într-însa se află căpitanul, se află marinarii, pânzele, ancorele și întreg armamentul, simboluri ale lui Hristos, ale îngerilor și credincioșilor.

Crezând în Sfântul Duh care a inspirat aceste personalități ale Bisericii, noi credem cu tărie și în Sfânta Biserică, obiect al tuturor acestor apelative dăruite de către Prea Sfântul Duh Dumnezeu.

2. Despre întemeierea pe pământ a Împărăției lui Dumnezeu, adică a Bisericii de către Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

2. În calitate de Împărat al cerului și al pământului, Domnul nostru Iisus Hristos a întemeiat pe pământ o împărăție cerească, îndată după înălțarea Sa la ceruri, atunci când S-a așezat de-a dreapta Tatălui ceresc și când a primit de la veșnicul Său Tată toată puterea în cer și pe pământ. Împărăția Sa pe pământ este Biserica Sa.

Ca și Împărat, Iisus poartă grijă de toate, dă reguli, confirmă descoperirile și proorociile și pune capăt ofrandelor și jertfelor [1]. El le îndrumă, le conduce, le călăuzește pe toate prin sfinții Săi slujitori. Fără încetare și din belșug El împarte darurile Sfântului Său Duh cu scopul de a o întări, de a o lărgi și de a o dezvolta.

Mântuitorul-Împărat sfințește, mângâie, păzește, înalță și își proslăvește poporul Său [2]. Împărat fiind, Domnul restabilește ordinea în Împărăția Sa, dăruind slujitori Bisericii, a dat Legi poporului Său, a invitat popoarele să creadă în El, le-a cerut ucenicilor Săi chiar jertfa propriei lor vieți pentru El și Împărăția Sa, a declarat război răului și a împărțit tuturor pacea Sa.

Și tot ca împărat El stăpânește în inimile credincioșilor, uniți cu El prin Sfânta Sa Biserică. Cei ce nu sunt uniți cu Biserica se află în afara Împărăției lui Hristos și sunt lipsiți de cinstea de a fi fii ai Împărăției lui Hristos.

3. Sfânta Biserică a lui Hristos este instituția divină religioasă întemeiată de către Mântuitorul nostru Iisus Hristos pentru mântuirea neamului omenesc. Biserica

[1] Dom. 9,24 ș.c.l; [2] Ioan 15,26; Fapte 2, 33-36;

ne-a fost dăruită de către Mântuitorul ca un instrument al dumnezeieștii sale iubiri și a bunăvoinței Sale față de om.

Ea este o veșnică purtătoare a harului divin și împlinitoarea mântuirii oamenilor. Ca Stăpân și Împlinitor al mântuirii oamenilor, ca Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, pururea aidoma Sieși, îi mântuiește pe toți cei ce cred în El în vecii vecilor. În acest scop a întemeiat El Biserica Sa veșnică.

Ea îi cuprinde pe toți credincioșii, de la cei dintâi până la cei de pe urmă. El îi este cap și pază vie și activă, întărind-o întru toți vecii. Cap al Bisericii din Rai, Iisus Hristos a fost miezul Bisericii patriarhilor, obiectul Legii mozaice Care a prefigurat prin chipuri și simboluri Biserica. Iisus Hristos este și va fi Capul Credinței Creștine.

Biserica lui Hristos este Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească, sortită încă de la întemeierea lumii spre mântuirea oamenilor, întemeiată spre a exista pururea.

Sfântul Epifanie, în scrisoarea sa către Panarios, vorbește despre Biserică și spune la sfârșit: «Biserica a fost creată odată cu Adam; ea a fost propovăduirea patriarhilor înainte de Avraam; ea a fost izvor de credință după Avraam; revelată de Moise; proorocită de Isaia; dăruită în Hristos și existând împreună cu El, iar acum slujită de noi.»

În expunerea sa cu privire la credința catolică, la paragraful 78 el spune următoarele:

«Caracterul (personalitatea) Bisericii este formată de către Lege, Prooroci, Apostoli și Evangheliști».

Sfântul Chiril al Ierusalimului spune că Biserica îi cuprinde pe toți cei ce au crezut în Hristos înainte de venirea Sa; ei au format Biserica Vechii Credințe; el spune, de asemenea, că Biserica a fost călăuzită, pe vremea patriarhilor, prin făgăduințe și credința provenită din

revelație, adică nescrisă - orală. De la Moise și prooroci Biserica a fost călăuzită prin Lege și profeții, adică prin tradiția scrisă.

Biserica este, deci, Împărăția lui Hristos întemeiată pe pământ, iar sfântul Ioan Hrisostom spune că ea este „locul îngerilor, locul arhanghelilor, Împărăția lui Dumnezeu, cerul însuși“ [1]. Duhul Sfânt Care s-a pogorât într-însa, sălășluiește acolo pentru totdeauna, așa precum Mântuitorul le-a spus ucenicilor Săi: „Și Eu voi ruga pe Tatăl și alt Mângâietor vă va da vouă ca să fie cu voi în veac, Duhul Adevărului, pe care lumea nu poate să-L primească, pentru că nu-L vede, nici nu-L cunoaște; voi Îl cunoaște-ți, că rămâne la voi și în voi va fi“ 2). Duhul Sfânt care s-a pogorât dăruiește din belșug Bisericii toate harurile dumnezeiești. Ea a primit dreptul de a lega și de a dezlega păcatele; de a predica Evanghelia; de a chema popoarele la mântuire. Ea a primit forță de a crea din nou oamenii decăzuți moral, de a face chipuri ale lui Dumnezeu, dăruindu-le chipul și asemănarea. Ea a primit forța de a-i împăca cu divinul și de a-i face coparticipanți la harul dumnezeiesc, de a-i uni cu Mântuitorul, de a dărui Duhul Sfânt tuturor celor ce vin într-însa și de a face din credincioși fii ai lui Dumnezeu. Ea a primit puterea de a-i birui pe toți vrăjmașii săi, de a rămâne pururea nebiruită.

După Sfântul Ioan Hrisostom: „Combătută, ea rămâne biruitoare; ofensată, ea este și mai luminoasă. Ea primește răni fără a fi culcată la pământ; e clătinată, dar nu scufundată; e atacată, dar nu naufragiază. Ea nu este pasivă, ci luptă fără a fi biruită“. Biserica Mântuitorului este cu adevărat împărăția cerurilor pe pământ. În ea domnesc dragostea, bucuria, pacea. În ea se află credința în Dumnezeu; prin sentimentul religios, forța cogni-

[1] Omilia VI la Corint; [2] Ioan 14,16;

tivă a inimii ajunge la cunoștința de Dumnezeu, la cunoașterea tainelor ascunse, la cunoașterea Adevărului... revelat. În ea nădejdea se dovedește a fi sigură și plină de certitudine; în ea se înfăptuiește mântuirea; în ea Duhul Sfânt se odihnește și revarsă din belșug mulțimea roadelor harului Său Atotdumnezeiesc. În ea înflorește iubirea cea curată pentru Dumnezeu, dragostea desăvârșită și adorarea Lui, precum și dorința neîncetată de unire fără de sfârșit cu Dumnezeu. În Biserica lui Dumnezeu, virtuțile morale se dobândesc pe culmea desăvârșirii accesibile omului. Cu duhul curățit, cu inima transfigurată prin taina botezului dumnezeiesc, omul altădată întunecat cu duhul și cu inima împietrită, lucrează virtuți cu totul noi și aleargă cu râvnă și ardoare în stadionul virtuților. Biserica a reînnoit cu adevărat, a creat din nou omul, a făcut dintr-însul un chip al lui Dumnezeu. Din sfântul altar al Bisericii sunt hrăniți credincioșii pentru viața cea veșnică; ea împarte credincioșilor pâinea cea cerească, trupul cel ceresc, iar cei ce îl mănâncă nu mai mor.

Sfântul Altar așezat în centrul Bisericii lui Hristos este Masa cea cerească; ea (biserica) primește lucrurile pământești și le urcă la cer, și tot ea primește lucrurile cele cerești și le împarte pe pământ. Sfântul Altar al Bisericii atinge pământul și în același timp tronul Celui Preaînalt. Altarul este de temut pentru îngerii înșiși care zboară sub bolta cerească. [1].

Biserica este nădejdea, scăparea, mângâierea tuturor celor care cred în Hristos. Dumnezeiescul Hrisostom spune: «Ca un port la marginea oceanului așa este Bise-

[1] Aluzie clară la Sfânta Liturghie. În timpul înălțării ofrandei și rugăciunii «ale Tale dintru ale Tale Ție îți aducem de toate și pentru toate...» Biserica îi oferă lui Dumnezeu bunurile pământești, pâinea și vinul și primește în schimb Trupul și Sângele lui Hristos...

rica așezată de Dumnezeu în orașe. Fugind de necazurile vieții, într-însa ne aflăm scăparea și ne bucurăm de pace». Și mai departe: „Nu te îndepărta de Biserică, nimic nu e mai puternic decât Biserica; ea e mai tare decât stânca, mai înaltă decât cerul, mai întinsă decât pământul. Ea nu îmbătrânește niciodată, ci ea înflorește neîncetat.

De ce oare Scripturile îi spun munte? Datorită stabilității, tăriei sale. De ce i se mai spune ei și stâncă? Datorită nestricăciunii sale. Datorită ei toate fiarele sălbatice au fost îmblânzite prin farmecul dumnezeiesc conferit de asemenea Sfintei Scripturi, ea răsună în urechea fiecăruia, pătrunde în suflet și adoarme acolo patimile nestăpânite.»

După Sfântul Ignatie Biserica adevărată este una: «Un singur Iisus Hristos și nimic nu-i mai de preț decât El. Veniți la Biserică, singurul templu al lui Dumnezeu, singurul altar al singurului Domn Iisus Hristos Unul născut din Tatăl...» [1]. Biserica este incoruptibilă, integră: «Capul Domnului e uns cu miresme astfel încât Biserica respiră incoruptibilitate» [2] Biserica este sobornicească: «Acolo unde este Hristosul, acolo este Biserica sobornicească» [3]

Sfântul Irineu, episcop al Lyonului, ucenic al Sfântului Policarp, în cartea sa „Împotriva ereziilor" spune acestea despre Biserică: «Nu pot fi enumerate harismele pe care Biserica le-a primit de la Dumnezeu în întreaga lume, în numele Domnului Iisus Hristos, răstignit sub Ponțiu Pilat spre binele popoarelor. Fără de înșelare, fără de mită ea oferă în dar tot ceea ce ea a primit în dar de la Dumnezeu».

În ceea ce privește misiunea Bisericii lui Hristos, Sfântul Teofil, episcopul Antiohiei din secolul al II-lea, în a doua sa carte la paragraful 14, compară Biserica cu

[1] Ep. ad Magn., 7; [2] Ep. ad Eph., 17; [3] Ep. ad Smyr. 8;

«insulele mării». Unele dintre ele sunt locuite, au apă, produc roade, au rade și porturi pentru a-i adăposti pe cei ce străbat mările. La fel, Dumnezeu a dăruit lumii agitate și tulburate de păcate, temple numite biserici sfinte, în care, ca și în porturile sigure de pe insule se află învățăturile Bisericii. Cei ce vor să se mântuiască aleargă într-însa, ei devin îndrăgostiții Adevărului și scapă astfel de mânia și judecata lui Dumnezeu.

Alte insule sunt stâncoase, fără apă, fără roade, sălbatice și nelocuite. Ele sunt un pericol pentru navigatori, ca și pentru naufragiați. Acolo corăbiile naufragiază și călătorii sunt pierduți. Așa sunt învățăturile false, adică ereziile. Nefiind călăuzite de către Cuvântul Adevărului ele îi pierd pe cei ce se încred în ele. Ele se aseamănă piraților care, după ce și-au umplut corăbiile, rătăcesc încoace și încolo și ajung să naufragieze în aceste insule, pierzându-le pentru totdeauna. La fel se întâmplă și cu cei ce se depărtează de adevăr, ei sunt pierduți prin înșelare»

Dumnezeiescul Grigorie de Nazianz, în cea dintâi predică a sa împotriva lui Iulian, spune acestea despre Biserică: «Tu ești împotriva marii moșteniri a lui Hristos care nu se va pierde niciodată... fiindcă ea a fost creată în calitatea sa de Dumnezeu și a lăsat-o moștenire ca om. Legea a închipuit-o, harul a umplut-o, Hristos a reînnoit-o, proorocii au sădit-o, apostolii au întărit-o, evangheliștii au cultivat-o...»

Sfântul Epifanie al Ciprului, în discursul său cu privire la credința sobornicească, spune: «Biserica este maica noastră. Ea este mireasa venită din Liban, preafrumoasă și curată; raiul marelui artist, orașul Sfântului Împărat, mireasa lui Hristos neîntinată, fecioară preacurată, logodnica unicului mire, diafană precum aurora, frumoasă precum luna, luminoasă ca soarele. Sortită a fi preafericită prin Lege, ea stă de-a dreapta Împăratului».

Biserica este revelația permanentă în lume. Într-însa Dumnezeu Se descoperă în felurite și multiple moduri și Își confirmă prezența prin dumnezeieștile Sale energii. Scriindu-le corintenilor, Sfântul Apostol Pavel spune despre Biserica întemeiată de Hristos: «Și pe unii i-a pus Dumnezeu în Biserică: întâi apostoli, al doilea prooroci, al treilea învățători; apoi pe cei ce au darul de a face minuni; apoi darurile vindecărilor, ajutorările, cârmuirile, felurile limbilor...» [1].

[1] I Cor. 12,28.

3. Lucrarea Bisericii

Lucrarea Bisericii este astfel definită de Sfântul Apostol Pavel: „Și El a dat pe unii apostoli, pe alții prooroci, pe alții evangheliști, pe alții păstori și învățători, spre desăvârșirea sfinților, la lucrul slujirii, la zidirea trupului lui Hristos, până vom ajunge toți la unitatea credinței și a cunoașterii Fiului lui Dumnezeu“ [1].

Biserica, întemeiată de Hristos Mântuitorul, posedă așadar o organizare dăsăvârșită; ea este un trup organic. Hristos este capul ei, iar Duhul Sfânt îi este călăuză care o instruiește și îi oferă din belșug darurile dumnezeiești. Biserica este un trup organic, ea este vizibilă, ea îi adună într-un tot pe toți membrii săi, pe cei sfinți, ca și pe cei neputincioși.

Mădularele bolnave ale Bisericii nu încetează niciodată de a fi părți ale trupului ei.

Regenerați prin Sfintele Taine și deveniți copii ai harului, ei nu mai pot fi despărțiți de ea, chiar dacă aceștia se află sub incidența sentințelor ecleziastice; fiindcă odată fiind eliberați de păcatul strămoșesc nu mai există pentu ei o altă legătură decât Biserica. În lume nu există decât un singur loc de ședere pentru om: raiul; acolo se află Biserica și într-însa mântuirea omului.

După căderea protopărinților noștri și nașterea păcatului, a fost creat un alt loc de către cei ce se îndepărtaseră de Dumnezeu, locul păcatului. Biserica lui Dumnezeu, care este veșnică nu-i cuprindea într-însa decât pe cei ce se întorseseră către Dumnezeu și așteptau venirea Mântuitorului. Biserica purta într-însa credința și nădejdea răscumpărării în Mântuitorul omenirii Care fusese făgăduit.

[1] Efes.4, 11-13.

Cei ce aveau această credință și această nădejde se aflau în Biserica lui Dumnezeu, așteptând izbăvirea omenirii prin Mântuitorul și aceștia au și dobândit-o. Cei ce nu aveau această credință și această nădejde se aflau în afara Bisericii. Păcatul lui Adam a fost pricina existenței unui loc în afara Bisericii.

Așadar, în această lume există două locuri de la căderea lui Adam: cel al Bisericii și cel ce este în afara Bisericii. Cei ce vin din locul păcatului și intră prin credință și Sfintele Taine în locul Bisericii lui Hristos, aceia rămân în vecii vecilor membrii lor; este imposibil și le este cu neputință să se reîntoarcă la locul păcatului, după ce au fost reînnoiți prin botez și spălați de păcatul originar.

Așadar, nu mai există nici un alt loc și pentru aceștia, cei ce intră în Biserică rămân într-însa, chiar păcătoși fiind. Biserica îi rânduiește, așa precum păstorul desparte oile bolnave de cele sănătoase, dar oile bolnave nu sunt câtuși de puțin decât tot oițe din turmă.

Atunci când cele bolnave se însănătoșesc, ele sunt din nou alăturate celor sănătoase.

Dar, dacă ele se dovedesc a fi incurabile, ele mor atunci în păcatul lor și ele vor fi judecate după păcatele lor. Dar, atâta vreme cât trăiesc ele sunt socotite drept oi din turmă, altfel spus copii ai Bisericii lui Hristos. După gândirea ortodoxă, nu există decât o Biserică, Biserica văzută a lui Hristos. Într-însa, omul care vine de la locul păcatului este reînnoit, într-însa rămâne, fie el sfânt ori păcătos.

Păcătosul, ca mădular al Bisericii nu transmite stricăciunea restului trupului acestuia, fiindcă mădularele Bisericii sunt ființe morale, neprivate de libertate așa cum sunt mădularele trupului animal unde boala unuia singur are influență asupra tuturor celorlalte.

Protestanții care cred într-o Biserică nevăzută, alcătuită din cei aleși, cunoscuți doar de Dumnezeu, se înșeală. O Biserică nevăzută nu poate exista. Întrucât oamenii nu sunt neprihăniți și nimeni nu este fără de păcat, unde sunt, deci, aleșii? O Biserică nevăzută a aleșilor ar suferi de o permanentă stare de mutație, de o permanentă substituire a membrilor săi, după cum există posibilitatea însăși al omului de a aluneca și de a cădea de o parte sau de alta.

Dar prin mila lui Dumnezeu și marea Lui iubire față de oameni, toți cei ce se întorc către El sunt primiți în sânul Bisericii. Concepția corectă a Bisericii este aceea că Biserica este de două feluri: una luptătoare și una biruitoare.

Ea este luptătoare atunci când luptă împotriva răului și domnia binelui; ea este biruitoare în ceruri, în inima drepților care au luptat și s-au desăvârșit în credință, în Dumnezeu și în Virtuți. Cei ce cred în Biserica invizibilă a aleșilor se află în contradicție cu duhul Bisericii care nu-i desparte pe cei ce se află pe calea desăvârșirii, de cei care sunt deja desăvârșiți. Această diferență este treaba lui Dumnezeu; numai El îi va despărți după moarte pe cei drepți de cei păcătoși. Hristos nu se depărtează de cei pe care i-a eliberat prin propriul Său Sânge, așa cum nu S-a îndepărtat de cei păcătoși în vremea lucrării Sale și așteaptă până în ultima clipă convertirea lor. Cei care împart Biserica luptătoare în văzută și nevăzută, împart neîmpărtitul și păcătuiesc împotriva semnificației însesi a numelui de Biserică.

În primul rând ei divizează Biserica. Biserica lui Hristos este Biserica sfinților sau ea nu este deloc Biserica lui Hristos. O Biserică a păcătoșilor nu poate fi o Biserică a sfinților. Așadar, Biserica lui Hristos este Biserica sfinților.

Dacă Biserica Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească este Biserica sfinților, cui îi mai folosește atunci Biserica nevăzută a aleșilor? Cine sunt acei aleși? Cine îi poate numi sfinți pe cei ce n-au ieșit încă biruitori și încoronați din arenă? Cine poate fi numit fericit înaintea sfârșitului?

În al doilea rând ei păcătuiesc împotriva semnificației înseși a numelui de Biserică, împărțind-o în două, în cea văzută și cea nevăzută, deși conceptul de Biserică semnifică doar ceea ce este vizibil. Dacă unii ca aceștia cred că Biserica rămâne indivizibilă, fiindcă membrii Bisericii nevăzute sunt în același timp membrii ai celei văzute, că cea văzută se află cuprinsă de cea nevăzută, ne putem întreba atunci cum de Biserica nedesăvârșiților, adică a păcătoșilor, poate cuprinde în sânul său Biserica desăvârșiților?

Dacă Biserica văzută a nedesăvârșiților, a celor ce nu sunt sfinți, zămislește copii Sfinți, cum este ea oare lipsită de sfințenie? Dacă membrii Bisericii aleșilor (Congregația Sanctorum) nu provin din copiii Bisericii văzute, cui îi slujește atunci Biserica văzută? Pentru a evita contradicțiile și pentru a fi consecvenți cu ei înșiși, cei ce cred în Biserica aleșilor ar trebui să înceteze a mai crede în Biserica văzută, să înceteze de a mai folosi termenul de Biserică.

În felul acesta ei nu ar mai păcătui împotriva conceptului de Biserică și nu ar mai afirma lucruri paradoxale, crezând pe de o parte în Biserică, iar pe de altă parte negând-o. Fiindcă, dacă membrii Bisericii nevăzute nu provin din Biserica nevăzută, ci se unesc în chip tainic în Dumnezeu, doar prin credința în Hristos, în care acționează Mântuitorul și peste care pogoară Duhul Sfânt și care devin sfinți și desăvârșiți, cui slujește atunci, ne

putem întreba, Biserica văzută, dacă ea nu contribuie cu nimic la unirea și la desăvârșirea în Hristos Mântuitorul?

Cui îi slujește numele de Biserică, dacă membrii săi sunt izolați și necunoscuți unii față de alții, dacă ei nu formează un ansamblu organic, o uniune indisolubilă, după semnificația însăși a acestui nume?

Adevărul este acela că cei ce acceptă o Biserică nevăzută resping în fond Biserica văzută. Și pentru a evita o desființare absolută, ei acceptă o formă de Biserică, un tip de adunare în care se reunesc adepții ei pentru a-L slăvi pe Dumnezeu și pentru a asculta predica.

Dar aceasta nu este Biserica Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească pe care noi o mărturisim în simbolul sfânt al credinței noastre. Aceștia formează o adunare de adepți ai Domnului, care cred în El, fără să fi fost cu adevărat înnoiți prin baia nașterii din nou, fără a fi cu adevărat sfinți și desăvârșiți. Biserica lor văzută ar fi cea a nedesăvârșiților, în vreme ce Biserica cea nevăzută ar fi a celor desăvârșiți și așa ceva nu există decât în imaginația lor.

A numi Biserica nevăzută–Adunare a sfinților, adunare a aleșilor, care nu se cunosc unii pe alții, care nu sunt în chip organic legați într-un tot, iată contradicția. Fiindcă:

1. Cum pot cei ce nu se reunesc niciodată laolaltă să formeze o adunare?

2. Cum poate fi nevăzută Biserica formată din persoane?

Biserică și nevăzut sunt două concepte contradictorii sau mai degrabă opuse.

În primul caz, ei consideră Biserica drept Adunare, deci ceva din domeniul vizibilului, dar care încă nu s-a reunit și, în cel de-al doilea, ei se contrazic numind-o

nevăzută. Adunarea Sfinților (Congregația Sanctorum) nu există și nu poate exista. Ea nu există fiindcă UNA este Biserica Sfântă, Sobornicească și Apostolească, indivizibilă și văzută, formată din toți cei ce sunt reînnoiți întrînsa. Ceva care să fie în același timp văzut și nevăzut nu există. Cei ce nu se nasc din nou prin harul dumnezeiesc care lucrează în Biserica Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească, nu alcătuiesc nici o Biserică, nici văzută și nici nevăzută. Biserica protestantă nu e decât o noțiune abstractă. Ea este lipsită de principiu divin, de autoritatea divină și istorică. Ea este cu totul tributară ideilor și faptelor omenești, fără caracter stabil și inalterabil. Dacă protestanții socotesc drept Adunare a Sfinților (Congregația Sanctuorum), Biserica văzută pe care ei o alcătuiesc, cui îi slujește atunci Biserica nevăzută? Și iarăși ne întrebăm cum oare cei ce o alcătuiesc sunt sfinți, întrucât după propriile lor principii, omul s-a viciat definitiv după căderea în păcat? Cine le-a confirmat lor nașterea din nou, sfințenia, împăcarea și comuniunea lor cu Dumnezeu? Cine le-a făcut dovada că harul lui Hristos lucrează în ei? Cine a fost martorul revărsării Duhului Sfânt întrînșii sau a belșugului de daruri divine ori a harismelor dumnezeiești? Totul este dăruit cu certitudine și autoritate doar în Biserica Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească. Cel ce a fost născut din nou (reînnoit) într-însa primește asigurarea deplină a comuniunii sale cu Dumnezeu.

4. Autenticitatea și autoritatea Bisericii

Biserica, în calitatea sa de instituție divină, este condusă și călăuzită de Duhul Sfânt; El sălășluiește într-însa și lucrează legea infailibilă a dogmelor „coloana și fundamentul Adevărului".

Biserica este aceea care păstrează curată și nepătată doctrina apostolică. Ea singură poate conduce spre Adevăr, poate fi singurul judecător infailibil, ea este în măsură de a se pronunța asupra adevărurilor mântuitoare ale doctrinei revelate.

Biserica Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească, reprezentată prin toți slujitorii săi în sinoade ecumenice, este singurul judecător autentic, singurul apărător firesc pus în slujba învățăturilor revelate. Numai Biserica hotărăște cu privire la autenticitatea și autoritatea Sfintelor Scripturi. Ea este cea care garantează și conservă cu rigurozitate în sânul său tradiția și învățăturile apostolice curate și nealterate. Numai ea poate confirma, explica și formula adevărurile, călăuzită fiind de Duhul Sfânt.

Numai Biserica îi conduce la Hristos pe cei ce cred în El și le dă dreapta înțelegere a Sfintelor Scripturi. Ea singură își însoțește copiii pe calea mântuirii. Ea singură îi călăuzește cu siguranță către mântuire. Numai în ea credincioșii conservă ferma încredințare a adevărurilor în care ei cred și mântuirea sufletului lor. În afara Bisericii, această arcă a lui Noe, nu există mântuire. „Noi credem că Duhul Sfânt învață și luminează Biserica, spune Mărturisirea lui Dositei. El este adevăratul Mângâietor pe Care Hristos Îl trimite din partea Tatălui pentru a propovădui Adevărul și a alunga întunericul departe de duhul credincioșilor". Fără autoritatea Bisericii nu exis-

tă nimic stabil, nimic riguros, nimic sigur spre dobândirea mântuirii.

Numai autoritatea Bisericii păstrează curată și nepătată zestrea apostolică; numai prin ea sunt transmise curate și nepătate adevărurile propovăduirii apostolice. Fără autoritatea Bisericii conținutul credinței poate fi alterat, propovăduirea apostolică nemaifiind decât un cuvânt lipsit de conținut. Fără Biserica văzută întemeiată de Dumnezeu, nici un fel de uniune nu poate exista între membrii vreunei comunități oarecare care nu ar fi Trupul lui Hristos, fiindcă Trupul lui Hristos este Biserica Sa, al cărei cap este El. Fără Biserică nimeni nu se poate uni cu Trupul lui Hristos; nimeni, dacă nu a fost reînnoit, regenerat, dacă nu a devenit purtător al harului care este în Biserică, nu poate deveni mădular al lui Hristos. Protestanții care definesc Biserica ca pe o societate nevăzută, ca pe o adunare de aleși, de sfinți, Congregația Sanctorum, societate de credință și de Duh Sfânt, în care ar lucra Mântuitorul, se exclud ei înșiși de la împărtășirea cu harul divin dăruit de către Biserică, de care ei nu aparțin. Cei care neagă Biserica văzută a lui Hristos, neagă și natura Bisericii, și anume caracterul ei concret, care face din ea o instituție divină pe pământ în care este perpetuată lucrarea de răscumpărare a Mântuitorului. Cei cărora le place să se socotească membrii ai societății nevăzute a sfinților, în ciuda faptului că doar bunul Dumnezeu își sfințește vasele Sale cele alese, cei care cred că doar printr-o credință cu totul teoretică în Mântuitorul ajung vase ale Duhului Sfânt, care cred că Mântuitorul lucrează mântuirea lor fără intermedierea Bisericii întemeiată de EL, unii ca aceștia se îndepărtează cu totul de adevăr fiindcă „în afara Bisericii nu există mântuire“.

În afara Bisericii Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească, nu există izbăvire: „extra ecclesiam nulla salus". Această Biserică este văzută, ea nu este doar o simplă adunare de oameni care cred în Hristos. Ea este o instituție divină. Ei i-a fost încredințată paza adevărurilor revelate. Într-însa se lucrează răscumpărarea omului. În ea omul se află în comuniune și se împărtășește cu Dumnezeu, devenind fiu al Său.

Protestanții, care au abandonat Biserica văzută a lui Hristos pentru a întemeia propriile lor comunități de sfinți, păcătuiesc împotriva caracterului esențial al Bisericii. Ei socotesc credința ca fiind suficientă prin ea însăși pentru dobândirea mântuirii. Ei interpretează lucrarea Răscumpărării ca pe o teorie teologică capabilă să-l mântuiască pe cel ce o studiază sau o acceptă. Dar lucrarea Răscumpărării nu este o simplă teorie teologică.

Ea este un fapt mistic, tainic, realizat în Biserica văzută a lui Hristos. Tocmai această lucrare conferă mântuirea, care-i face pe credincioși vase ale Duhului Sfânt.

În afara Bisericii nu există nici o teorie a credinței, nici o societate care să conducă la împărtășirea cu Dumnezeu. Mântuitorul a spus: „Cel ce va crede și se va boteza, se va mântui".

Mântuitorul este Cel care a înălțat altarul văzut al Bisericii. Tocmai de aceea El cere împreuna lucrare a teoriei cu fapta, fapta conform căreia El a transmis Adevărul Sfintei Sale Biserici, al cărei cap este Hristos. Ei trebuie să i ne încredințăm noi cu totul. Dintr-însa trebuie noi să aflăm Adevărul și să primim propria noastră mântuire. Numai ea este stâlpul și temelia Adevărului, fiindcă Duhul, Mângâietorul sălășluiește pururea într-însa. Cuviosul Dositei spune acestea în legătură cu Biserica:

„Noi trebuie, fără nici o ezitare, să credem în Scripturi, dar nu altfel decât ne învață Biserica sobornicească. [1].

Ereticii primesc, desigur, Sfânta Scriptură, dar ei o deformează prin metafore, omonimii, sofisme ale înțelepciunii omenești care confundă inconfundabilul și se bucură de ceea ce nu poate exista. Dacă în fiecare zi ar trebui să adoptăm părerile unora sau ale altora, Biserica sobornicească nu ar mai fi ceea ce este până în ziua de azi, prin harul lui Hristos, având o singură părere asupra credinței, crezând neclintit în aceleași lucruri. Ea ar fi dezbinată printr-o multitudine de erezii, ea nu ar mai fi Biserica Sfântă, stâlpul și temelia Adevărului, nepătată, neîntinată. Ea ar aparține celor răi, ereticilor, care după ce vor fi fost educați de ea, o vor fi respins fără nici un fel de scrupule. De asemenea, noi credem că mărturia Bisericii sobornicești nu este inferioară autorității dumnezeieștii Scripturi. Cele două sunt lucrarea unuia și aceluiași Duh. Un om care vorbește despre sine poate păcătui, se poate îndepărta și se poate rătăci.

Biserica sobornicească nu vorbește niciodată de la sine, ci prin Duhul lui Dumnezeu, Domnul de viață făcătorul, care o îmbogățește încontinuu. Lui Îi este cu neputință să păcătuiască, să se rătăcească și să îndepărteze. Biserica este egală dumnezeieștii Scripturi și posedă o autoritate infailibilă și permanentă". Sfântul Chiril al Ierusalimului spune: „Să-ți placă să te instruiești și învață de la Biserică care sunt cărțile Vechiului și Noului Testament acceptate de către toți. De ce să-ți pierzi timpul cu cele ce sunt îndoielnice. Citește așadar cele 22 de cărți ale Vechiului Testament traduse de cei 70 de învățați (Septuaginta)".

1) Termenul „sobornicesc" - fr. catholique, întrebuințat de către teologia ortodoxă nu trebuie luat ca atare

În spatele cuvintelor lui Chiril apare autoritatea Bisericii. Patriarhul Dionisie, în timpul Sinodului de la Constantinopole din 1672, a afirmat în legătură cu infailibilitatea Bisericii: „Cât despre Biserica Sobornicească Ortodoxă, noi spunem că ea este infailibilă, călăuzită de propriul său cap, Hristos Domnul, și învățată de Duhul Adevărului. Lui Îi este cu neputință să Se înșele; tocmai de aceea ea este numită de către apostol Stâlpul și Temelia adevărului. Ea este văzută și nu-i va abandona pe credincioșii săi ortodocși până la sfârșitul veacului acestuia".

APENDICELE II

Introducere la imnul Iubirii dumnezeiești

Dumnezeu fiind, prin fire, infinit și inaccesibil, dorirea sfinților față de Dumnezeu nu este niciodată potolită, ea este pururea în mișcare, în creștere, înălțându-se mereu către ceruri. Această mare dorire de Dumnezeu o avea Sfântul Apostol Pavel atunci când spunea: „Uitând cele ce sunt în urma mea, și tinzând către cele dinainte, alerg la țintă, la răsplata chemării de Sus, a lui Dumnezeu, întru Hristos Iisus“ [1].

Aceeași dorire de Dumnezeu o avea începătorul vieții monahale, Antonie cel Mare; zi de zi el adăuga dorire după dorire, iubire după iubire, până acolo încât să poată spune: „Eu nu mă tem de Dumnezeu fiindcă Îl iubesc“.

Cu cât sfântul este mai plin de dorirea și de dragostea pentru Dumnezeu, cu atât mai mult are sentimentul că nu posedă nimic. Cu cât urcă spre piscurile iubirii, cu atât mai mult se socotește mai prejos de toți în dragostea sa față de Dumnezeu. Frumusețea nemărginită și dorirea Dumnezeului Celui infinit este de neconceput pentru duhul omenesc, Infinitul neputând fi cuprins de către ceea ce este limitat. Tocmai de aceea Dumnezeu Se arată puțin câte puțin sufletului și-l îndeamnă pe acesta să-L caute, să-L dorească, să se bucure de El. Sufletul se străduiește atunci să se înalțe până la frumusețea dumnezeiască cu scopul de a o cuprinde întru totul. Neatingând-o, el crede că obiectul doririi sale este cu mult dincolo de orice limită, mai presus de orice, cu mult mai de dorit decât ceea ce a putut atinge și cuprinde. Sufletul

[1] Filipeni 3, 14.

se uimește, se minunează plin de iubire divină, de doriri înflăcărate. În limbajul sfinților DORIREA se referă la obiectele sau la persoanele absente, în timp ce EROSUL se referă la obiectele sau la persoanele prezente.

Dumnezeu, fiind, după fire, nevăzut și nelocalizat, este obiect al doririi și dorit, dar fiind, în același timp, pretutindenea prezent și activ prin energiile Sale, pentru cei ce s-au învrednicit, El este Eros (IUBIRE).

Sfântul Nectarie din Eghina
Imn închinat Iubirii dumnezeiești

Erosul[1] divin este iubirea desăvârșită pentru Dumnezeu, manifestată ca dorire de nepotolit către cele dumnezeiești. Erosul divin se naște în inima curățită în care sălășluiește harul divin. Iubirea pentru Dumnezeu e un dar divin. El este oferit sufletului neprihănit prin harul divin care-l vizitează și i se reveleaza. Iubirea dumnezeiască nu apare la nimeni fără o revelație dumnezeiască. Sufletul care nu a primit descoperirea (revelația) nu se află sub influența harului și rămâne insensibil la iubirea divină.

Iubitorii de Dumnezeu au fost împinși către iubirea Dumnezeiască prin harul lui Dumnezeu, revelat sufletului și care acționează în inima curățită. El este acela care i-a atras către Dumnezeu. Cel ce s-a îndrăgostit de Dumnezeu a fost el mai întâi iubit de Dumnezeu. Numai după aceea l-a iubit el pe Dumnezeu. Iubitorul de Dumnezeu a devenit mai întâi fiu al iubirii și mai apoi L-a iubit pe Părintele Ceresc. Inima celui care Îl iubește pe Domnul nu doarme niciodată, ea veghează din pricina intensității iubirii sale.

Dacă omul doarme din necesitățile firii sale, inima sa veghează pentru a-L slăvi pe Dumnezeu. Sufletul rănit de dumnezeiasca iubire nu mai caută nimic în afara Binelui Suprem, el se depărtează de toate, dovedește nepăsare față de orice lucru. Sufletul, îndrăgostit de Dumnezeu, se bucură de cuvintele Sale și își petrece vremea în Raiul Său.

[1] Noi folosim cuvântul „eros" cu sensul folosit de Părinți. Este vorba de iubirea lucrătoare, dinamica ce propulsează sufletul ieșit din sine însuși către Dumnezeu.

El își înalță glasul spre a istorisi minunile lui Dumnezeu și vorbește de slava și măreția Sa. El Îl slavoslovește pe Dumnezeu și-L proslăvește neîncetat. El Îi slujește cu râvnă. Iubirea divină pune stăpânire cu totul pe un astfel de suflet, îl transfigurează și îl luminează cu totul. Sufletul, îndrăgostit de Dumnezeu, L-a cunoscut pe Domnul și această cunoaștere a aprins în el dumnezeiasca iubire. Sufletul îndrăgostit de Dumnezeu este fericit, fiindcă L-a întâlnit pe dumnezeiescul Judecător Care i-a împlinit toate doririle. Orice dorință, orice afecțiune, orice râvnă străină de dumnezeiasca iubire, el le respinge departe de el ca fiind mărunte și nevrednice de el. O, cum iubirea de divin, susținută de iubirea lui Dumnezeu față de acel suflet, înalță în văzduh sufletul îndrăgostit de Dumnezeu! Această iubire, asemenea unui nor ușor, pune stăpânire pe suflet și-l conduce către izvorul veșnic al iubirii, spre iubirea nesecată și-l umple de lumina cea veșnică.

Sufletul, rănit de iubirea divină, se bucură în toată vremea. El e plin de veselie, tresaltă de bucurie, dansează, căci el se odihnește întru dragostea Domnului ca pe o apă liniștită.

Nimic din ceea ce întristează în această lume nu-i poate tulbura liniștea și pacea sa, nimic trist nu-l poate scoate din bucuria și veselia sa.

Iubirea înalță în văzduh sufletul iubitor de Dumnezeu. Uimit, el se vede despărțit de simțurile sale trupești, de însuși trupul său. Dăruindu-se cu totul lui Dumnezeu, el uită de sine însuși. Iubirea divină aduce cu sine apropierea de Dumnezeu, comuniunea cu El; aceasta aduce cu sine îndrăzneala, îndrăzneala gustul și gustul foamea.

Sufletul, atins de iubirea divină, nu se mai poate gândi la altceva și nici nu mai dorește nimic. El suspină

neîncetat și spune: «Doamne, când mă voi duce la Tine și voi vedea fața Ta? Sufletul meu dorește să meargă la Tine, o, Dumnezeule după cum căprioara suspină după izvoarele de apă». Așa este iubirea divină care face din suflet un prizonier.

O, iubire, adevărată și statornică!

O, iubire, asemenea chipului divin!

O, iubire, dulce bucurie a sufletului meu!

O, iubire, dumnezeiască plinătate a inimii mele!

O, iubire, neîncetată cugetare a duhului meu!

Tu mereu îmi stăpânești sufletul, tu îl înconjori de atenții și de căldură. Tu îi dai viață și tu îl înalți până la dumnezeiasca lumină. Tu îmi umpli inima și o faci să ardă de iubire divină, tu îmi trezești dorirea față de Judecătorul Suprem.

Prin puterea ta de viață dătătoare, tu îmi întărești puterea sufletului meu; tu îi dai puterea să-i ofere iubirii divine cinstea ce i se cuvine. Tu pui stăpânire pe duhul meu și-l eliberezi de legăturile sale pământești.

Tu îl eliberezi pentru ca să poată urca fără oprire până la iubirea divină din ceruri. Tu ești comoara cea mai de preț a credincioșilor, darul cel mai cinstit al harismelor divine.

Tu ești strălucirea îndumnezeitoare a sufletului și a inimii mele.

Tu ești cea care faci din crediciosi fii ai lui Dumnezeu.

Tu ești podoaba credincioșilor și tu îți cinstești prietenii.

Tu ești singurul bun permanent, căci ești veșnic.

Tu ești veșmântul de frumusețe al prietenilor lui Dumnezeu, care se înfățișează astfel înveșmântați dinaintea iubirii divine.

Tu ești izvorul bucuriei depline, căci tu ești rodul Duhului Sfânt.

Tu îi aduci pe credincioșii sfințiți în Împărăția Cerurilor.

Tu ești mireasma suavă a credincioșilor.

Prin tine credincioșii se împărtășesc de raiul desfătărilor.

Prin tine, lumina soarelui duhovnicesc se înalță în suflet.

Prin tine se deschid ochii cei duhovnicești ai credincioșilor.

Prin tine credincioșii participă la slava divină și la viața cea veșnică.

Prin tine se naște în noi dorirea față de ceruri.

Tu ești cea care aduci Împărăția lui Dumnezeu pe pământ.

Tu ești cea care reverși pacea asupra oamenilor.

Tu ești cea care faci ca pământul să se asemene cerurilor.

Tu ești cea care-i unești pe oameni cu îngerii.

Tu ești cea care înalți dulcile noastre cântări către Dumnezeu.

Tu ești cea care întru toate ești biruitoare.

Tu ești cea care te afli deasupra oricărui lucru.

Tu ești cea care, de fapt, stăpânești universul.

Tu ești cea care călăuzești lumea cu înțelepciune.

Tu ești cea care porți și păstrezi totul.

Tu, tu nu cazi niciodată!

O, iubire, plinătate a inimii mele!

O, iubire, chip prea dulce al Prea Blândului Iisus.

O, iubire, simbol sfințit al ucenicilor Domnului.

O, iubire, fire a Preadulcelui Iisus.

Rănește-mi inima prin dorirea ta.

Umple-o de bunătăți, de lumină și de veselie.

Fă din ea sălaș al Prea Sfântului Duh.

Arde-o cu totul cu flacăra divină, pentru ca patimile cele rele să piară deplin, să se sfințească și fă-o locaș al neîncetatei slavoslovii.

Umple-mi inima de dulceața iubirii tale, spre a-L iubi doar pe preadulcele meu Iisus, pe Hristos, Domnul meu și ca Lui să-i cânt imnul cel fără de sfârșit, din toată inima mea, din tot sufletul meu, din toate puterile mele, din tot duhul meu. Amin!

APENDICELE III

Părintele Ambroise Fontrier

*„Făclie picioarelor mele este legea Ta
și lumină cărărilor mele." Ps.118*

A scrie viața unui sfânt presupune înțelegerea lui după viața sa lăuntrică. Trebuie, pentru aceasta, să fii precum pelerinii de la Emaus a căror inimă, pe cale, ardea în așteptarea lui Hristos. Astfel, părintele Ambroise, atunci când descoperă viața sfântului taumaturg Nectarie din Eghina, prin intermediul ucenicilor săi apropiați, resimte această bucurie și această ardoare a inimii care l-a făcut să scrie în franceză viața sfântului. Între sfântul Nectarie și biograful său noi aflăm, de asemenea, puncte comune: o asceză asemănătoare ascunsă de lume și păstrată în mijlocul cuptorului Babilonului duhovnicesc, o lepădare de sine identică, iubire față de aproapele, o blândețe asemănătoare înrădăcinată într-o mărturisire de credință curat patristică. Din aceste pricini noi adăugăm aici câteva pagini referitoare la viața părintelui Ambroise Fontrier.

De la Smirna la Marsilia

Părintele Ambroise, Ahile după numele său de mirean, s-a născut la Smirna pe data de 2 iunie 1917, în această Anatolie plină de taine, care a dăruit lumii atâția asceți și martiri. Tatăl său, Basile, purta numele de familie Fontrier. El nu vorbea nici măcar un cuvânt franțuzesc, dar el era francez, deoarece e posibil ca vreunul dintre strămoșii săi, venit din Franța în Orient, probabil în timpul războaielor napoleoniene, rămăsese în Asia

Mică. În casa lor se afla un drapel franțuzesc. Mama sa, Kiriacula, avea numele de familie Rumeliotis și era de fel din Foceea.

Viața ortodoxă în Anatolia era plină de minuni. Odată, Basile Fontrier uitase să postească în ziua praznicului Tăierii Capului Sfântului Ioan Botezătorul; sfântul îi apăru într-o noapte plin de mânie și-l certă într-un asemenea hal încât Basile, în tot restul vieții sale de mai apoi, n-a mai pus nimic în gură, nici măcar o picătură de apă, în ziua Tăierii Capului Cinstitului Înaintemergător, pentru a nu-l mâhni pe cel mai mare dintre prooroci. Tatăl Kiriaculei povestea că într-o bună zi îl întâlnise pe drum pe Sfântul Antonie, părintele monahilor și al pustnicilor. Mama Kiriaculei, Arghira, o mare ascetă, care probabil refuzase schimbarea calendarului în anul 1924 în Grecia, a vindecat-o pe fiica sa prin rugăciune de o boală dureroasă. Harul se revărsa din belșug asupra acestor creștini din Anatolia, dar situația era dificilă fiindcă politica occidentală din secolul al XIX-lea făcuse totul pentru a împiedica eliberarea grecilor din Asia Mică a căror situație devenea din ce în ce mai precară sub dominația turcilor. Basile Fontrier fusese martor la martiriul episcopului de Smirna, Hrisostom, atârnat de un cal și tras prin oraș. Se pregătea, încetul cu încetul, eliminarea acestui creștinism venit din timpuri apostolice. În anul 1924, după retragerea armatelor grecești și eșecul „marii idei", cu complicitatea puterilor occidentale ale căror vase se aflau încă în portul Smirna, turcii se hotărâră să-i elimine, să-i mascreze și să-i alunge pe creștini. Nu toți, desigur, îi urau pe creștini, deoarece tocmai turcii din apropiere îi avertizară pe cei din familia Fontrier să-și părăsească locuința spre a nu fi uciși. Plecarea nu a fost simplă: luând drapelul francez, Basile

își adună familia în jurul său și trebui să-și croiască drum printre trupurile celor cărora agarenii le tăiaseră capetele. Plaja era acoperită de martiri. Un diacon grec a cărui familie e originară din Smirna ne-a povestit că trupurile lungite pe nisip răspândeau o mireasmă bine-plăcută și că țipetele și groaza se împleteau cu mireasma suavă a mirului și a sfințeniei. Basile și familia sa au putut să scape pe un vapor de ocazie, împreună cu mulți alți refugiați meniți a rătăci pe Mediterana vreme de luni de zile ca atâtea alte „feriboaturi" (vapoare de pasageri) pe alte mări, în secolul nostru care se vrea atât de civilizat. Ei ajunseră la Marsilia, «Noua Focee», apoi, neputându-se obișnui cu mediul, se reîntoarseră în Grecia, unde făcea ravagii criza economică și unde refugiații din Asia Mică nu erau niciodată bine primiți. În cele din urmă revenirâ la Marsilia unde se și stabiliră. Tatăl se istovi muncind în diverse fabrici și muri de tânăr. Veni atunci rândul tânărului Ahile care trebuia să-și întrețină familia.

În curând, părintele Ambroise se atașă cu tot sufletul de Biserică. La Marsilia exista o biserică greacă, cea a armatorilor care își aveau băncile lor rezervate în naos. Această biserică ortodoxă, cea mai veche din Franța, nu era probabil pregătită să-i primească pe acești emigranți din Asia Mică. Mai exista acolo și biserica rusă, având un preot de origine baltică, convertit la Ortodoxie, misionar care le propovăduia francezilor Ortodoxia, părintele Valentin. El este cel care l-a primit să slujească împreună cu el pe foarte tânărul părinte Ambroise, în anul 1942, pe când acesta avea de-abia 25 de ani. El a fost hirotonit în ziua praznicului Înălțării Sfintei Cruci la Paris, de către mitropolitul Evloghie pentru grecii din Martigues și Port de Banc. Situația excepțională creată de desfășurarea războiului impunea grăbirea acestei hi-

rotoniri. În această regiune, Provence, care-l iubea profund, la Martigues, aproape de lacul Berre, părintele Ambroise se afla în mediul lui, înconjurat de mii de compatrioți care locuiau în satele învecinate, Aubagne, Berre, Istres, Marignagne și, în sfârșit, Port de Banc, unde slujea în această bisericuță închinată Sfintei Ecaterina pe care a renovat-o în întregime și pe care a umplut-o de tineri. El se ducea, de fapt, să caute tineri la Marsilia, îi aducea la Biserică, făcea tot ce se putea pentru a-i aduna, le descoperea tainele Evangheliei și interpretările sfinților părinți–iar noi am fost martorii, la peste 40 de ani de atunci, în timpul unei călătorii în Provence, a amintirilor neșterse pe care le lăsase în inimile tuturor, văzându-i pe cei de odinioară ascultători ai catehezelor sale, acum bunici pensionari, plângând de bucurie la întâlnirea cu vechiul lor preot, oferindu-i să-și reia slujba în biserica sa. În tot acest timp, La Martigues, într-o veche capelă, părintele Ambroise își închinase viața ascezei, căutând, fără a cunoaște încă Filocalia, „rugăciunea", această rugăciune neîncetată de care vorbește Sfântul Apostol Pavel. Teodidact (autodidact în cele sfinte), fără un „părinte duhovnicesc" care să-l îndrume, dar luminat de Duhul Sfânt, părintele Ambroise fu în curând combătut și aruncat în mijlocul unor probleme de ordin ecleziastic care l-au necăjit de-a lungul întregii sale vieți. Motivul l-a reprezentat introducerea limbii franceze în cadrul slujbelor. Majoritatea credincioșilor, de fapt, neînțelegând Evanghelia în limba greacă, au introdus în Biserică obiceiul, ca după lectura în limba greacă să urmeze lectura în limba franceză.

Această practică trezi reacția unei părți dintre bătrânii comunității care văzură în acest lucru o revoluție absolut de neconceput. Unul dintre ei merse până acolo

încât declară faptul că terenul Bisericii era «pământ grecesc»! Dar, deși părintele Ambroise iubea elenismul – și mai târziu Biserica greacă – în ciuda tinereții sale el respingea naționalismul religios. El era, de fapt, „romaios" și nu un „neogrec" sau „neoelin": pentru el, elenismul sau „romiosinismul", ca și imperiul bizantin nu era național, ci supranațional.

„Romanitatea ortodoxă" sau „romiosinismul" era o realitate pe care o purta în sângele său și care-i dădea posibilitatea de a percepe dincolo de un secol al XIX-lea naționalist religios, sensul misionar al întregii istorii a Bisericii bizantine. Romanitatea ortodoxă se întindea, pentru părintele Ambroise, în această Provence a cărei limbă o învățase, această galică romană, anterioară limbii „Franței" sau „Frankiei" a invadatorilor franci. El aparținea acestei ortodoxii pe care era suficient s-o cercetezi pentru a o vedea înflorind, acea ortodoxie a Sfântului Vincențiu și a vechilor monahi de pe insulele Lerins, cea a Sfântului Ioan Cassian și a monahilor de la mânăstirea Sfântului Victor din Marsilia și a atâtor centre ascetice care au înflorit de-a lungul țării: Apt, Arles, Carluc, Moustiers...

De aici întreaga Galie fusese curățită de demoni prin sângele martirilor, Galie care primise din gura marilor episcopi și mărturisitori ai credinței Ortodoxe și care dăruise Bisericii o cunună de nenumărați sfinți.

Părintele Ambroise insista deci asupra acestor „rădăcini", asupra faptului că Ortodoxia nu este în Europa occidentală o religie nouă: „Nu trebuie să vă convertiți la Ortodoxie, spunea el, ci trebuie să reveniți". Iată cum îi prezenta el într-o bună zi, la cererea P.S. Auxentie, episcopul vicar al Bisericii grecești tradiționale, înconjurat de clerici și credincioși greci și americani, această Galie romană ortodoxă, în care el vedea nu ocazia man-

ifestării orgoliului național, ci dovada faptului că Ortodoxia este într-adevăr credința predicată pretutindenea de către apostoli.

«Iată că prindem și noi curaj, împreună cu dvs., pe acest vechi pământ galic stropit cu sângele martirilor unde credința ortodoxă a înflorit până în momentul invaziei barbarilor germano-franci care au întemeiat monarhia franceză și au decimat Ortodoxia. În această provincie occidentală a Imperiului ortodox al Sfântului Constantin cel Mare, al cărui tată, Constantin Clor, i-a fost guvernator; noi avem rădăcini, un trecut glorios. Biserici romaice sau romane, cu turlele lor mărețe, mai există încă, martore ale acestui trecut galo-romanic.

Glasul Sfântului Irineu, ucenic al Sfântului Policarp al Smirnei, el însuși ucenic al Sfântului Apostol și evanghelist Ioan, al cărui praznic îl sărbătorim astăzi, răsună încă în Lyon unde el a combătut gnoza și a stropit pământul cu sângele său mucenicesc.

«Biserica noastră ortodoxă de la Lyon se află la câteva sute de metri de biserica unde a fost semnată, în 1270, falsa unire pe vremea lui Mihail Paleologul. În amfiteatrul galilor de la Lyon au fost martirizați Blandina și însoțitoarele sale, mucenicii de la Viena și mulți alții. Arles, oraș provensal, a fost ca o reședință patriarhală a galilor, unde, în secolul al V-lea s-au ținut sinoade importante. Se pot observa încă urmele trecutului său ortodox, la fel ca și la Nimes care a conservat băile publice.

Orașul Tours este binecuvântat pentru Sfântul Martin din Tours, ca de altfel întrega Galie; Sfântul Martin este tot atât de venerat și iubit aici, precum Sfântul Nicolae în răsărit. Nu vreau să-l uit pe Sfântul Ilarie de Poitiers, supranumit Atanasie al Occidentului care a luptat împotriva arianismului și a fost chiar exilat. La Marsilia există

încă mânăstirea fortificată a sfântului Victor din secolul al IV-lea unde a vieţuit sfântul Cassian Romanul, ucenicul sfântului Ioan Hrisostom. La capătul marii scări monumentale din Marsilia se poate citi această dedicaţie:

MARSILIA ORAŞ FOCEEAN.

În vârful acropolei sale se află o criptă de pe vremea propovăduirii evanghelice. Nu vreau s-o uit nici pe sfânta Genoveva, patroana Parisului, care a opus o dârză rezistenţă barbarilor invadatori, nici Bretania celtică unde numeroase oraşe poartă numele sfinţilor care au fost canonizaţi înainte de invazia francilor..."

Lucrarea misionară

Părintele Ambroise şi-a închinat viaţa mai apoi predicării Ortodoxiei în Franţa, invitându-i pe urmaşii galo-romanilor să-şi regăsească rădăcinile lor ortodoxe. În vederea împlinirii acestui scop el a întemiat mai multe biserici, la Paris, Montpellier şi la Lyon. El a tradus slujbele Bisericii care erau indispensabile slujirii cultului ortodox în limba franceză. El a tradus, de asemenea, numeroase texte ale Părinţilor Bisericii precum sfinţii Ioan Damaschin, Grigorie Palama, Teofilact al Bulgariei, Nicodim Aghioritul şi i-a făcut cunoscuţi pe unii autori care până atunci fuseseră cu totul necunoscuţi francezilor: părintele Justin Popovici, Alexandru Kalomiros, Fotie Kontoglu, mitropolitul Filaret al New-York-ului, părintele Iosif Isihastul... El a participat la crearea: „Fraternităţii ortodoxe Sfântul Grigorie Palama", precum şi a revistei „Lumina Taborului". El a colaborat aici până în momentul trecerii sale la cele sfinte, traducând din sinaxar vieţi de sfinţi inedite în limba franceză, redactând note de lectură ale presei greceşti, scriind articole cu privire la isto-

ria Bisericii și a luptei pentru credință. În același timp el s-a nevoit în asceza ortodoxă după învățăturile Părinților „care au strălucit cu fapta în viața ascetică". Această asceză culminează cu rugăciunea, știința științelor.

Rugăciunea

Vreme de mulți ani părintele Ambroise a căutat „rugăciunea" în chip deosebit, acea rugăciune care face ca mintea să intre în inimă, rugăciunea neîncetată care, din generație în generație este învățată și transmisă în Ortodoxie, adesea în chip tainic. Și lucrul cel mai incredibil pentru noi este faptul că el a aflat rugăciunea în mijlocul lumii, în oraș, acolo unde viețuia ca în pustie, petrecându-și chiar și ultimii ani ca un pustnic, primind din ce în ce mai puțini oameni, dedicându-se bisericii și celor pe care-i născuse întru Hristos, botezându-i. Părintele Ambroise, care era mai presus de orice un adevărat călugăr, a justificat prin viața sa aceste cuvinte ale sfântului Grigorie Teologul: „A fi monah înseamnă a duce o viață ascetică, mai degrabă decât a fugi de lume. Iată cum marele David era în același timp cel mai activ dintre oameni și cel mai singuratic, dacă e să dăm crezare celor spuse de el și lucru care ilustrează perfect cuvântul nostru: «Mă simt la fel de solitar de parcă n-aș mai exista deloc»"

Am văzut, de fapt, mânăstiri fremătând de griji și de gâlcevi lumești, monahi ocupați cu telefonul și cu televizorul și, exact contrariul, în plin Paris sau la Levallois, iată-l pe părintele Ambroise, detașat de toate, dedicându-se cu totul rugăciunii, plin de pace și de bucurie, în ciuda încercărilor și atacurilor vrăjmașilor. La doi sau trei apropiați el le-a relatat această căutare a rugăciunii, lacrimile care-i întrerupeau repetarea Prea Dulcelui Nume

a lui Iisus: «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă». El a insistat, de asemenea, asupra faptului că în rugăciune se percep tainele lui Dumnezeu care se află mai presus de inteligență și de orice cuvânt. Îi plăcea să repete ceea ce spuneau Părinții: «E mai mare lucru de a te curăți pentru Dumnezeu, decât de a vorbi despre Dumnezeu» și «Stai în chilia ta și ea te va învăța totul».

Cei care l-au cunoscut pe părintele Ambroise știu cât de puternică era rugăciunea sa dinaintea lui Dumnezeu – fiindcă ei au experiat, au trăit simțământul de a fi acoperiți în chip tainic de rugăciunea sa protectoare. Și câți oare nu au fost vindecați prin puterea rugăciunii sale, pentru dragostea sa față de Maica Domnului și de sfântul Nectarie. Noi cunoaștem numeroși oameni atinși de cancer sau de alte boli grave și care au fost vindecați, regăsindu-și, spre binele sufletului lor, sănătatea.

Noi știm că Dumnezu i-a vindecat în chip minunat pentru rugăciunile slujitorului Său, fiindcă noi am fost martori ai neliniștilor lor, a durerii lor și a dispariției bolii lor. Noi vom istorisi toate acestea amănunțit într-o bună zi. Părintele Ambroise socotea unirea cu Dumnezeu, isihasmul, drept cheia, inima istoriei Bisericii. De fiecare dată când isihasmul renăștea în istoria Bisericii, întreaga viață duhovnicească înflorea, dogmele erau mărturisite, iar creștinii se apropiau mai cu regularitate de împărtășirea cu minunatele Taine. El i-a apreciat și iubit, de-a lungul istoriei Bisericii, pe cei care au fost promotori ai renașterii isihasmului: Sfântul Grigorie Palama, marele arhiepiscop al Tesalonicului, pentru care a făcut tot ceea ce i-a stat în putință spre a obține părticele din sfintele sale moaște și a le depune în biserica de pe bulevardul Sevastopol, Sfântul Maxim Mărturisitorul, Sfântul Paisie Velicikovski, Sfântul Nicodim Aghioritul și întreaga mișcare a Kolivazilor. El era un tradiționalist, dar nu

în sensul în care el să fi păstrat cu gelozie un patrimoniu mort, precum o statuie de sare.

Dragostea sa față de tradiție, el a dovedit-o prin eforturile sale de o viață pentru a face ca rugăciunea sa să se înalțe ca tămâia înaintea lui Dumnezeu, precum jertfa cea de seară. Adevărata tradiție era în ochii săi, cea a celor îndumnezeiți, cea a sfinților care, din generație în generație, experiază Pogorârea Duhului Sfânt...

Curgând din același izvor, adică din Sfântul Duh Care sălășluiește în inima curată, învățăturile sale erau drepte, precum cele ale Părinților. Întemeiate pe experierea Sfântului Duh, aceste învățături au drept scop de a apăra această experiență, trăire, pe care ereziile le deformează. Ele sunt în același timp și diferite în măsura în care ele contracarează noile erezii care în fiecare epocă istorică alterează și desfigurează creștinismul.

Învățăturile patristice

Lui nu-i plăcea cuvântul „patristic"- fiindcă acest termen e folosit de către scolaști pentru a arăta ceea ce le este specific Părinților Bisericii, de parcă Părinții ar fi avut o altă învățătură decât a Apostolilor, alta decât cea a Sfântului Duh. De fapt, învățătura, propovăduirea și metoda părintelui Ambroise erau profund călăuzite de Părinții Bisericii care erau pentru el persoane vii și nu autori morți.

Părintele Ambroise a alcătuit și a susținut numeroase cursuri. Unele, mai vechi, sunt din păcate pierdute; în cazul altora s-au păstrat notele- precum cele ale cursului cu privire la Sfântul Grigorie de Nyssa. Primele sale cursuri au fost alcătuite cu referiri la sinoadele ecumenice, apoi la „romanitate". El oferi mai apoi explicații cu privire la „păcatul strămoșesc" conform tradiției orto-

doxe, arătând pe larg faptul că concepția juridică a latinilor, de origine augustiniană și anselmiană, era nu numai necunoscută Bisericii vechi, dar ea mai oferea și o viziune blasfemiatoare a lui Dumnezeu. Părintele Ambroise dădea adesea exemplul traducerii unui verset din Psalmul 50: „Ție Unuia am greșit și rău înaintea Ta am făcut, așa încât drept ești Tu întru cuvintele Tale și biruitor când vei judeca Tu".

Părintele Ambroise critica traducerea „biruitor când vei judeca Tu", care înseamnă că Dumnezeu îl judecă pe păcătos, în timp ce textul folosește diateza pasivă, într-o manieră cel puțin curioasă. Nu Dumnezeu e Cel Care-l judecă și-l condamnă aici pe păcătos, cum este cazul în teologia augustiniană în care nu Dumnezeu Care m-a creat incapabil de a face sau a nu face binele – lipsit sau privat de har fără de care eu sunt un nimic – mă condamnă sau mă răsplătește în mod arbitrar. Nu, regele David, autorul psalmului, vede cu ochii săi profetici că păcătosul este cel care Îl judecă pe Dumnezeu și-i reproșează că: „ești un om aspru, iei ce nu ai pus și seceri ce n-ai semănat" [1]. Dumnezeu nu e un „om aspru", ci astfel Îl vede păcătosul, ereticul și ateul. Tocmai de aceea începutul unui comportament corect și bineplăcut lui Dumnezeu (ortopraxie) este acela de a avea o credință dreaptă despre Dumnezeu (ortodoxie). Ceea ce vrea să spună părintele Ambroise e faptul că noi, nu numai că Îl judecăm pe Dumnezeu când vrem noi, fiecare în chip individual, reducându-L la concepțiile noastre omenești atât de false și de înguste, dar și că există teologii false care-L judecă pe Dumnezeu prezentându-L ca pe un adevărat tiran care crează un foc pentru a-i tortura pe cei ce nu L-au cunoscut fiindcă El nu a vrut să fie cunoscut

[1] Lc. 19,21.

de aceștia. Acestei grozave noțiuni despre iad, părintele Ambroise îi opune învățătura luminoasă a Sfântului Isaac Sirul care experiase în chip duhovnicesc cele despre care Domnul ne vorbește în Evanghelie. Ori, ce spune Evanghelia? Ea vorbește despre un foc care nu se stinge de fel. Dacă iadul ar fi creat de Dumnezeu - un Dumnezeu desigur crud - el putea să dispară într-o bună zi, nimic din cele create nefiind veșnice prin fire. Dacă este cu adevărat de nestins, aceasta înseamnă, după Sfântul Isaac, că iadul nu a fost creat de Dumnezeu - întreaga scolastică este aici respinsă. Iadul este focul iubirii lui Dumnezeu așa cum i se înfățișează celui care-L urăște pe Dumnezeu și își urăște și frații. Acest foc necreat al iubirii divine, de fapt, pentru cel care-L iubește Dumnezeu este răcoare, băutură, hrană și odihnă; pentru cel care-L respinge este o tortură insuportabilă. Dumnezeu nu suprimă iadul fiindcă el nu violează voința creaturii Sale, care în mod liber îl poate refuza. Exemplul ne este oferit chiar de parabola fiului risipitor din Evanghelia după Luca: tatăl iubitor, la sfârșitul parabolei îl roagă pe fiul său cel dintâi să binevoiască a intra întru bucuria praznicului, dar acest fiu al său refuză. Dumnezeu îi invită pe toți oamenii să intre în Rai, dar El nu obligă pe nimeni.

Părintele Ambroise ia aici pilda Frumoasei și Bestiei, deși, sincer, dragostea Bestiei este insuportabilă pentru Frumoasa fată care nu poate iubi Bestia, adăugând că nici un exemplu nu dă socoteală față de aceste stări sufletești. Egoismul nostru ne închide în iadul nostru; dragostea de Dumnezeu și de aproapele ne deschid Dumnezeului iubirii.

Cursurile susținute de părintele Ambroise erau urmărite cu asiduitate, iar participanții se umpleau adesea de bucurie însușindu-și aceste învățături care, departe

de a avea o notă didactică și seacă, descopereau comorile credinței. Părintele Ambroise insistă asupra necesității unei credințe întemeiate pe sfinții părinți și sinoadele ecumenice, pe sinaxare și pe sfintele slujbe. El nu acceptă ideea că ar putea exista o credință, separată de dogmă sau de gânditori în cadrul Bisericii, ori de filozofi care fac speculații cu privire la dogme: noțiunea însăși de teologumene, de opinii teologice, i se părea antiortodoxă.

În „La Lumiere du Thabor" (Lumina Taborului), vorbind de Yannaras, el a vorbit limpede ceea ce credea el despre „gânditori" și despre cei ce încercau să pătrundă în domeniul teologiei fără să-și curățească inimile: Toți cei ce au voit să se atingă de taina teologiei fără să urmeze calea trasată de Sfinții Părinți, curățire, iluminare, îndumnezeire au făcut teologie cu elemente filozofice și filozofii cu elemente teologice, de la arta profană, la subiectul religios, așa cum spunea L. Uspenski, cu privire la arta Renașterii. Ei s-au îndepărtat în labirintul ereziilor, antrenând cu ei o mulțime de suflete pentru care Hristos e mort. Unii ca aceștia sunt astăzi neortodocșii și teoreticianul lui Hristos Yannaras care au repus în discuție vechea erezie nicolaită [1]. Invers, dacă ar fi combătut maladia lui „în ceea ce mă privește", în probleme de dogmă și de credință, ar fi fost străin de orice prezentare „școlară" sau „conservatoare" a credinței. Să dăm alte trei exemple.

a) A prezenta Ortodoxia drept „Biserica celor șapte sinoade ecumenice" i se părea un lucru greșit, întrucât sinodul din 879-880 trebuia să fie socotit drept al VIII-lea sinod ecumenic, având toate atributele în acest sens. Un sinod ecumenic, de fapt, este în mod normal convocat de către împărat – în cadrul imperiului roman creștin –

[1] La Lumiere du Thabor, 27, 1990, p. 102-103

pentru a rezolva o problemă de credință; el confirmă sinoadele ecumenice precedente, iar hotărârile sale sunt acceptate de cele cinci patriarhii și, în ultimă instanță, de către conștiința Bisericii. Toate aceste criterii se aplică celui de-al VIII-lea sinod ecumenic care, reunit la Constantinopole de către instanța imperială, a reafirmat împotriva ereticilor „pro filioque“, imuabilitatea simbolului de credință (Crezul) și a inițiat canoane care interziceau orice fel de superioritate a vechii Rome asupra celei noi. Acest sinod, în plus, a proclamat drept al VII-lea sinod ecumenic, sinodul general precedent, cel al icoanelor și a primit confirmarea hotărârilor sale prin trimișii tuturor patriarhiilor, inclusiv emisarilor papei Ioan al VII-lea al Romei și mai apoi, confirmat de către conștiința Bisericii. Precum Marcul Efeseanul o face în a sa „Mărturisire de credință“, ortodocșii sunt îndemnați să cinstească cum se cuvine cel de-al VIII-lea sinod ecumenic.

b) Părintele Ambroise nu accepta expresia „pe vremea Bisericii nedespărțite, Biserica lui Hristos fiind prin natura ei, nedespărțită. Te poți despărți de biserică, spunea el, dar nu o poți diviza. Trupul lui Hristos nu poate fi despărțit, divizat.

c) Încă și mai important era faptul că el mărturisea că Cuvântul „asarkos“ – fără de trup, era Cel Ce s-a făcut cunoscut profeților, și că „Cel vechi de zile“ de Care vorbește proorocul Daniel era Hristos. Bazându-se pe studiul patristic al Vechiului Testament, părintele Ambroise nu socotea drept ortodoxă reprezentarea Tatălui în icoanele cu Sfânta Treime. O astfel de reprezentare este, de fapt, contrară sinodului de la Niceea II, care a explicat toate motivele și rațiunile venerării icoanelor. Conform celor afirmate de acest sinod, reprezentările lui Dumnezeu erau interzise în Vechiul Testament, deoarece, după

însăși litera textului biblic, poporul nu-L văzuse pe Dumnezeul Cel nevăzut pe munte. Or, imaginile au devenit necesare din momentul în care Dumnezeu S-a făcut om și văzut spre a ne mântui. Întrucât Dumnezeu Cuvântul S-a întrupat, noi îl reprezentăm, dar noi nu reprezentăm în chip direct nici pe Dumnezeu Tatăl, nici pe Duhul Sfânt, Care nu S-a întrupat.

Atunci când îi spuneai părintelui Ambroise că cutare Părinte nu respectase, la un anume punct dogmatic același limbaj ca ceilalți, el răspundea cam așa: „Dar Biserica așa a hotărât! Ce căutăm noi la slujbe? Ce spunem noi în rugăciunile noastre? Biserica nu ne îndeamnă să spunem lucruri neadevărate". Astfel urma el interpretarea pe care o dau toate slujbele Bisericii cu privire la „Cel vechi de zile." La fel, el socotea drept eretică ideea că slujba Schimbării la Față care cuprinde întreaga dogmatică a Bisericii cu privire la lumina necreată, ar putea conține „lirism poetic" și nu adevărul cel mai curat exprimat în cuvinte create. Ceea ce cântăm noi la slujbă, repeta adesea părintele Ambroise, cuprinde întreaga noastră teologie. El adăuga faptul că aceste imne reprezentau tot ceea ce putea fi mai frumos, poeme inegalabile, vârfuri ale culturii. Îi venera ca pe niște noi Părinți ai Bisericii pe sfinții Fotie, Grigorie Palama și Marcu din Efes. Părintele Ambroise critica ignoranța autorilor care vorbeau de „palamism", de parcă sfântul Grigorie Palama ar fi apărat o altă doctrină decât credința apostolilor, o altă spiritualitate decât cea a Bibliei. „Noi nu avem, spunea el, vasilism și nici hrisostomism în Biserică".

În toate acestea părintele Ambroise urma cu credință „Synodiconul" Ortodoxiei care nu admite nici o ruptură sau divizare înlăuntrul cetei Părinților și care revendică pomenirea veșnică „a sfântului Grigorie Pala-

ma s-a dovedit prin cuvintele și faptele sale, tovarășul și fratele tuturor Părinților, aliatul lor în lupte și prieten apropiat".

Părintele Ambroise nu înțelegea că ar putea exista o teologie scalară: pentru el teologia era nedespărțită de viață, de asceză, de Biserica lui Hristos – era, așa cum afirma unul dintre prietenii noștri – curățirea, iluminarea, îndumnezeirea.

Descoperirea Greciei și a Sfântului Nectarie

Născut în Smirna și crescut la Marsilia de către o mamă care nu vorbea altă limbă în afară de greacă, părintele Ambroise iubea desigur Grecia, dar, din pricina circumstanțelor, a războiului, a sărăciei care l-a însoțit mereu și pretutindenea, nu s-a putut duce acolo decât în anii 1960. Și tocmai atunci l-a descoperit pe sfântul Nectarie.

Datorită lui Nectarie Stofați și a câtova alți prieteni el făcu călătoria în Grecia, vizitând mai ales la Eghina mica mânăstire de maici „Sfânta Treime" unde viețuise sfântul Nectarie și unde se află moaștle sale. „Viața Sfântului Nectarie" povestește exact cum l-a descoperit părintele Ambroise pe sfânt. După ce a povestit cum el și tovarășii săi de călătorie au asistat la o minune săvârșită de sfântul Nectarie și după ce a ascultat proslăvirea minunilor sfântului, părintele Ambroise precizează: „Ceea ce ni se dă să vedem și să auzim ne face să dorim cu ardoare să mergem în Eghina spre a ne închina la moaștele și la mormântul sfântului și a da slavă, prin el, Dumnezeului creștinilor care a făcut omul cu puțin inferior lui Dumnezeu, spre a-l cita pe psalmist...".

În ciuda acestei dorințe arzătoare, pelerinajul la Eghina nu a avut loc decât un an mai târziu: „În august

1961, însoțit de un prieten care-i poartă numele, am făcut pelerinajul la Eghina și ne-am întors amândoi acasă plini de binecuvântări cerești".

Pe lângă această mărturie, trebuie să adăugăm ceea ce ne-a relatat Ana Margareta, una dintre pelerinele venite din Franța împreună cu părintele Ambroise pentru a-l vizita pe sfântul Nectarie. Ea își pierduse simțul mirosului de ani de zile. Atunci când călătorii ajunseră la mânătirea sfântului Nectarie, o mireasmă blândă și foarte plăcută ca o adiere de vânt parfumată, umplu mânăstirea. Monahiile explicară faptul că acest fenomen se producea atunci când sfântul își simpatiza în mod deosebit oaspeții.

Ana Margareta simți mireasma sfântului și mirosul îi reveni din ziua aceea. Această mireasmă de parfum duhovnicesc era ca un semn al prieteniei sfântului Nectarie față de ortodocșii francezi. Monahiile propuseră atunci să-i dea părintelui Ambroise părticele din moaștele sfântului. Părintele Ambroise care nu avea pentru moment ceea ce îi trebuia pentru a scoate câteva părticele din trupul sfântului, reveni în anul următor și aduse acele fragmente din sfintele moaște care se află acum în biserica din bulevardul Sevastopol, unde, de asemenea, se găsește și biblia franceză a sfântului Nectarie.

Părintele Ambroise îl iubea mult pe sfântul Nectarie. În fiecare an, la sărbătorirea praznicului Sfântului, pe data de 9, 22 noiembrie, el frământa cele cinci pâini ale Litiei și făcea totul pentru ca slujba să fie cât mai frumoasă cu putință. În predicile sale referitoare la sfântul Nectarie el amintea cuvintele psalmistului: „Fericiți cei ce au vreo rudă în Ierusalim", spunând că noi avem această fericire de a avea în Ierusalimul cel de Sus un părinte iubitor, pe sfântul nostru Nectarie. El punea ac-

centul pe încercările pe care le pătimise sfântul, pe rugăciunea care pururea se afla în inima sa, chiar și în timpul somnului și povestea și anumite glume știute de la monahiile care-l cunoscuseră pe sfântul Nectarie. Iat-o pe cea a tinerei Nectaria care, după ce îl auzise pe sfânt spunând în cursul unei predici că „Dumnezeu nu e departe de noi, dacă noi întindem mâna Îl putem atinge", s-a dus în biserică spre a întinde mâna la icoana lui Hristos, spunând: „Dacă e adevărat, ia-mă de mână Doamne!". Hristos îi ascultă dorința, mâna din icoană o prinse pe a ei, iar tânăra fată începu să strige de uimire!

În Eghina părintele Ambroise o vizită de mai multe ori pe maica Magdalena, o veche ucenică a sfântului Nectarie care viețuia pustnicește pe muntele aflat deasupra mânăstirii. Din nefericire, el nu băgă în seamă faptul că la câteva sute de metri de portul Eghina viețuia un alt om sfânt, părintele Ieronim, ale cărui ucenice, fiice duhovnicești cu totul remarcabile, avea să le cunoască mai târziu: maica Eupraxia cea vârstnică, maica Eupraxia cea tânără, maica Nectaria de Choropi și sora sa Maria, care, cu toatele „se așezaseră la picioarele Mântuitorului pentru a-i asculta cuvintele", lăsând de o parte grijile lumii, pentru a-și asuma frumoasa grijă a rugăciunii. Tot în Grecia, părintele Ambroise a cunoscut și numeroase alte figuri luminoase, precum părintele Filotei Zervakos care-l cunoscuse pe sfântul Nectarie și care, deși era cu totul sub ascultarea bisericii naționale, nu înceta să ceară revenirea la calendarul Părinților. El îi recomandă părintelui Ambroise să boteze cât mai mulți eterodocși cu putință, adică pe cei ce credeau din toată inima lor [1]. „Tot ce-Mi dă Tatăl, va veni la Mine" [2]. El făcu cunoștință cu ruda maicii Irina din Oinussa, adică cu maica Maria

[1] Fapte 8,37; [2] Ioan 6,37;

din Oinussa și cu mânăstirea sa, a cărei istorie este atât de aparte. Tatăl, fiind bolnav de cancer, fiica sa, Irina, se reculese într-o bună zi cu tot sufletul și-L implora pe Dumnezeu să-i dea ei boala tatălui său pentru a-i îngădui acestuia să o crească pe sora ei mai mică. Dumnezeu îi primi rugăciunea și un cancer identic cu cel al tatălui ei se declanșă la tânăra fată, spre uimirea medicilor. Din acel moment întreaga viață a familiei se schimbă. Deja evlavioasă, această familie își puse toată nădejdea în singurul nostru Mântuitor, Domnul nostru Iisus Hristos.

Irina viețuia retrasă în casa ei și primi, cu câteva luni înainte de plecarea sa la cele sfinte, schima monahală. Casa familiei, luxoasă, se transformă în mânăstire. Mama ei, actuala maică Maria de Oinussa amenajă într-însa un paraclis. Apoi, în urma povețelor părintelui Ieronim din Eghina, părintele lor duhovnicesc, tatăl și mama Irinei hotărâră să întemeieze o mânăstire în insula care era leagănul familiei lor, și unde, se spune, Sfântul Apostol Pavel debarcase, pe când se îndrepta spre Ierusalim [1].

Tatăl ajunse monah sub numele de Xenofon și fu hirotonit preot; mama e actuala egumenă a mânăstirii, închinată Buneivestiri a Maicii lui Dumnezeu. Cât despre maica Irina, care a murit înainte ca mânăstirea să se fi construit, trupul său rămas intact se odihnește acum în inima mânăstirii, în mormântul ctitorilor, așteptând o slăvită înviere.

Părintele Ambroise îl întâlni, de asemenea, pe Fotie Kontoglu, iconograful care a regăsit tradiția ascetică și spirituală a picturii liturgice și care protesta pe atunci împotriva începuturilor ecumenismului și a lui Atenagora, pe care-l socotea eretic. La aceste nume pe care le-am pomenit mai înainte, ar trebui să adăugăm o mulțime

[1] Fapte 20,1.;

de figuri duhovnicești a căror viață o vom istorisi mai pe larg într-o bună zi – și a căror amintire alimenta viața și propovăduirea părintelui Ambroise.

Să dăm un singur exemplu: un preot, părintele Paul, care, după ce a binecuvântat cu apă de mare barca unui pescar, apoi, după ce a băut puțin din apa binecuvântată și întinzându-i acestuia găleata pentru a bea și el după obicei, rămase uimit observând că acesta din urmă nu luase în seamă faptul că apa de mare devenise dulce după binecuvântare. Adică, faptul că, se petrecuse o minune, neluată în seamă ca atare.

Tot în anii aceștia, el i-a descoperit pe cei numiți în derâdere – fiindcă sunt pe cât de detestați, pe atât de temuți în cuceririle moderniste și ecumeniste – bătrânii calendariști. Acești „palaioemerologitari" reprezentau, de fapt, forța vie, duhovnicească, mărturisitoare a Bisericii grecești în refuzul său față de modernism, adică mișcarea de reformă a Ortodoxiei începută prin Enciclica din 1920 – și care vrea să se constituie într-o religie mondială care nu are nici cea mai mică urmă de credință ortodoxă.

Părintele Ambroise a cunoscut numeroase figuri remarcabile printre acești „bătrâni calendariști" pe care-i iubea profund și pe care-i vedea în unitatea lor, dincolo de greutățile luptei lor, drept mărturisitori contemporani ai credinței ortodoxe, ca pe niște oițe care nu ascultă decât glasul Dumnezeu-Omului Hristos [1], Carele este cu adevărat „piatră de poticnire" ieri și azi și în vecii vecilor. Pentru a nu-i pomeni decât pe cei adormiți întru Domnul, cum am putea uita figura mitropolitului Calist al Corintului, taumaturgul, care alunga demonii cu rugăciunile sale și a cărui viață pare a fi ruptă dintr-un Pateric

[1] Ioan 10,5-6.

al Părinților pustnici. La ei, părintele Ambroise a aflat ceea ce n-a găsit nicăieri: unirea dintre viața duhovnicească și mărturisirea de credință, al cărei model l-a reprezentat Sfântul Nectarie.

Adormirea întru Domnul a unui om al lui Dumnezeu

Adormirea întru Domnul a părintelui Ambroise a fost un mare semn prin simplitatea sa. El și-a cunoscut moartea mai dinainte, i-a anunțat-o celui căruia i se spovedea cu câteva zile înaintea plecării sale la cele sfinte, descriind chiar și un amănunt al ceremoniei funerare: el îi văzuse în vis pe preoții bisericii purtându-i sicriul pe umeri.

Acest lucru era cu neputință (în Franța sicriile sunt purtate de oameni anume angajați de pompele funebre) și totuși părintele nu a acordat nici o atenție acestui lucru.

După moartea părintelui Ambroise, cei de la pompele funebre declarară că le era cu neputință ca pentru data înmormântării să aibă disponibil vreun om destinat să poarte sicriul și propuseseră ca cei apropiați părintelui Ambroise să facă acest lucru. S-a înțeles atunci că profeția părintelui Ambroise avea să se împlinească.

Și multe alte lucruri anunțate de el aveau să se împlinească. În bisericuța pe care o închinase, la Paris, Sfintei Treimi și Sfântului Nectarie, veni pentru ultima oară cu ocazia praznicului de Crăciun, pe data de 24 decembrie 1991 - 6 ianuarie 1992. El rosti pentru numeroșii credincioși veniți o ultimă predică. Una dintre persoanele prezente la slujbă care avea la ea o mică fotografie reprezentându-l pe Sfântul Nectarie ținându-și ultima sa

predică, cugetă: „Cât de mult seamănă părintele Ambroise astăzi cu această fotografie a Sfântului Nectarie"

Și la foarte scurt timp după aceea, pe data de 1/14 ianuarie 1992, părintele Ambroise își dădu duhul în mâinile lui Hristos, singur, la spital, cerându-le în ajun, fiilor săi duhovnicești ca nimeni să nu vină să-l vadă în dimineața zilei următoare.

Așa cum avea să sublinieze peste puțin timp P.S. Fotie, episcop de Lyon, în predica sa din ziua înmormântării, părintele Ambroise îi spusese fiecăruia ceea ce avusese să-i spună. Cine nu ar fi dorit ca în ziua punerii sale în sicriu să se afle la capul celui ce dormea cu atâta pace spre a-i vedea frumosul chip adormit dând mărturie asupra faptului că, odată trecută poarta acestei vieți, el Îl văzuse pe Domnul și nu moartea, după cuvântul Evangheliei: „Cel ce crede în Mine va trăi chiar dacă va muri; și cel ce viețuiește și crede în Mine nu va muri în veac".

De fapt, cel ce adoarme întru Domnul nu vede moartea, chipul ipostatic al morții, adică diavolul; ci unul ca acesta Îl vede pe Domnul nostru Iisus Hristos, biruitorul morții. Ceremonia funerară a avut loc în Biserica Sfânta Treime – Sfântul Nectarie.

P.S. Fotie spuse acestea în omilia sa: „Fie ca Bunul Dumnezeu să ne facă să mărturisim Evanghelia lui Hristos, de a fi pururea tari în credința părinților pentru care Sfântul Apostol a pătimit și a luptat și pentru care, la rândul său, părintele Ambroise a pătimit și a luptat și să ne bucurăm, în ciuda întristării ce o suferim cu toții, de învierea ce va să fie.

Fiindcă știm că, dinaintea tronului lui Dumnezeu, părintele Ambroise se va ruga pentru mântuirea sufletelor noastre și că El va mijloci pentru cei ce vor fi fost

credincioși Bisericii Ortodoxe. Hristos a înviat! Hristos a înviat! Hristos a înviat! Mai apoi procesiunea pleacă spre cimitirul din Lallois unde sicriul fu purtat de către preoți ca în visul părintelui Ambroise.

Fiecare se duse apoi, după rugăciuni, să arunce trei mâini de pământ peste sicriu, dar îi veni greu fiecăruia dintre cei prezenți să se despartă, să plece din acel colț de pământ care i se pare de acum a fi binecuvântat. Părintele Ambroise se odihnește la câțiva metri doar de chilia formată din două cămerute în care își petrecuse ultimii 14 ani de viață. Timp de 40 de zile Sfânta Liturghie fu slujită în biserica Sfânta Treime – Sfântul Nectarie, timp în care și în Grecia, mai multe mânăstiri păstraseră același tipic.

În cea de-a 40-a zi, numeroși fură cei ce se adunară din nou spre a se ruga pentru cel adormit, după obiceiul străbun; în special părintele Nectarie din Toulouse, părintele Dorotei de la mânăstirea Maicii Domnului din Liossia, în Atica... Toți cei prezenți avură același sentiment de pace și de bucurie care domnise și în timpul înmormântării.

Troparul pascal, cântul Învierii veneau pe buzele tuturor în chip spontan. Credința ortodoxă este întru totul evanghelică. Doar în Biserica Ortodoxă este cu putință să trăiești în chip absolut Evanghelia și pe Hristos, Dumnezeu adevărat și om adevărat, măsura absolută a tuturor lucrurilor.

De câte ori un om se îndreaptă către Hristos, miracolul Evangheliei, al cooperării harului lui Dumnezeu cu libertatea umană se împlinește. Părintele Ambroise e doar o verigă din acest lung lanț. Prin excepționala sa asceză, unică în vremea noastră, el și-a dăruit cu adevărat sângele său și a primit Duh. Fie ca pomenirea sa

să fie veșnică, iar binecuvântarea sa să fie peste cei ce l-au cunoscut, precum și a celor care, deși nu l-au cunoscut, vor crede în umila noastră mărturie.

Să încheiem așa cum i-ar fi plăcut și lui s-o facem, el care spunea aceste cuvinte de încheiere a tuturor slujbelor ortodoxe, având pe buzele sale mierea dreptei credințe:

"Pentru rugăciunile sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluiește-ne pre noi! Amin!"

Părintele Patric Ranson

ACATISTUL SFÂNTULUI NECTARIE TAUMATURGUL

(9 noiembrie)

În Numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, Amin.

Slavă Ție Dumnezeul nostru, Slavă Ție!

Împărate Ceresc, Mângâietorule, Duhul adevărului, care pretutindeni ești și toate le împlinești, Vistierul bunătăților și Dătătorule de viață, vino și Te sălășluiește întru noi și ne curățește pe noi de toată necurăția și mântuiește, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi!

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi!

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi!

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Preasfântă Treime, miluiește-ne pe noi. Doamne, curățește păcatele noastre. Stăpâne, iartă fărădelegile noastre. Sfinte, cercetează și vindecă neputințele noastre pentru Numele Tău.

Doamne miluiește, Doamne miluiește, Doamne miluiește. Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Tatăl nostru, care ești în ceruri, sfințească-se Numele Tău, vie împărăția Ta, fie voia Ta, precum în cer și pe pământ. Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri. Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel rău.

Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi. Amin!

Miluiește-ne pe noi, Doamne, miluiește-ne pe noi, că nepricepându-ne de nici un răspuns, această rugăciune aducem Ție, ca Unui Stăpân, noi păcătoșii robii Tăi, miluiește-ne pe noi.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh

Doamne, miluiește-ne pe noi, că întru Tine am nădăjduit, nu Te mânia pe noi foarte, nici pomeni fărădelegile noastre, ci caută și acum ca un milostiv, și ne izbăvește pe noi de vrăjmașii noștri, că Tu ești Dumnezeul nostru, și noi suntem poporul Tău, toți lucrul mâinilor Tale și Numele Tău chemăm.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Ușa milostivirii deschide-o nouă, binecuvântată Născătoare de Dumnezeu Fecioară, ca să nu pierim cei ce nădăjduim întru Tine, ci să ne mântuim prin Tine din nevoi, că Tu ești mântuirea neamului creștinesc.

Doamne miluiește (de 12 ori). Slavă... Și acum...

CREZUL

Cred întru unul Dumnezeu, Tatăl atotțiitorul, Făcătorul cerului și al pământului, văzutelor tuturor și nevăzutelor.

Și întru unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, care din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii; Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, iar nu făcut; Cel de o ființă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut. Care pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara și S-a făcut om. Și S-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat, și a pătimit și S-a îngropat. Și a înviat a treia zi, după Scripturi. Și s-a suit la ceruri și

șade de-a dreapta Tatălui. Și iarăși va să vină cu slavă, să judece viii și morții, a Cărui împărăție nu va avea sfârșit.

Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață făcătorul, Care din Tatăl purcede, Cel ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și slăvit, Care a grăit prin Proroci.

Întru una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică. Mărturisesc un Botez întru iertarea păcatelor. Aștept învierea morților. Și viața veacului ce va să fie. Amin.

Condacele și Icoasele

Condacul 1

Pe steaua cea nou strălucitoare a Ortodoxiei, pe al Bisericii nou zid de apărare, cu bucurie în inimi să îl lăudăm. Slăvit fiind de lucrarea Duhului, Izvorăște tămăduiri și har bogat, Pentru aceea îi strigăm, bucură-te, Părinte Nectarie.

Icosul 1

Om purtător al bucuriilor celor cerești, te-ai arătat în lume Nectarie, arhiereule al lui Hristos, în viață neprihănită petrecând, drept, cuvios și de Dumnezeu inspirat, în toate dăruit; pentru aceasta și de la noi auzi unele ca acestea:

Bucură-te, cel prin care se înalță cei credincioși;

Bucură-te, cel prin care sunt risipiți cei dușmănoși;

Bucură-te, vas aurit al înțelepciunii;

Bucură-te, cel prin care se învinge răutatea lumii;
Bucură-te, locaș al sfințeniei și al lucrării cerești;
Bucură-te, carte dumnezeiască a noii cetăți îngerești;
Bucură-te, cel care pe deplin Sfânt te-ai arătat;
Bucură-te, cel care de cele materiale te-ai lepădat;
Bucură-te, a credinței răsplată strălucitoare;
Bucură-te, mijlocitor al harului cucernic și tare;
Bucură-te, cel prin care Biserica se slăvește;
Bucură-te, cel prin care insula Eghina se veselește;
Bucură-te, Părinte Nectarie.

Condacul al 2-lea

Înțelepciune având, încă din tinerețe, de raza cea dumnezeiască ți-ai luminat sufletul și strălucirii poruncilor celor sfinte ai urmat, Cuvioase. De aceea, în virtuți înaintând, de mic copil ai cântat lui Hristos: Aliluia!

Icosul al 2-lea

Mergând în orașul Sfântului Constantin, ai avut frica de Dumnezeu ca îndrumător și cercetarea celor sfinte ca apărător. De aceea, hrănindu-te din înțelepciunea cea dumnezeiască, pe cei pe care cu cuvântul tău i-ai umplut de bucurie sfântă, îi auzi strigând unele ca acestea:
Bucură-te, viță a veșniciei;

Bucură-te, nectar al ambroziei;

Bucură-te, că de Mântuitorul ne-ai fost trimis vindecător luminat;

Bucură-te, că Părinților celor din vechime ai urmat;

Bucură-te, piatra cea nouă a zidirii cugetătoare;

Bucură-te, cunună nou împletită, a Bisericii drept măritoare;

Bucură-te, cel ce te-ai arătat ca un trandafir proaspăt înflorit;

Bucură-te, cel ce de Dumnezeu ai fost dăruit;

Bucură-te, steaua cea nouă a credinței poporului;

Bucură-te, cel ce strălucești în slava Creatorului;

Bucură-te, bunule chivernisitor al poruncilor cerești;

Bucură-te, chip al slăvitelor virtuți îngerești;

Bucură-te Părinte Nectarie.

Condacul al 3-lea

Slăvita înțelepciune ai căutat-o și ți-ai dorit-o din tinerețile tale, și pe Hristos L-ai rugat cu lacrimi fierbinți ca să te împodobească cu înalta ei frumusețe. Pentru aceea Nectarie, cu credință și plecăciune strigi către Domnul: Aliluia!

Icosul al 3-lea

S-a bucurat sufletul tău, ca oarecând al marilor Părinți, Vasile și Grigorie, mergând la Atena să dobândești învățătura cea folositoare.

Pentru aceea, cu bucurie îți strigăm unele ca acestea:

Bucură-te, fiu al luminii celei cerești;

Bucură-te, vlăstar al evlaviei celei îngerești;

Bucură-te, cel ce ai fugit de amăgirile cele lumești;

Bucură-te, că cele spre îndumnezeire n-ai încetat să dorești;

Bucură-te, minte purtătoare de Dumnezeu, plină de înțelesuri divine;

Bucură-te, cărbune al dumnezeiescului Duh, focul aprins al cugetării creștine;

Bucură-te, cel ce viață fără de pată ai trăit;

Bucură-te, cel ce înșelăciunea lui Veliar ai zdrobit;

Bucură-te, cel ce ai deschis ușa sufletului, iubirii lui Hristos;

Bucură-te, cel în care a înflorit săvârșirea binelui luminos;

Bucură-te, sprijinul cel tare al celor credincioși;

Bucură-te, săgeată de mult plâns a celor dușmănoși;

Bucură-te Părinte Nectarie!

Condacul al 4-lea

Având în tine râvna cea dumnezeiască a Cuvioșilor Părinți, fără încetare ți-ai dorit viața cea îngerească. De aceea, în Hios, cu bucurie ai intrat în cerescul cin monahal și pe vrăjmașul l-ai lăsat păgubit, cântând Domnului neîncetat: Aliluia!

Icosul al 4-lea

Auzit-a Arhiereul Cel dintru înălțime rugăciunea ta, strigat-ai către Dânsul din toată inima ta. De aceea, degrabă a liniștit apele mării și furtuna a potolit. Văzând acestea, cei ce au fost salvați prin rugăciunile tale, cu mulțumire și credință îți cântă unele ca acestea:

Bucură-te, cel ce de la Dumnezeu ne-ai fost trimis vindecător;

Bucură-te, izvor nesecat al minunilor;

Bucură-te, astrul cel nou al Bisericii, prealuminat;

Bucură-te, că în rândul Tuturor Sfinților ai intrat;

Bucură-te, vas neprețuit al darurilor cerești;

Bucură-te, grădină înflorită a fericitelor virtuți îngerești;

Bucură-te, cel ce furtuna mării o liniștești;

Bucură-te, că strigătul hulitorilor îl potolești;

Bucură-te, noule ales al lui Hristos;

Bucură-te, al virtuților grădinar cuvios;

Bucură-te, iubitorule de viață duhovnicească;

Bucură-te, cel ce ai fost răsplătit cu bucuria cerească;

Bucură-te Părinte Nectarie!

Condacul al 5-lea

Sfânt Ierarh te-ai arătat, în aceste vremuri de pe urmă, vrednic de cinstire, ca oarecând Sfinții cei de demult. Căci în același chip ca și ei viața ți-ai petrecut și slăvite minuni ai săvârșit,

izbăvindu-i din toate necazurile pe cei care strigă: Aliluia!

Icosul al 5-lea

Arhiereu înțelept, ales de Dumnezeu te-ai arătat cu adevărat în țara Egiptului, păstor luminat al Pentapolisului, alergând, ca oarecând marele Pavel, spre viața în Hristos. De aceea și cei credincioși, cunoscând virtuțile tale, cu glas de bucurie strigă unele ca acestea:

Bucură-te, a cetății mărire;
Bucură-te, a evlaviei fire;
Bucură-te, cel asemenea Cuvioșilor pustiei;
Bucură-te, podoba cea nouă a preoției;
Bucură-te, vas al blândeții și tezaurul iubirii;
Bucură-te, dătătorul păcii și izvorâtorul milei;
Bucură-te, că Bisericii te-ai arătat strălucitor;
Bucură-te, că celor cuvioși te arăți îndrumător;
Bucură-te, chip al trăirii celei neprihănite;
Bucură-te, candelă a îndumnezeirii primite;
Bucură-te, că Arhiereu desăvârșit celor înalte slujești;
Bucură-te, cuvântător neîntrecut al celor dumnezeiești;
Bucură-te Părinte Nectarie!

Condacul al 6-lea

Văzut-au creștinii din toată Biserica Egiptului, că ești un adevărat păstor al Evangheliei. Pentru aceea, mulțimea credincioșilor ce ascultau cuvântul învățăturii tale, gândeau că au dobândit

un nou Sfânt Părinte, ce cu putere învață. Și împreună cu tine nu încetau să strige Domnului: Aliluia!

Icosul al 6-lea

Strălucit-ai și în pământul elen, asemenea unui nou Apostol, luminând inimile credincioșilor cu focul sfintelor învățături și cu razele vieții tale, Cuvioase. Pentru aceasta, luminați fiind și noi de strălucirea ta, îți strigăm unele ca acestea:

Bucură-te, luminător al Bisericii Domnului;

Bucură-te, trâmbița cea tare a adevărului;

Bucură-te, cel ce ai avut râvna Apostolilor;

Bucură-te, izvorul harului și al vindecărilor;

Bucură-te, retor îndumnezeit al cuvintelor vieții;

Bucură-te, că pline de har sunt omiliile tale, înțelept al cetății;

Bucură-te, cel ce cureți sufletele, de robia patimilor;

Bucură-te, că potolești pornirile inimilor;

Bucură-te, mare învățător al credincioșilor;

Bucură-te, ascet tare, lui Hristos următor;

Bucură-te, că multe ispite ai îndurat;

Bucură-te, că sufletele, spre Hristos le-ai îndreptat;

Bucură-te, Părinte Nectarie!

Condacul al 7-lea

Mare între Ierarhi și înțelept între învățători, dar și smerit ascet al lui Hristos n-ai încetat a fi, Cuvioase. De aceea, părinte duhovnicesc, al celor ce se pregăteau pentru slujirea pre-

oțească, ai fost chemat. Cu ei împreună, te slăvim și strigăm: Aliluia!

Icosul al 7-lea

Nectar al dreptății, și fruct de viață sfântă, căii dumnezeiești ai urmat și norului duhovnicesc; iar pe noi cei aflați la vreme de strâmtoare, neîncetat ne-ai izbăvit. Pentru aceasta, sufletele noastre se bucură, când îți cântă ție unele ca acestea:

Bucură-te, cărare a bucuriei;
Bucură-te, adiere a veșniciei;
Bucură-te, cel ce izvorăști apele harului;
Bucură-te, cel ce ai pecetluit gura balaurului;
Bucură-te, primăvara sfințeniei, ce alungi iarna din gând;
Bucură-te, strălucire ce luminezi întunericul cel adânc;
Bucură-te, cel ce încurci gândurile celor păcătoși;
Bucură-te, cel ce bucuri inima celor credincioși;
Bucură-te, sprijin al dreptmăritorilor;
Bucură-te, nimicitorul ereziilor;
Bucură-te, căderea defăimătorilor;
Bucură-te, vindecătorul bolnavilor;
Bucură-te, Părinte Nectarie!

Condacul al 8-lea

Străine minuni, Părinte, izvorăsc din mila ta cea mare, și îi ridică pe cei aflați în dureri. De aceea, și la Sfânta ta Mânăstire, fără încetare

sosește mulțime de lume, cerând vindecarea și izbăvirea de boli și cântându-ți neîncetat: Aliluia!

Icosul al 8-lea

Liman izbăvitor, în insula Eghina, este Mânăstirea ta, Sfinte. Aici, sufletele monahiilor le-ai condus duhovnicește spre mântuire și le-ai îndreptat cu înțelepciune spre Hristos. Pentru aceasta, neîncetat se vor ruga către tine zicând:

Bucură-te, a minții sfântă lucrare;

Bucură-te, ocean de răbdare;

Bucură-te, chip viu al smereniei;

Bucură-te, tezaur sfânt al curăției:

Bucură-te, candelă a purității și chivot al nepătimirii;

Bucură-te, locaș al virtuților și sanctuar al cumpătării;

Bucură-te, că spre Dumnezeu conduci Mânăstirea ta;

Bucură-te, că toată puterea și râvna, ți-ai pus pentru ea;

Bucură-te, al Eghinei strălucit veghetor;

Bucură-te, că degrab credincioșilor le dai ajutor;

Bucură-te, că pe mulți din pericole i-ai salvat;

Bucura-te, că pe amăgitorul, în prăpastia cea adâncă l-ai aruncat;

Bucură-te, Părinte Nectarie!

Condacul al 9-lea

Pline de har sfânt și de miros de bună mireasmă duhovnicească sunt Sfintele tale Moaște. Mirul ce izvorăște din ele bine înmiresmează, nu doar Sfânta ta Mânăstire, ci și întreaga insulă a Eghinei, sfințindu-i pe aceia care, nu încetează a striga către tine: Aliluia!

Icosul al 9-lea

Izvorâtoare de har sunt Sfintele tale Moaște și de bogate daruri cerești. Mulțime de bolnavi sunt vindecați și cei slăbănogi îndreptați. De aceea și noi, împreună cu dânșii, strigăm unele ca acestea:

Bucură-te, scăldătoarea vindecărilor;

Bucură-te, dezlegarea suferințelor;

Bucură-te, cel ce degrabă alergi în ajutor;

Bucură-te, că în vis sau în chip tainic te arăți tuturor;

Bucură-te, fântână ce părintească iubire izvorăști;

Bucură-te, liman al bucuriei sufletești;

Bucură-te, că de îngrozitorul cancer, pe mulți i-ai vindecat;

Bucură-te, că demonilor rană de mult plâns le-ai dat;

Bucură-te, cel ce vanitatea înțelepciunii lumești ai îngenunchiat;

Bucură-te, că în chip minunat pe credincioși i-ai ajutat;

Bucură-te, podoaba de mult preț a Ierarhilor;

Bucură-te, cel ce luminezi mintea neștiutorilor;
Bucură-te Părinte Nectarie!

Condacul al 10-lea

Ajutor și acoperitor te numesc toți credincioșii, care s-au îndulcit de hrana binefacerilor tale. Căci dintre cei ce te-au chemat cu credință, nici unul nu a rămas nemângâiat prin harul tău. De aceea, toți cu bucurie cântă: Aliluia!

Icosul al 10-lea

Vestea minunilor tale s-a răspândit pretutindeni, purtătorule de Dumnezeu. Iar tu, și celor de departe, degrabă le-ai venit în ajutor salvându-i de pericole și de necazuri. De aceea, către tine aleargă zicând:
Bucură-te, că Mare ai fost numit între Părinți;
Bucură-te, că loc de cinste ai între Sfinții;
Bucură-te, că la fel cu cei de demult ești lăudat;
Bucură-te, că între Sfinții Părinți ai fost încununat;
Bucură-te, triumf al credinței, zid de apărare al creștinilor;
Bucură-te, izvor al harului, rușinarea necredincioșilor;
Bucură-te, cel ce ne descoperi slava adevărului;
Bucură-te, cel ce pecetluiești gura păcătosului;
Bucură-te, bucuria și puterea credincioșilor;
Bucură-te, sprijinul și întărirea sufletelor;
Bucură-te, cel prin care Hristos se slăvește;
Bucură-te, cel prin care diavolul se stârpește;
Bucură-te, Părinte Nectarie!

Condacul al 11-lea

Imne de mulțumire nenumărate, îți înălțăm ție Părinte, noi cei izbăviți sub acoperământul tău. Căci în toate necazurile noastre, de grabă ai venit să ne alungi tristețea. De aceea, cu ajutorul tău, îl slăvim pe Hristos strigând: Aliluia!

Icosul al 11-lea

Ai ars zelul demonilor, cu flăcările minunilor tale și cu osârdie ai venit în ajutorul credincioșilor. În suferințe grele le-ai stins durerea și i-ai vindecat de mulțime de boli. Pentru aceea, cu evlavie rostesc unele ca acestea:

Bucură-te, vindecătorul bolnavilor;

Bucură-te, spaima demonilor;

Bucură-te, că pe cei chinuiți de friguri i-ai vindecat;

Bucură-te, că pe slăbănogi i-ai îndreptat;

Bucură-te, cel ce ai înmulțit apa fântânii secate;

Bucură-te, că ai binecuvântat Eghina, cu rugăciuni neîncetate;

Bucură-te, că prin tine, mila lui Dumnezeu se arată;

Bucură-te, cel ce seceta ai oprit și-ai dat ploaie bogată;

Bucură-te, izvorul harului nesecat;

Bucură-te, stea care pe toți i-a luminat;

Bucură-te, cel ce al Mânăstirii iscusit duhovnic te-ai arătat;

Bucură-te, că de la monahii imne auzi neîncetat;

Bucură-te Părinte Nectarie.

Condacul al 12-lea

Harul Mângâietorului, cu bogăție se revarsă prin Sfintele tale Moaște. Și asemenea unui izvor nesecat, adapă sufletele chinuite și vindecă bolile trupești ale celor ce strigă neîncetat către Domnul: Aliluia!

Icosul al 12-lea

Cântând împreună cu Cetele cele îngerești, imnul Treimii Celei întreit Sfinte, privește dintru înălțime și spre noi păcătoșii și cu milostivirea ta cea mare, nu înceta să ne ajuți, pe cei ce cu credință, strigăm către tine unele ca acestea:

Bucură-te, fiu al Silivriei;

Bucură-te, slava Bisericii;

Bucură-te, mândria Eghinei;

Bucură-te, păzitorul Eladei;

Bucură-te, chip și model de cucernic Ierarh;

Bucură-te, pavăză și scăpare pentru orice monah;

Bucură-te, Luceafărul cel nou al Bisericii;

Bucură-te, darul prin care se întăresc cucernicii;

Bucură-te, cel prin care patimile se curățesc;

Bucură-te, că prin tine pe Dumnezeu îl slăvesc;

Bucură-te, apărător neobosit al credincioșilor;

Bucură-te, grabnic mijlocitor către Creator;

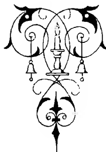
Bucură-te, Părinte Nectarie.

Condacul al 13-lea

O, Preabunule Părinte, luminătorul Ortodocșilor, Ierarhule al lui Hristos, Nectarie! Stând în fața Tronului lui Dumnezeu, roagă-te neîncetat, pentru iertarea păcatelor noastre și pentru întoarcerea noastră spre înfierea harului. Căci neîncetat către Mântuitorul strigăm: Aliluia! (de trei ori)

Apoi se zice iarăși Icosul întâi: **„Om purtător al bucuriilor celor cerești...“** și condacul întâi: **„Pe steaua cea nou luminoasă...“** , apoi: Slavă... Și acum... Doamne miluiește *(de 3 ori).*

Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi. Amin!

CUPRINS

TIPOGRAFIA NEKTARIOS
Tipar offset și digital: Reviste
Pliante • Carte cusută sau broșată • Afișe
Botoșani, Calea Națională nr. 37, corp 5
Tel.: 0733 58 00 00 • Fax: 0231 511 511
E-mail: tipografia@nektarios.ro
www.nektarios.ro

„Când citeşti viaţa unui om al lui Dumnezeu, faptele sale, minunile înfăptuite, te întrebi dacă omenirea fără Dumnezeu nu încearcă, fără să ştie, de a suplini prin ştiinţă şi tehnică darurile şi puterile pe care omul le-a pierdut după căderea originală şi că el nu poate reveni şi nu se poate chiar depăşi decât în Domnul nostru Iisus Hristos. Numai virtutea ne uneşte cu Hristos, după ce se va aprinde în noi flacăra Iubirii divine, a Erosului dumnezeiesc, despre care sfântul nostru spune că, aceasta îi înalţă sufletul până la Cer, până la Dumnezeu, făcându-l să vorbească cu El zi şi noapte. Sfântul Nectarie a fost un mare iubitor de virtute şi înălţat până pe piscurile ei." Sfântul Nectarie din Eghina este unul dintre cei mai mari taumaturgi ai Greciei contemporane şi a întregii Biserici Ortodoxe. Viaţa sa a ajuns să fie cunoscută în Franţa prin intermediul cărţii părintelui Ambroise Fontrier, lucrare publicată la editura „L'age d'homme" în anul 1985, a cărei reeditare apare acum. Noi am mai adăugat o notă cu privire la viaţa părintelui Ambroise Fontrier, care la rândul său a adormit întru Domnul pe data 1/14 ianuarie 1992, isihast autentic, mare mărturisitor al credinţei şi figură apostolică care şi-a închinat viaţa propovăduirii credinţei ortodoxe în Franţa.

Patric Ranson

EDITURA AGAPIS

9 789738 440104